

Täysistunto

Torstai 8.6.2017 klo 16.01—19.46

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 19.46.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (16.01—17.00), toinen varapuhemies Arto Satonen (17.00—18.47) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.47—19.46).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Nasima Razmyarin vapautuspyyntö edustajantoimesta

Vapautuspyyntö VAP 30/2017 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nasima Razmyar on eduskunnalle 8.6.2017 osoittamassaan kirjeessä pyytänyt vapautusta edustajantoimesta 9.6.2017 lukien tultuaan nimitetyksi Helsingin kaupungin apulaispormestariksi. Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Nasima Razmyarille myönnettiin vapautus edustajantoimesta 9.6.2017 lukien.

3. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti. — Ministerit ovatkin jo lähestulkoon kaikki ministeriaitiassa.

Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksiä jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan nousemalla seisomaan ja painamalla P-painiketta.

3.1. Suullinen kysymys tuloerojen kaventamisesta (Johanna Ojala-Niemelä sd)

Suullinen kysymys SKT 90/2017 vp

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Ojala-Niemelä.

Keskustelu

16.02 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa puhemies! Suomen vahvuus on se, että olemme yksi maailman tasa-arvoisimmista maista. Eriarvoisuuden kielteiset vaikutukset ovat kuitenkin alkaneet näkymään myös meillä niin toimeentulo-, koulutus- kuin terveyserojen kasvuna.

Tällä viikolla julkaistiin Sorsa-säätiön raportti, jossa professori Hiilamo käy läpi 12 eri reseptiä tuloerojen kaventamiseksi. Suomessa on siirrytty pysyvästi aikaisempaa korkeampien tuloerojen ja suuremman eriarvoisuuden aikaan. Köyhimmät ovat jääneet muista jälkeen pitkäaikaistyöttömyyden ja sosiaaliturvaleikkausten vuoksi.

Jo varhaislapsuudesta kumpuaa eriarvoistumista, jos varhaiskasvatus ja lapsiperheitten palvelut ja taloudellinen tuki eivät ole kunnossa. Eriarvoistuminen ei ole väistämättömyys ja talouskasvun seuraus, vaan siihen voidaan vaikuttaa politiikalla.

Arvoisa pääministeri, nyt kun hallituksella tulee kaksi vuotta täyteen ja on välitarkastelun paikka, miten te itse arvioisitte hallituksen onnistuneen eriarvoisuuden vähentymisessä?

16.03 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eriarvoistumiskehitys on pitkään jatkunut ilmiö Suomessa ja yksi vaikeimmista ongelmistamme. Se, mihin hallituksen kahden ensimmäisen vuoden aikana tässä on keskeisimmin pystytty vaikuttamaan, on pitkäaikaistyöttömyyden trendin kääntäminen. Meillä on nyt 12 000 pitkäaikaistyötöntä vähemmän kuin vuosi sitten, ja tämä on ehkä keskeisin saavutus, mitä olemme eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi saaneet hallituksena aikaan, ja tätä työtä pitää jatkaa. Olemme myöskin asettaneet Juho Saaren työryhmän, jolla on tämän vuoden loppuun saakka aikaa tehdä ehdotuksia siitä, mitkä olisivat niitä uusia toimia, joilla voidaan eriarvoistumiskehitystä pysäyttää.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.04 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyys on luonnollisesti paras lääke eriarvoistumiseen, mutta tarvitaan muitakin toimia. Tilastot kertovat, että teidän hallituksenne politiikan seurauksena rikkaat rikastuvat ja pienituloiset köyhtyvät. Esimerkiksi IMF:n tutkimuksista ilmenee, että korkeat tuloerot tarkoittavat paitsi heikompaa ja Suomessa jopa ihmisoikeuksia loukkaavaa elintasoja köyhimmille myös heikompaa talouskasvua.

Verotus on tärkeä työkalu tasavertaisuuden takaamisessa. Tämä hallitus ei kuitenkaan ole tarttunut tähän, vaan päinvastoin veropolitiikka on ollut tuloeroja lisäävä. Hallitus ei ole uskonut edes itse asettamansa valtiovarainministeriön veroasiantuntijatyöryhmän neuvoja, kun ryhmä kehotti tasapuolisempaan verotukseen puuttumalla osinkoverotuksen ilmeisiin epäkohtiin. Arvoisa pääministeri, kysynkin teiltä: tuletteko muuttamaan tämän eri-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

arvoistavan veropolitiikan suunnan kohti tasa-arvoisempaa ja tuloeroja kaventavaa verotusta?

16.05 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi syy siihen, että pitkäaikaistyöttömyyden trendi on kääntynyt, on juuri se, että hallitus sulki työkalupakistaan bruttoveroasteen nostamisen kokonaan pois. Veroasteen nostaminen kääntyy yritysten kilpailukyvyn kautta työllisyyteen, ja nämä keinot, mitä ollaan käytetty edellisillä kausilla verotuksen nostamisen kautta, ovat heikentäneet kilpailukykyä, ja se näkyy siinä, että viime kaudella tuli 100 000 uutta työtöntä ja pitkäaikaistyöttömyyden trendiä ei saatu käännettyä. Sen takia meidän on tärkeää pitää kiinni siitä, että emme nosta bruttoveroastetta, mutta verotuksen sisällä varmasti pystymme tekemään myöskin oikeudenmukaisempia ratkaisuja. Niihin pitää aina pyrkiä.

16.06 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkina aikoina mutta erityisesti Suomen satavuotisjuhlavuonna meidän on puhuttava Suomen tulevaisuudesta: lapsista. Suomessa on köyhiä lapsia noin 130 000. Yksinhuoltajaperheiden köyhyys on edelleen korkea, mutta köyhyden kasvu on viime vuosina ollut jyrkintä kahden huoltajan pikkulapsiperheissä. Lapsiperheiden köyhyden ja eriarvoisuuden taustalla on muun muassa tulonsiirtojen heikentymistä, korkeita maksuja, niukkaa koulutusta, työttömyyttä ja alityöllisyyttä, kuten pätkätöitä, osa-aikaisuutta ja nollatyösopimuksia. Arvoisa pääministeri, aikooko hallituksenne parantaa lapsiperheiden tulonsiirtoja, kieltää nollatyösopimukset, toteuttaa maksuttoman kokoaikaisen päivähoidon ja perua lapsiperheille tehdyt heikennykset, kuten työttömien lasten päivähoito-oikeuden heikennyksen? Löytyykö hallitukselta auttamishalua ja myötätuntoa lapsiperheitä kohtaan?

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksinhuoltajien köyhyysaste on noussut. Konkreettinen toimenpide, jonka hallitus on tehnyt, on se, että pienituloisimpien varhaiskasvatusmaksuja ollaan poistamassa entistä suuremmalta joukolta. [Eduskunnasta: Hyvä!] Toisekseen sen lisäksi, että tulonsiirrot ovat tärkeitä, tärkeää on myös se, että palvelut toimivat. Se tekeminen, joka tapahtuu päiväkodeissa, varhaiskasvatuksessa, se toiminta ja tekeminen, joka tapahtuu kouluissa ja niissä tilanteissa, joissa lapsi ja vanhemmat, liittyen vanhempien elämäntilanteeseen, ovat esimerkiksi syrjäytymisuhan alla, ovat toimenpiteitä, joilla tähän tilanteeseen puututaan. Sen takia meillä on panostettu nimenomaan siihen arjen tekemiseen. Meillä on tällä hetkellä joka ainoassa maakunnassa menossa muutosohjelmat, joissa tavoitellaan ykköstavoitteena sitä, että tavoitetaan jo hyvin varhaisessa vaiheessa ne lapset, jotka ovat syrjäytymisuhan alla. Se, mitä tulonsiirrolle jatkossa käy, on hyvin pitkälle kiinni siitäkin, millä tavalla meillä talous kehittyy.

16.09 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Professori Heikki Hiilamon keskeinen havainto on ollut se, että jos katsotaan eri maita, niin olemme tottuneet ajattelemaan, että ikään kuin pienet tuloerot ja pieni eriarvoisuus sekä talouskasvu olisivat toistensa vaihtoehtoja ja että meidän täytyy valita vain toinen. Professori Hiilamon keskeinen havainto on se, että itse asiassa niissä maissa, joissa ihmisten välinen eriarvoisuus on pystytty pitämään pienenä, paranevat myös talouskasvun edellytykset. Silloin

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

myös tavallisilla ihmisillä on mahdollisuus rakentaa elämää, kuluttaa, elää säädyllisesti. Se on hyväksi myös taloudelle.

Arvoisa pääministeri, teidän hallituksenne alkukauden toimet ovat tähän mennessä valitettavasti vieneet toiseen suuntaan: rikkaat ovat rikastuneet ja köyhät ovat köyhtyneet, jos katsotaan niitä vaikutuksia, joita teidän päätöksistänne on syntynyt. Haluaisinkin kysyä: oletteko valmis näiltä osin arvioimaan esimerkiksi veropolitiikkaanne tulevassa budjetti-riihessä? Nythän on otettu käyttöön sellaisia verovähennyksiä, jotka eivät ole työllisyyden kannalta [Puhemies koputtaa] tärkeitä mutta jotka johtavat eriarvoisuuden lisääntymiseen. Oletteko esimerkiksi apteekkarivähennystä valmis... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.10 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on totta, että eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen tulee tukemaan myöskin talouskasvua. Missään tapauksessa nämä eivät ole valintakysymyksiä, toisiaan poissulkevia kysymyksiä, vaan talouskasvun kautta, pitkäaikaistyöttömyyden pienenemisen kautta pystymme myöskin eriarvoisuuskehitystä pysäyttämään, ja tämä on ollut juuri se keskeinen lähestymistapa tähän asiaan. Tämä on meidän yhteinen ongelmamme. Tämä on pitkän ajan kehitys Suomessa, eikä kukaan meistä poliitikoista ole tähän kehitykseen syytön. Sen takia minusta on erittäin hyvä, että sosiaalidemokraattien toimesta on tällainen raportti tehty. Sain juuri tuon raportin tulosteena käsiini ja aion tutustua siihen huolella. Ja toivon, että myöskin Juho Saaren työryhmässä otetaan kaikki se inputti, mitä yhdessä saadaan aikaiseksi. On yhteinen asiamme myöskin pysäyttää tämä ja etsiä yhdessä keinoja [Puhemies koputtaa] ja uusia toimintatapoja tämän kehityksen pysäyttämiseksi.

16.11 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tapa mitata eriarvoisuutta yhteiskunnassa on tuloerot. Pienet tuloerot ovat yksi hyvän yhteiskunnan merkki, ja maailmalla hyvinvoinnissa menestyneimmät maat ovat niitä, joissa on pienet tuloerot. [Ben Zyskowicz: Kuten Suomi!]

Tuloeroja tulee pienentää ennen kaikkea progressiivisella verotuksella, nostamalla pienituloisia ihmisiä köyhyydestä. Toinen puoli on kerätä yhteiskunnalle verotuloja palveluita varten sieltä, missä on maksukykyä. Siksi suurten pääomatulojen saannin suosiminen erillisellä pääomatuloverolla olisi lopetettava, ja kaikkia tuloja tulisi näin verottaa progressiivisesti. Näin veropohja laajenee ja yksinkertaistuu ja verojen välttely vähenee. Lisäksi tuloerot ja eriarvoisuus vähenevät sitä kautta. Professori Heikki Hiilamo ehdotti tuoreessa raportissaan vastaavaa tuloerojen kaventamiseksi muiden hyvien ehdotusten lisäksi. Kysynkin teiltä, valtiovarainministeri Orpo: aikooko hallitus todella tarttua tuloerojen kaventamiseen ja viimein lopettaa pääomamarkkinoiden hyysäämisen pienillä pääomaveroilla?

16.13 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, se on totta, että eriarvoisuus on meidän yhteiskuntamme pahimpia ongelmia, ja sen taustalla on ennen kaikkea pitkään jatkunut korkea työttömyys. Tuloerot eivät ole tilastojen mukaan 90-luvulta lähtien paljon Suomessa kasvaneet, mutta eriarvoisuus on varmasti työttömyyden takia.

Mutta sitten kun haetaan keinoja sekä eriarvoisuuteen että työllisyyteen, niin rohkenen olla eri mieltä professori Hiilamon kanssa — siis siitä, että minä en usko, että progressiota kiristämällä, ylipäänsä veroja kiristämällä me saamme taloutta kasvuun, työllisyyttä para-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

nemaan tai enemmän tuloeroja vähennettyä. Parasta lääkettä on se, että me saamme talouden toimimaan, ihmiset ottamaan työtä vastaan, että heille tarjotaan töitä, saamme työllisyysasteen ylös, mahdollisimman monen ihmisen sitä kautta pois köyhyydestä. Tämä on ylivoimaisesti paras tie. Sen tähden mielestäni hallituksen veropolitiikka on ollut järkevää. Työn verotusta on kevennetty lähes miljardilla, 450 miljoonaa työtulovähennyksen eli pienten ja keskisuurten työtulojen verovähennyksen kevennykseen, joka kannustaa taas tekemään töitä ja laskee työn verokiilaa. [Puhemies koputtaa] Minusta hallituksen veropolitiikka on ollut työllisyyttä tukevaa [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta eriarvoisuutta vähentävää.

16.14 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei veroasteen ja työllisyysasteen välisestä yhteydestä voi vetää mitään suoraa johtopäätöstä. Päinvastoin, pohjoismainen hyvinvointimalli on hyvä esimerkki siitä, että korkea työllisyysaste, korkea veroaste ja pienet tuloerot ovat täysin yhdistettävissä.

Tässä on nyt useammassa puheenvuorossa mainittu työllisyyden parantaminen lääkkeeksi eriarvoisuuden kasvuun, mutta se ei ole välineenä riittävä. Ei ole takeita siitä, että vaikka työllisyysaste nousee, vaikka vauraus lisääntyy, niin vauraus myöskin jakautuisi tasaisesti — ellei sen eteen tehdä tietoisia poliittisia ratkaisuja verotuksen, sosiaaliturvapäätösten ja myöskin palkkapolitiikan kautta.

Joten minun kysymykseni hallitukselle on: Tähän asti hallituksen politiikka on tosiaankin ollut eriarvoisuutta kasvattavaa. Hallituksen veropäätökset ovat suosineet suurituloisia, ja pienituloisten perusturvaa on leikattu. Minkälaisia tietoisia päätöksiä hallitus aikoo tehdä eriarvoisuuden vähentämiseksi sen lisäksi, että panostetaan työllisyysasteen nostamiseen?

16.15 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edesmennyt ja arvostettu vasemmistoliiton kansanedustaja Outi Ojala muistaakseni sanoi joskus, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Ja tämä logiikka tähän teidän peräänkuuluttamaanne työllisyyden ja talouskasvun yhteyteen syntyy sieltä. Jos meillä on korkea työllisyysaste, kasvava talous, niin meillä on vahvempi valtiontalous. Velkaantuminen taittuu, ja sitä kautta me pääsemme pois ikuisesta supistamisen kierteestä ja meillä on mahdollisuus kehittää meidän hyvinvointiyhteiskuntaamme, koska viime kädessä tasavertaiset, hyvät ja laadukkaat palvelut jokaiselle on ylivoimaisesti parasta eriarvoisuuden estämistä tässä maassa.

16.16 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella, viime vaalikaudellahan taisi verotus kiristyä joka vuosi ja tuli 100 000 uutta työtöntä, ja se todella lisäsi eriarvoistumista. Nyt kun hallitus on määritellyllä talouspolitiikalla kasvattamassa talouskasvua, se aiheuttaa sen, että verotulot kasvavat ja automaattiset vakaukset pienentävät valtion menoja ja tätä kautta tulee todella vahvempaa valtiontaloutta, kuten ministeri Orpo kuulutti. Kysynkin valtiovarainministeri Orpolta: eikö olisi päinvastoin tällaisen tempoilevan veropolitiikan sijasta nyt syytä asettaa jonkinlainen tiekartta, jossa katsotaisiin verotuksen suuria haasteita tulevaisuuteen siten, että se edistäisi meidän taloutemme hyvinvointia ja myöskin kannustavuutta ja sitä kautta voisimme todella professori Saaren työryhmän hyvien esitysten pohjalta sitten saada eriarvoisuutta todella vähennettyä Suomessa?

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

16.17 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus teki puoliväliriihessä päätöksen, että me tarkastelemme verotusta laajemmin, tiekarttamaisesti pyritään saamaan ennustettavuutta ja vakautta veropolitiikkaan, koska se ennustettava ja vakaa veropolitiikka on yksi aivan oleellinen elementti sille, että me voimme luoda meidän talouskasvustamme pysyvää. Me aloitamme tässä työn, ja siinä varmasti valtiovarainvaliokunnalla ja sen verojaostollakin voisi olla roolia, että pyrittäisiin sitä kautta löytämään myöskin yli vaalikausien yhteistä näkemystä siitä, minkä tyyppistä veropolitiikkaa tehdään.

Edelleen sanon, että mielestäni hallituksen veropolitiikan peruslinjat ovat aivan oikeat. Kokonaisveroaste ei saa nousta, kenenkään henkilön ansiotuloverotus ei saa nousta, ja me olemme painottaneet veronkevennyksiä esimerkiksi työn verotuksessa sinne pieniin ja keskisuuriin tuloihin, koska sillä on valtava merkitys sille, että ne ansiot siellä kotitaloudessa kasvavat, mutta myöskin sille, että sitä työtä kannattaa ottaa vastaan.

16.18 **Martti Mölsä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi suuri muutos tapahtui verotuksessa, kun varallisuusvero poistettiin vuoden 2006 alusta. Ministeri Soini, te olitte suuressa salissa oppositiossa joulukuun 8. päivä vuonna 2005, kun silloinen valtiovarainministeri Heinäluoma halusi armahtaa rikkaat. Muistatko, mikä oli se suuri syy, että varallisuusvero piti poistaa? Ministeri Orpo, pitäisikö varallisuusvero palauttaa, koska se tuottaisi tänä päivänä noin 500 miljoonaa valtion budjettiin? [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.19 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella ei ole missään suunnitelmissa varallisuusveron palauttamista. Meille on äärettömän tärkeää se, että Suomessa on pääomia, että Suomeen hakeutuisi pääomia, koska ilman pääomaa Suomeen ei synny investointeja ja ilman investointeja ei synny työpaikkoja ja niitä työpaikkoja, jotka ovat täällä vielä kymmenienkin vuosien päästä. Meidän täytyy löytää kaikesta huolimatta sellainen tasapaino veropolitiikassa, jossa me kannustamme työn vastaanottamiseen, työntekoon, joka on oikeudenmukainen eli progressiivinen, kuten Suomessa on, siitä pitää kiinni. Mutta meillä pitää samaan aikaan olla sellainen pääoma- ja yritystoiminnan verottaminen, että se kannustaa Suomessa investoimaan ja työllistämään, koska ilman yksityisen sektorin työpaikkoja, jotka tuovat lisäarvoa, meillä ei ole meidän hyvää julkista sektoria, joka tuo meille taas hyvinvointipalvelut.

16.20 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeudenmukainen verotus, verotus, jonka ihmiset hyväksyvät, on olennainen osa toimivaa yhteiskuntaa. Kun tässä on puhuttu varallisuusverotuksesta, niin on syytä sanoa, että en ollut siinä hallituksessa jäsenenä, joka päätti poistaa varallisuusveron tuloratkaisun yhteydessä vuoden 2004 syksyllä. Haluan kuitenkin puolustaa sitä ratkaisua siltä osin, että samalla kun varallisuusverosta luovuttiin ja menetettiin 80 miljoonan euron tulot, tehtiin päätös laittaa osingot verolle. Osingot tulivat verolle, mikä tuotti lähes 500 miljoonaa euroa. [Mauri Pekkarinen: Osingot olivat jo aikaisemmin verolla!] Siis toisin sanoen tultiin tilanteeseen, jossa yli 400 miljoonaa euroa tuli valtion kassaan rahaa niiltä, joilla on varaa maksaa. [Hälinää] Nyt kysynkin pääministeriltä: voisiko ajatella sen tyyppistä rakenneuudistusta, joka jatkaisi tätä kehitystä, niin että kaikki osingot tulisivat verolle? Nythän kaikista osingoista ei vie-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

lääkään makseta veroa, vaan meille on luotu erityisluokka, jonka ei tarvitse maksaa osinkoituloistaan [Puhemies koputtaa] veroa.

16.21 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos edustaja Heinäluoma viittaa tällä luokalla pienten yritysten saamiin pienimpiin osinkoihin, [Paavo Arhinmäki: Ei ne ihan pieniä kaikki ole!] niin pidän sitä kyllä äärimmäisen tärkeänä kannustimena yrittäjyyteen ja erittäin tärkeänä osana siinä politiikassa, johdonmukaisessa politiikassa, jossa kannustetaan ihmisiä yrittäjyyteen ja sitä kautta työllistämään ihmisiä, nostamaan työllisyysastetta. Pienet ja keski-suuret yritykset ovat olleet aivan keskeisessä roolissa tässä hyvässä työllisyyskehityksessä, mikä Suomessa on nyt saatu aikaiseksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys eläinsuojelulain uudistamisesta (Touko Aalto vihr)

Suullinen kysymys SKT 91/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Aalto.

Keskustelu

16.22 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! Eilen järjestettiin tiedotustilaisuus eläinsuojelulaista. Kiitän ministeri Leppää siitä, että kävitte esittelemässä lakia myös vihreiden eduskuntaryhmälle.

Eläinsuojelulakia on valmisteltu pitkään. Uudistuksen on toivottu tekevän Suomesta tuotantoeläinten hyvinvoinnin edelläkävijämaan ja mallimaan. Valitettavasti hallituksen esitysluonnos ei vastaa näihin odotuksiin kaikilta osin. Nautojen ja sikojen hyvinvointi varmistetaan mahdollistamalla jaloittelu, liikkuminen ja ulkoilu. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Lakiluonnos ei kuitenkaan ole tuomassa merkittävää parannusta tuotantoeläinten olosuhteisiin. Sen kummemmin parsinavettoja kuin porsitushäkkejäkään ei olla kieltämässä. Lisäksi sikojen tiineytyshäkkien kieltämiselle esitetään hämmästyttävän pitkää 15 vuoden siirtymäaika. Kysynkin ministeri Lepältä: Miksei näihin keskeisiin tuotantoeläinten hyvinvoinnin ongelmiin esitetä helpotusta? Eikö ministeri näe, että suomalaisen ruoantuotannon vahvuus on nimenomaan tuotannon eettisyys ja eläinten hyvät olosuhteet?

16.23 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Uusi eläinsuojelulakiluonnos, joka nyt on esitelty ja lähtee tuossa syksyn korvalla lausunnolle, on laki eläinten hyvinvoinnista. Tällä halutaan korostaa sitä, että jokaisen suomalaisen tehtävänä on huolehtia eläinten hyvästä hoidosta, oli kysymyksessä sitten harraste-eläin tai oli kysymyksessä tuotantoeläin. Tämä lakiluonnos pitää sisällään erittäin paljon merkittäviä muutoksia, jotka modernisoivat jo jälkeenjäänyttä lakia, joka meillä tällä hetkellä on voimassa. Siihen tulee monia, monia parannuksia eläinten hyvinvointiin. Mutta pitää myöskin muistaa se, mikä meidän rakenteemme tuotantoeläinpuolella Suomessa on. Se poikkeaa monella tavalla muista Pohjoismaista, puhumattakaan nyt sitten, jos kauemmas mennään.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Mutta tällä lailla tulee monia, monia hyviä asioita kivunlievitykseen. Siellä tulee myöskin selvät määräajat näiden muutamien asioiden kieltämiseen suoraan. Siellä tulee ilmoitusvelvollisuuksia lisää, siellä tulee viranomaisyhteistyön lisäämistä ja niin edelleen. Tämä lakiluonnos on mielestäni erinomaisen hyvä. Nyt kun se lausunnonlehdelle lähetetään, [Puhemies koputtaa] niin kommentteja otamme mielellämme vastaan ja sitten arvioimme asiaa uudelleen ennen hallituksen esitystä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.24 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläinsuojelulaisissa käsitellään tuotantoeläinten lisäksi myös lemmikkieläimiä. Liian pitkälle menevälle jalostamiselle asetettavat rajoitukset ovat tervetulleita. Lakiehdotuksessa ei silti, odotusten vastaisesti, esitetä toimia kissojen ja koirien tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin vahvistamisesta. Niin kutsutulla siruttamisella voitaisiin tehokkaasti puuttua haitalliseen pentutehtailuun. Samalla kadonneiden lemmikkien löytäminen helpottuisi. Eläinten lopettamiseen ei tarvitsisi turvautua yhtä usein, etenkin kun lakiuudistuksen myötä löytöeläinten säilytysaika lyhenisi. Arvoisa ministeri Leppä: miksi tätä asiaa ei ole otettu mukaan lakiluonnokseen ja oletko valmis harkitsemaan sen lisäämistä lakiin lausuntokierroksen jälkeen?

16.25 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä rodunjalostuksen ja jalostuksen eteenpäinmeno väärään suuntaan halutaan tällä lailla topata. Se on ihan selvä, olen siinä kysyjän kanssa samaa mieltä. Tästä on jo joitakin huonoja esimerkkejä olemassa tuolla lemmikkieläinpuolella. Tällä halutaan nyt selkeästi puuttua tähän vallitsevaan käytäntöön ja tilanteeseen.

Tämä merkintä ja uudet järjestelmät siihen: On hyvä, että siihen nyt otetaan kantaa tämän lausunnonkierroksen aikana ja sitten katsomme tämän palautteen perusteella, minkälaisiin toimiin on syytä ryhtyä. Siksi odotan erittäin mielenkiinnolla ja avoimin mielin myöskin sitä lausunnonkierroksen lopputulosta.

16.25 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistyneen yhteiskunnan mitta on varmasti se, miten pidämme huolta niistä, jotka eivät kykene itse itsensä puolesta puhumaan, ja siinä mielessä on tärkeää, että eläinsuojelulakia uudistetaan kunnianhimoisin tavoittein. Eläinsuojelujärjestöt esittivät kuitenkin huolta tämän suhteen, ja heidän mielestään nämä tavoitteet eivät ole riittävän kunnianhimoisia ja täällä on selkeitä puutteita, muun muassa jatkuvan juomaveden saanti eläintenpitopaikoissa. Toivon, että näihin tulee parannusta sitten, kun tämä esitys tulee eduskuntaan.

Puhemies! Haluaisin myös nostaa tässä yhteydessä esille kysymyksen eläinsuojeluvälineistä. Viime kaudella oli eläinsuojeluvälineiden virka, jonka sosiaalidemokraatit halusivat hallitusohjelmaan ja toteuttivat, ja tämä hallitus nyt sitten siitä luopui. Kysyisinkin ministeriltä: voisitteko osoittaa tiettyä tulevaisuuteen katsomista siinä suhteessa, että voisitte palauttaa eläinsuojeluasiamiehen viran samassa yhteydessä, kun eläinsuojelulakia uudistetaan?

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

16.27 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo eläinsuojeluasiamiehen virka oli määräaikainen ja se määräaika kului loppuun, ja sitä määräaikaa ei sitten jatkettu. Katsotaan sitäkin tilannetta.

Mutta mitä sitten tulee näihin muihin säädöksiin, niin pitää muistaa se, että meillä laki luo pohjan tälle kaikelle, jota sitten täydennetään alempiasteisilla säädöksillä, asetuksilla ja niin edelleen, ja tästä muodostuu se iso kokonaisuus, tämä eläinten hyvinvointilaki, joka nyt sitten kaiken kaikkiaan eläimille mahdollisuuksia turvaa, niin kuin se turvaa.

Kaikkein tärkein asia on se, että meillä ihmisillä, ihan jokaisella, on oma vastuu ja oma vastuuntunto eläimistä ja siitä, että niitä kohdellaan ja pidetään hyvin. Se on meidän kaikkien vastuulla. Siinä yksi virkamies ei voi kovin paljoo tehdä, mutta me jokainen voimme tehdä paljon, ja siihen haastan ihan jokaista suomalaista, että me kohtelemme kaikissa tilanteissa kaikenlaisia eläimiä hyvin.

16.28 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanha laki on kohta 20 vuotta vanha. Uudelta odotetaan erittäin paljon uudistuksia.

Suurin osa kuluttajista, melkein 100 prosenttia suomalaisista, haluaa, että eläimiä kohdellaan tulevaisuudessa vielä paremmin kuin tänä päivänä. Tässä tulee nyt ongelma, koska lihantuottajat, muun muassa sianlihantuottajat, saavat todella alhaista hintaa sianlihasta, melkein alhaisinta koko EU:ssa. Kuinka tämä yhtälö tehdään niin, että molemmat ovat tyytyväisiä, että eläimet saavat hyvän elämän ja myös lihantuottajat saavat sellaisen hinnan tuotteestaan, että he pystyvät jatkamaan tuottajan taivaltaan?

Sen sanon vielä, että tässä luonnoksessa on paljon hyvää, mutta siellä on asioita, joissa on toivomisen varaa.

16.29 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä huomio on se, minkälainen mahdollisuus kannattavaan tuotantoon on olemassa, ja tämä tasapaino ei tällä hetkellä Suomessa ole kunnossa. Viljelijät ovat erityisesti taloudellisessa ahdingossa, kannattavuus on heikko, ja tähän on meidän väkisinkin ja pakosti saatava muutosta. Tämä korreloi ihan kaikkeen siihen, mitä me eläinsuojelulta, ympäristönsuojelulta vaadimme.

On selvää, että suomalainen tuotanto, olkoon se mitä laatua tahansa, on korkealuokkainen, on jäljitettävää, on eettistä ja on kestävä, ja sen pitää näkyä myöskin hinnassa, mitä tuottajat tuotteistaan saavat. Nyt se ei valitettavasti sitä tee: mennään aivan liikaa hintavedolla ja sillä, että hinta määrittelee kaiken. Ruoalla — kun tässä puhuttiin tuotantoeläimistä — on hinta, mutta sillä on myös arvo, ja mitä paremmin me kohtelemme eläimiä, mitä paremmin me hoidamme ympäristöasioita, mitä enemmän me olemme kestäviä, sen enemmän sillä on arvoa, ja sen pitää näkyä tulevaisuudessa enemmän hinnassa. Tästä meillä myöskin hallitusohjelmassa on kirjaukset, ja tähän tullaan palaamaan, kun Ilkka Mäkelän, selvitysmiehen raportti tämän kuun lopussa valmistuu.

16.30 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme varmasti kaikki sitä mieltä, että tulevaisuudessa eettiset tuotantomenetelmät ja eettisen lihan myynti tulevat kohdistumaan niille maille, jotka huolehtivat parhaiten eläimistään. En usko, että Aasian markkinoilla on kovinkaan nopeasti ja ripeästi kysyntää siitä, kuinka täällä kohdellaan eläimiä, mutta varmasti lähimarkkinat tulevaisuudessa arvostavat sitä, että eläimiä kohdellaan hyvin. Kysyisin: onko ajateltu nyt vahvasti sitä, että voitaisiin lähteä

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

vapaaehtoiseen digitaaliseen valvontaan niin tiloilla kuin teurastamoilla, jolloin elinkeinonharjoittaja antaa tarkastajan pyytäessä luvan käyttää videovalvontaa, jota jo tälläkin hetkellä tuottajilla on hyvin laajasti käytössään?

Ja toisena asiana: kyllähän nyt on niin, että koirien hengitysvaikeudet, polviluksaatiot tulevat tässä sellaiselle tasolle, että ihmisten mieltymysten mukaan tässä maassa ei enää saa jalostaa lemmikkieläimiä.

16.31 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän viimeksi mainittuun: Olen aivan samaa mieltä, elikkä sen takia nämä kirjaukset tässä laissa ovat, ja niitä vielä täsmennetään alempiasteisilla säädöksillä. Se on ihan selvää.

Mitä tulee näihin muihin toimenpiteisiin, mitä ala voi itse tehdä, eri järjestöt voivat tehdä: Kannustan siihen ilman muuta. Mitä avoimempaa meillä tämä toiminta on, sen luotettavampaa se on, ja se ihan varmasti heijastuu myöskin markkinoille. Nämä korreloivat ja kulkevat käsi kädessä ilman muuta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys Fimean päätoimipaikan siirtämisestä (Stefan Wallin r)

Suullinen kysymys SKT 92/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Stefan Wallin.

Keskustelu

16.32 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Läkemedelsverket Fimeas huvudkontors placering har diskuterats i flera år. Senast i mars fick vi höra hur beslutet att flytta Fimeas huvudort till Kuopio hade fört Läkemedelsverket till ruinens brant.

Maaliskuussa saimme lisätietoa siitä, miten vuonna 2009 tehty alueellistamispäätös ajoi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean lähes tuhon partaalle. Hallitukselta odotetaan nyt päätöstä, joka takaa viraston korkean ammattitaidon ja antaa työntekijöille vihdoin aidon työrauhan. Keskiviikkona 17.5. saimme lukea mediasta ministeri Mattilan kompromissiesityksestä, että Fimean päätoimipaikka jäisi sittenkin Helsinkiin, mutta tästä on jo melkein kolme viikkoa aikaa. Kello käy — mikä on tilanne nyt? Kysynkin ministeri Mattilalta: pitääkö tämä teidän sinänsä erinomainen esityksenne paikkansa, ja koska tämä asia varmistuu?

16.32 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan sen verran korjata tässä, että sinänsä se ei ollut mikään esitys vaan käyty keskustelu, josta kerrottiin julkisuudessa, aivan oikein.

Kyllä, Fimea ansaitsee työrauhan. Tämä asia on hyvin harmillisesti venynyt, pitkittynyt ja ehkä mutkistunutkin matkan varrella. Mutta kysyitte, onko esitystä. Sitä ei tällä hetkellä ole, asian käsittely on toki vieläkin niiltä osin kesken.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.33 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta Fimea pystyisi pitkäjänteisesti ja menestyksekkäästi hoitamaan tehtäväänsä ja pärjäämään kansainvälisessä kilpailussa, sen on pystyttävä pitämään kiinni nykyisistä asiantuntijoistaan ja myös kyettävä rekrytoimaan uusia huippuosaajia. Kysynkin ministeri Mattilalta: mikäli kenties joku hallituskumppaneista torppaa tämän kompromissijatukseenne, niin miten hallitus aikoo turvata, että Fimealla on lopullisista päätoimipaikkapäätöksistä riippumatta käytössään paras mahdollinen osaaminen ja asiantuntemus?

16.34 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt emme voi mennä asioitten edelle. Ei ole sellaista kristallipalloa, mistä nähdään, minkälainen esitys on tulossa, kuka olisi mitään torppaamassa, onko kuitenkin niin, että päätös voi olla myös yksimielinen. Mutta siitä kyllä olen kanssanne aivan samaa mieltä, että Fimea on huippuosaajien virasto. Suomella on huippuosaamista lääketurvallisuuden alalla, lääkealalla muutoinkin, ja niiltä osin näen, että kyllä Fimean huippuosaamiselle on käyttöä tulevaisuudessakin. Miten hallitus sen turvaa? On tietysti myös viraston oma asia miten ja mitkä toimintaedellytykset sillä on, mutta pyrimme mahdollisimman hyvään ratkaisuun Fimean osalta.

16.35 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti sisäasiainministeriö ei ole käyttänyt näiden vuosien aikana sitä ohjaus- ja valvontavaltaa, mikä sille kuuluisi Fimean kohdalla. Fimeahan on ajautunut hallitukselta toiselle, ja nyt sitten arvuutellaan sen sijaintipaikkaa. Päätöshän on selkeä: Kuopio on Fimean pääpaikka. Toimintoja on hajautettu usealle paikkakunnalle Lontoota myöten. Minäkin olen huolestunut siitä, kuinka suomalaista lääkealan turvallisuutta viedään eteenpäin.

Kun sanotaan, minne saadaan huippuosaajia: On aika mielenkiintoista havaita, että nimenomaan Itä-Suomen yliopisto tuottaa niitä huippuosaajia, joita myös Fimea omassa työssään tarvitsee. Työntekijät ovat tyytyväisiä. Ala on kehittynyt siltä osin hyvin. Mutta pakko on todeta, että kyseisen viraston johdossa ei ole ollut johto tehtäviensä tasolla eikä ole myöskään noudattanut niitä poliittisia ja valtioneuvostotason päätöksiä, joita tuohon Fimeaan liittyy. Kysynkin ministeriltä: kuinka hyvin olette tietoinen juuri tästä, kuinka paljon Itä-Suomen yliopisto tuottaa [Puhemies koputtaa] osaavaa henkilökuntaa Fimean tarpeisiin?

16.36 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä haluan korjata, tuossa edustaja Rossi taisi mainita, että sisäasiainministeriö ei ole käyttänyt ohjausvaltaa. [Eero Heinäluoma: Ei ole syytäkään!] Niiltä osin tämä ministeriö on varmaan viaton.

Hienoa, että tässä salissa kannetaan huolta yli puoluerajojen, yli hallitus—oppositio-rajojen tästä osaamisesta tai sen karkaamisesta tai yhtä kaikki siitä, mikä on Fimean tulevaisuus. Olen tietoinen siitä, että meillä on huippuosaamista, ja sitä varmasti valmistuu monesta yliopistosta. Sikäli en lähde mihinkään kilpalaulantaan siitä, mikä yliopisto on toista parempi. Me tarvitsemme sellaisen ratkaisun, joka on alueellisesti hyvä, palvelee alaa ja turvaa jatkossakin tämän korkeatasoisen toiminnan Suomessa.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

16.37 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palataanpa lähtökohtiin. Tämä oli Vanhasen kakkoshallituksen toimenpide, ministeri Hyssälän toimesta, STM:n toimesta päätettiin Fimea siirtää Kuopioon. Se ei sitten käytännössä onnistunut. Käytännön työssä on näyttäytynyt, että Helsinki on ollut yksi keskeinen paikka. Nyt on tultu tilanteeseen, jossa yksi osa toiminnoista on Kuopiossa ja se keskeinen osa, joka liittyy lääkevalvontaan ja kansainväliseen yhteistyöhön, on täällä Helsingissä. Ja nyt selvityksiä on tehty useita, toinen toisensa jälkeen, joissa on esitetty, että tämä status quo nyt pysäytetään ja pidetään tässä, tämä tilanne rauhoitetaan, kun siellä on nyt saatu asiat rauhoittumaan. Syksyllä kysyin tätä. Ministeri Soini silloin varapääministerinä vastasi, että kyllä tältä järkipohjalta voitaisiin eteenpäin mennä. Kysyn nyt: eikö hallitus voisi tätä päätöstä tehdä, että tämä asia saadaan rauhoittumaan? Fimea on riippuvainen ulkopuolisista rahoittajista, siellä on miljoonista kysymys, ja siitä syystä on pidettävä huolta osaamisesta ja siitä, että tämä asia on hallinnassa.

16.38 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Älkää nyt kuitenkaan ampuko viestintuojaa, sillä minä olen kuudes ministeri, joka tätä asiaa pöydällään pyörittelee. [Naurua] Uskokaa, että haluan ihan vilpittömästi toimia tässä ratkaisuhakuisesti ja nimenomaan painottaen sitä lääkealan osaamista ja myöskin alueellista ja yliopistojen osaamista Suomessa. [Jukka Gustafsson: Mehän kannustamme!]

16.38 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Fimea on organisaatio, jonka osaaminen on todella tärkeää. Tämän Fimean sijaitsemisen osalta on tehty nyt usean ministerin osalta monta raporttia. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kaikki raportit ovat osoittaneet sen, että tuo alueellistamis päätös, että määrättäisiin, että Fimean tietyt osat ovat Kuopiossa, vahingoittaa tämän keskuksen toimintaa. Ja nyt on täysin perusteltua, että tehtäisiin päätös siitä, että Fimea voisi sijaita niillä paikkakunnilla, joilla se toiminnan kannalta on tarkoituksenmukaista. Toivon, että tämä päätös saataisiin mahdollisimman pikaisesti hallituksen toimesta.

Mutta kysyn siitä, kun hallitus on tehnyt viisaan päätöksen tavoitella Euroopan lääkevirastoa: Missä tässä mennään? Varmasti tältäkin osalta on tärkeää, jos haluamme saada Euroopasta päätöksen, että Lääkevirasto tulee tänne, että me kykenemme ensin itse päättämään, missä meidän oma lääkevirastomme sijaitsee. Kysynkin ministeriltä: Missä tässä kampanjassa mennään? Miten näette, onko Suomella mahdollisuuksia saada Euroopan lääkevirasto?

16.39 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tietenkään voi spekuloida niillä mahdollisuuksilla, [Hälinää — Puhemies koputtaa] koska Euroopassa on varmasti myös muitakin vahvoja hakijoita, jotka ovat ehkä kampanjoinnissa Suomea edellä. Mutta olemme siis tehneet tämän päätöksen hakea Euroopan lääkevirastoa ja samalla olemme järjestäneet sidosryhmätilaisuuden, joka sai hyvin innostuneen vastaanoton, etten sanoisi, että siellä suorastaan, voisi olla, jopa kuopaistaan pikkusen lähtötelineissä.

Se, että tämä on ainakin Suomen rajojen sisäpuolella, no, se voi olla tässä vaiheessa liian suuntaa antava paikka, että se on Suomen rajojen sisäpuolella. Mutta tätä hallitus tietenkin

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

yhdessä vie eteenpäin, ja päätös varmaan hyvin piakkoin myöskin tästä pystytään tekemään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys maakuntavaalien ajankohdasta (Sari Essayah kd)

Suullinen kysymys SKT 93/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Essayah.

Keskustelu

16.40 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Alkuviikosta uutisoitiin, että sote-lait eivät ehdi valmistua heinäkuun alkuun mennessä, ja tämä tarkoittaa sitä, että sote-lakien käsittely viivästyy vielä aiemmin ennakoitua enemmän. Hallitus on kuitenkin jääripäisesti päättänyt pitää kiinni siitä, että maakuntavaalien ajankohta on 28.1.2018, elikkä presidentinvaalien ensimmäisen kierroksen yhteydessä. Euroopan neuvosto suosittaa, että vaaleja koskevan lainsäädännön tulisi olla valmiina aina vähintään vuotta ennen vaaleja, elikkä siinäkin mielessä olemme pahasti myöhässä. Vaalirahoituslain mukainen vaaliajanjakso alkaa 1.7., ja näillä näkymin meillä ei ole siihen mennessä vielä edes lainsäädäntöä. Olisinkin kysynyt pääministeri Sipilältä: eikö tässä tilanteessa olisi nyt järkevintä siirtää noita vaaleja eteenpäin ja tehdä niin, että saamme täällä maakunta- ja sote-vaalien vaatiman lainsäädäntötyön tehtyä huolellisesti loppuun saakka? Vaalithan voitaisiin pitää [Puhemies koputtaa] vaikka eduskuntavaalien yhteydessä 2019.

16.42 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä, joka on täällä eduskunnan käsiteltävänä, on todellakin niin, että maakuntavaalit pidetään presidentinvaalien yhteydessä tammikuun kolmantena viikonloppuna 2018. Se on eduskunnan käsissä.

Hallitus on tietoinen ja oli tietoinen myös valmisteluvaiheessa siitä, että tällainen suositus on olemassa, mutta se on todellakin suositus. Kuten me kaikki täällä talossa tiedämme, on olemassa aika kova vaalisuma, ja itse asiassa edustaja Essayah tietää senkin, että eduskuntapuolueitten puoluesihteerit ovat tutkineet juuri tässä viime aikoina päinvastoin sitä, pitäisikö yhdistää tulevat eduskuntavaalit ja eurovaalit.

Minä ajattelen kyllä, että se on ihan hyvä ajankohta, mikä meillä tässä hallituksen esityksessä on näitten maakuntavaalien osalta, ja että ehditään myös vaaleihin menemään, vaikka eduskunta käsittelee huolella tämän lakipaketin.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.43 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmaan Euroopan neuvosto ei ole huviksensa tällaisia suosituksia antanut.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Meillähän on Suomessa äärimmäisen vähän kokemuksia siitä, miten vaaleja yhdistetään. Viimeksi vaaleja on yhdistetty Kainuun maakuntavaalien yhteydessä, ja silloin käytettiin erivärisiä äänestyslippuja, ja silti hylättyjä ääniä tuli poikkeuksellisen — korostan: poikkeuksellisen — paljon. Milloinka hallitus aikoo sitten aloittaa kansalaisten informoimisen, ja miten aiotaan selvittää siitä? Jos näillä näkymin näyttää, että lainsäädäntöä ei olla saamassa kuin korkeintaan loppusyksystä valmiiksi, niin miten hallitus on varautunut siihen, jotta meillä ei tulisi sitten näiden vaalien yhdistämisestä täydellinen kaaos, sen lisäksi että tämä aika kansalaisten informoimiseen jää näin poikkeuksellisen lyhyeksi?

16.44 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin kysyin alkuvuodesta oikeusministeriöstä sitä, voitaisiinko maakuntavaalien osalta lähteä informoimaan jo aikaisemmin eli nyt tässä tänä keväänä. Ja oikeusministeriöstä sanottiin hyvin selvästi, että kun meillä on huhtikuussa kuntavaalit, kannattaa tehdä niin, että mennään yhdet vaalit kerrallaan, eli kuntavaaleista informoidaan kansalaisia sinä talvena eli nyt menneenä talvena. Ja nyt kun katsomme näitä tulevia kuukausia ja maakuntavaaleja ja presidentinvaaleja, niin ne ovat kyllä sellaisia vaaleja, että ei niissä kyllä ehdokkaat varmastikaan tule menemään sekaisin. Minä uskon siihen, että tämä informointi pystytään kyllä kansalaisten osalta aivan hyvin tekemään.

Ja mitä tulee sitten tähän, että ehditäänkö niitä järjestää, niin oikeusministeriö on todennut julkisesti ja käsitykseni mukaan täällä myös eduskunnan valiokunnissa sen, että pystytään ja että teknisesti pystytään viemään eteenpäin. Mutta se on totta, että on hyväksi, mitä nopeammin pystytään [Puhemies koputtaa] lait hyväksymään, että siinä päästään sitten eteenpäin.

16.45 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä on maakuntavaalien osalta aika kummallinen tilanne, että kun täällä lainsäädäntö tämän koko uudistuksen osalta on vielä kesken, sitä eduskunnassa käsitellään, kaikki lait eivät ole edes vielä tähän liittyen tulleet eduskuntaan, niin sitten pitäisi alkaa jo vaaleihin varautumaan. Ja jos nyt ajattelee ihan ehdokkaiksi haluavia, niin kai heitä kiinnostaa, missä vaiheessa he voivat alkaa keräämään vaikka vaalirahoitusta. Nythän se ei ole vielä mahdollista, kun ei ole mitään lainsäädäntöä valmiina. Luulisi, että tämä myös ministeriäitiossa tiedostetaan.

Jos nyt ajatellaan näitä maakuntavaaleja, niin alkuperäinen ideahan oli se, että ne siirretään sitten samaan yhteyteen kuntavaalien kanssa ja tämä olisi sitten vuonna 21 ensimmäistä kertaa toteutumassa. Elikkä eikö olisi nyt hyvä ajatella niin, että jos siirretäänkin jo nämä ensimmäiset vaalit sinne vuoteen 21 ja valitaan nyt sitten kunnista asukasluvun pohjalta tämä väliaikaishallinto, joka sitten hoitaa maakuntia sinne asti?

16.46 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin totean, että kun tätä sote-uudistusta tehdään ja myös maakuntauudistusta tehdään, niin tässä halutaan kyllä mennä suoraan kansanvaltaisuuteen ja siihen, että meillä on suorilla kansanvaaleilla valitut päättäjät näissä vaaleissa.

Ja ehkä haluan myös todeta tähän, että voidaanko meillä järjestää ylipäänsä yhtä aikaa eri vaaleja: naapurimaassa Ruotsissa äänestetään kolmissa vaaleissa samaan aikaan, joten en voi pitää sitä ongelmallisena, että me Suomessa järjestäisimme samaan aikaan kahdet vaalit.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Mutta sitten totean myös siihen, että tietävätkö tulevat ehdokkaat, ja kansalaisetkin, mistä ne tulevat maakunnat päättävät: se laki, joka täällä eduskunnassa on käsittelyssä, eli maakuntalaki, 6 § siellä, kertoo hyvin selvästi siitä, mitkä sen maakunnan tehtävät ovat. Eli joka juuri nyt pohtii ja tänä kesänä pohtii omaa ehdokkuuttaan: se on kyllä tiedossa, mistä ne maakunnat tulevat päättämään.

Mutta niin kuin totesin, tärkeää on, että mahdollisimman pikaisesti saataisiin lait myös voimaan, se toisi varmuutta tähän koko prosessiin.

16.47 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On vastuutonta päätöksentekoa tehdä näin valtavan isoa ja merkittävää uudistusta näin valtavalla kiireellä. Kasvupalvelulaista ei ole vielä edes tietoa. Emme ole saaneet esitystä vielä tänne, ja kasvupalvelulaki on merkittävä osatekijä maakuntien valikoimassa. On ongelmallista demokratian mutta myös tulevien maakuntien toimintakyvyn kannalta liikkua näin nopealla aikataululla, sillä maakuntien väliaikaishallinnot eivät pääse vielä alkusyksystä aloittamaan ja valmistautumaan tuleviin vaaleihin ja rakentamaan uutta maakuntaa, kun aikataulu on tällainen.

Arvoisa puhemies! Miten me voimme turvata maakuntien valmistautumisen tällä aikataululla ja miten me voimme tällä aikataululla turvata demokratian todellisen toteutumisen, kun ei vielä ole edes kaikkia lakeja annettu eduskunnalle? Miksi näitä vaaleja ei voida lykätä ja tarpeen vaatiessa siirtää niitä eduskuntavaalien yhteyteen tai pitää ne erillisinä vaaleina? Eikö se olisi vastuullista päätöksentekoa?

16.48 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Vastaan kyllä tuohon niin, että meillä on aika monet vaalit tässä edessä. Minusta on vaikea nähdä, että joku haluaisi vielä tähän vuodelle 18 uudet vaalit, tähän väliin, eduskunta- ja eurovaalien aikaan.

Mutta sitten palaan vielä tähän, että miten maakunnat pystyvät valmistautumaan: Maakunnissa on toki eroja siinä, miten on lähdetty esivalmisteluissa liikkeelle, mutta on myös paljon esimerkkejä siitä, että esivalmisteluissa on jo lähdetty siirtymään siihen väliaikaishallinnon vaiheeseen. Ja me hallituksen puolelta olemme myös tukeneet maakuntien valmistelua sillä tavalla, että varsinaisessa budjetissa on 33 miljoonaa euroa tälle vuodelle näihin maakuntien valmisteluihin ja lisätalousarvioesityksessä lisäsimme 22 miljoonaa euroa ja myös kirjauksen siitä, että sitä voidaan ruveta maksamaan jo heinäkuusta alkaen jokaiselle maakunnalle esivalmisteluun. Että ei tarvitse odottaa myöskään sitä, että lait on hyväksytyt ja se väliaikaishallinto pääsee varsinaisesti käyntiin. Eli pyrimme tukemaan tätä valmistelua todella voimakkaasti tämän vuoden aikana.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys naisten roolin vahvistamisesta rauhanvälitystehtävissä (Aila Paloniemi kesk)

Suullinen kysymys SKT 94/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Paloniemi.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Keskustelu

16.49 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa puhemies! Naisten osallistuminen rauhanvälitykseen on teema, jossa Suomella on paljon annettavaa, enemmänkin kuin tällä hetkellä teemme. Meillä asiaan on kiinnitetty huomiota ja naisten määrä on saatu mukavasti lisääntymään, mutta toisin on maailmalla. Tällä hetkellä naisia on keskimäärin vain 5 prosenttia rauhanneuvottelijoista. Naisia tarvitaan siis ehdottomasti enemmän kansainvälisiin rauhanvälitystehtäviin ja itse rauhanneuvotteluihin. Etyjissä me teemme voimakkaasti töitä myös tämän asian eteen. Suomen valtuuskunta on ollut tässä erittäin aktiivinen. Haluaisin tietää, miten hallitus voisi edistää naisten roolin vahvistamista nimenomaan rauhanprosesseissa.

16.50 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä edustaja Paloniemen kysymys on äärimmäisen tärkeä. Kansainvälisesti on pystytty toteamaan, että sellaiset konfliktit, joissa naiset ovat mukana rauhanvälitystoiminnassa, ratkeavat nopeammin, paremmin, inhimillisemmin, vähemmällä verenvuodatuksella kuin muut. Näin muodoin meillä on viime aikoina ollut tästä teemasta useita konferensseja. Tänä aamuna kävin avaamassa yhden tilaisuuden nimenomaan rauhanvälityksestä ja tämäntyyppisistä asioista. Tämä on erittäin tärkeä asia myös radikalisoitumisen estämisessä. Jokainenhan tietää, että jos mies jotakuta kuuntelee, niin äitiähän se kuuntelee. Siinä mielessä on hyvin tärkeää, että nämä äidit ovat mukana tässä hommassa kitkemässä tätä radikalismia. Teen tältä osin kaikkeni ja hyvässä yhteistyössä edustaja Paloniemen kanssa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä, ilmoittautumaan.

16.51 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ensinnäkin täytyy antaa hallitukselle kiitos siitä, että kun Yhdysvaltojen uusi politiikka on ollut vähentää rahoitusta joistakin YK-järjestöistä, jotka ovat nimenomaan naisten kannalta tärkeitä ja lisääntymiserveiden kannalta tärkeitä, niin Suomi ja muut Pohjoismaat ovat tulleet tässä apuun. Se on tärkeä ele ja hyvin tärkeää, että näitä järjestöjä tuetaan.

Mutta olisin kysynyt siitä, miten ulkoministeri näkee naisten roolin ehkä parlamentarismin vahvistamisessa. Kun katsomme arabikatua ja vaikkapa Tunisian sinänsä onnistunutta vallanvaihtoa, niin olisi hyvin tärkeää kouluttaa naisparlamentaarikkoja, luoda yhteyksiä. Etelä-Sudan on samanlainen alue, ylipäätään ehkä tuo Persianlahden alue ja Pohjois-Afrikka, missä demokratian vahvistaminen edellyttää sitä, että saamme naisia siellä myöskin poliittisten päätösten tekijöiksi. Mitä Suomi voisi tehdä enemmän tässä suhteessa?

16.52 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Joihinkin maihin, esimerkiksi Afganistaniin, on saatu luotua naiskiintiöt parlamenttiin. Tämä on, vaikka en muuten erityinen kiintiöpolitiikan kannattaja olekaan missään suhteessa, ensi askeleena tämmöisessä kulttuurissa, jossa perinteisesti naiset eivät ole päässeet osallistumaan, minun mielestäni järkevää ja moraalisesti kestävää. Sitten kun yhteiskunnat menevät eteenpäin, niin sitten tietysti vapailla vaaleilla valitaan.

Mutta meillä on tietysti se, että tarvitaan hyviä esimerkkejä ja profiili-ihmisiä, ja näitä tämäntyyppisiä henkilöitä on myös useissa arabimaissa. Yksi erinomainen muslimimaan

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

ulkoministeri on Retno, joka on Indonesian ulkoministeri ja nauttii suurta arvontoa. Suomihan on hyvä malli sen takia, että meillä on nainen ollut presidenttinä, pääministerinä, kaikissa tehtävissä. Tässä mielessä me olemme elävä esimerkki toimivasta tasa-arvosta.

16.53 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä todella on erittäin paljon ollut annettavaa tasa-arvotyössä maailmalla. Me olemme edistäneet seksuaaliterveydenhuoltoa, naisten, lasten, tyttöjen koulutusta. Nämä ovat olleet niitä meille keskeisiä asioita. Me olemme todella voineet toimia esimerkkinä siinä, että meillä ministerit ovat olleet vanhempainvapailta ja isyyslomilla. Meillä on ollut yhtä paljon naisia ja miesministereitä, meillä on ollut pääministeri, valtiovarainministeri, tasavallan presidentti naisena. Mutta nyt kun katsoo ministeriaitiota, niin olemme ottaneet aikamoista takapakkia. Suurin osa ministereistä on miehiä. Jos katsoo eturiviä, niin sinne on haluttu nostaa vielä kaikkein tuorein ministeri, ministeri Terho, ohi kokeneempien ministerien eturiviin istumaan. [Välihuutoja — Naurua] Kysymykseni kuuluu: Minkälaisen viestin tämä antaa Suomen tasa-arvokehityksestä? Oletteko te missään vaiheessa, pääministeri Sipilä, pohtinut sitä, eikö olisi hyvä, että Suomen hallituksessa olisi tasa-arvoisempi jakauma miesten ja naisten välillä?

16.55 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä. Tässä on sovittu pelisäännöistä, että jokainen ryhmä vastaa itse siitä, että tasa-arvo toteutuu. [Välihuutoja vasemmalta] — Niin, tämä on jokaisen ryhmän omalla vastuulla, ja oman keskustan ryhmäni osalta tuo toteutuu nyt, kun vaihdos kesällä tehdään.

16.55 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naiset tuottavat puolet maailman ruuasta, ansaitsevat kymmenesosan tuloista, omistavat sadamosan omaisuudesta, mutta naisten oikeuksien lisäksi meidän tulisi puhua myös nuorten oikeuksista globaalisti. Maailman väestöstä nimittäin yli puolet on alle 25-vuotiaita. Kun puhumme parlamentaarista edustuksesta, on kysyttävä, miten se vastaa sitä väkilukua ja osuutta parlamenteissa, kuinka paljon meillä on nuoria maailmassa. Haluaisinkin kysyä ulkoministeriltä: oletko tavannut työsi kautta nuoria parlamentaarikkoja ja oletko voinut tehdä jotakin edistääksesi tätä sukupolvien välistä tasa-arvoa ja kehitystä?

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Elovaara, muistutan teitä tähän saliin kuuluvasta teittelystä.

16.56 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen todella iloinen ja ylpeä, että perussuomalaisessa eduskuntaryhmässä on lahjakas nuori nainen, edustaja Elovaara. Se jos joku kertoo siitä, että kehitystä tapahtuu.

Mitä ulkomaihin tulee, niin meillä on aika moni maa kyllä sellainen, missä ministerit ovat tämännäköisiä. Ei siinä nyt sinänsä mitään pahaa ole, mutta näin tuntuu olevan. Tietenkin se, että nuorten pitäisi äänestää nuoria edustajia eduskuntaan, on se yksi asia. Sillä lailla niitä enemmän saadaan, ja tietenkin joku vanhempikin voi kyllä hyvää nuorta ehdokasta äänestää ja suosittaa. Näissä kuitenkin kansainvälinen yhteistyö myös nuorten parlamentaarikkojen välillä on hyvin tärkeitä eri eduskuntien välillä, ja sitä suosin ja voimakkaasti kannustan siihen.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

16.57 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rauhan prosien on todella todettu kestävän vain silloin, kun naisetkin niihin osallistuvat, aivan kuten ministeri aiemmin totesi. Edellytys naisten osallistumiselle on se, että kehittyvissä maissa tytöt pääsevät kouluun ja tyttöjen ja naisten koulutuspolku ei katkea ennen aikojaan. Tästä syystä kysyisin hallitukselta, mitä Suomi voisi vielä entisestään tehdä paremmin, jotta suomalaista koulutusosaamista, ehkäpä osana suomalaista kehitysyhteistyötä, vietäisiin kehittyviin maihin tyttöjen turvaksi ja autettaisiin siinä, että tytöt saavat koulutuksen, jotta voivat yhteiskunnan prosesseihin osallistua ja vaikuttaa.

16.58 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustajalle tärkeästä näkökulmasta. Suomi voi osallistua paitsi kehitysyhteistyön kautta myös monipuolisesti osaamista jakamalla. Minulla oli mahdollisuus viime viikko viettää Etelä-Afrikassa, missä on tehty paljon sen eteen, että koko ikäluokat pääsivät kouluun, niin tytöt kuin pojatkin, mutta koulutuksen laadussa ja tasa-arvossa on erittäin vakavia haasteita siellä.

Suomi osallistuu muun muassa opettajankoulutusyhteistyön kautta, ja siellä esimerkiksi Helsingin yliopistolla on hyvin tiivistä yhteistyötä paikallisten opettajankouluttajien kanssa, myöskin sen laadun kehittämiseksi ja viemiseksi eteenpäin niin, että maailmassa yhä useammalla lapsella ja nuorella ja tulevaisuudessa toivottavasti jokaisella olisi mahdollisuus ehjään koulutuspolkuun ja elämän moniin mahdollisuuksiin. Eli tätä kansainvälistä yhteistyötä voimme lisätä, ja lisäksi Suomi voi myöskin koulutusviennin kautta tuottaa lisäarvoa osaamisen viennin näkökulmasta, ja se totta kai myöskin palvelee meidän kotimaisia tarpeitamme.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2016

Kertomus K 2/2017 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2017 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 3/2017 vp.

Tämän asian yhteydessä voidaan esitellä myös päiväjärjestyksen 5. asia ja keskustelu sallitaan myös tästä asiasta.

Keskustelu

17.01 **Matti Vanhanen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan vuoden 16 toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä ulkoasiainvaliokunta korosti Etyjin merkitystä tärkeänä ja tarpeellisenä kehiksenä Euroopan vakauden ja turvallisuuden vahvistamiseksi. Myös Etyjin periaatteet

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

yhdessä YK:n peruskirjan kanssa muodostavat edelleen Euroopan turvallisuuden peruspilarin ja normatiivisen pohjan. Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen agenda hallitsi kertomusvuonna edelleen Ukrainan kriisi ja Venäjän toiminnan aiheuttama vakava isku Etyjin edustamalle yhteistyövaraisen turvallisuuden mallille.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa Ukrainan kriisin hoidossa rakentavan vuoropuhelun tärkeyttä kaikkien osapuolen kesken ja piti myönteisinä Suomen valtuuskunnan pyrkimyksiä parlamentaarisen yhteistyön tiivistämiseen konfliktin ratkaisupyrkimyksissä, vaikka käytännössä tehtävä on osoittautunutkin varsin haasteelliseksi. Myös Ilkka Kanervan työssä yleiskokouksen puheenjohtajana painottui vahvasti Ukrainan kriisi. Pyrkimys Minskin sopimuksen toimeenpanon edistämiseen aktiivisen vuoropuhelun kautta Ukrainan ja Venäjän korkeimman johdon kanssa oli tärkeää. Dialogin ja vuoropuhelun ohella ulkoasiainvaliokunta korostaa Etyjin työssä järjestön kenttämissioiden tärkeyttä. Ukrainan osalta valiokunta totesi huolestuneensa mission henkilöstön turvallisuusriskien lisääntymisestä. On tärkeää, että asiaan kiinnitetään riittävästi huomiota asiantuntijoiden turvallisten ja toimivien työskentelyolosuhteiden varmistamiseksi.

Valiokunta piti myös hyvänä, että Suomen valtuuskunta panosti kertomusvuonna Etyjin rauhanvälityskapasiteetin kehittämiseen. Suomella on tällä saralla kansainvälisesti tunnustettua pääomaa ja annettavaa, ja on luontevaa hyödyntää sitä myös Etyjin piirissä. Myös tässä edustaja Ilkka Kanervan valitseminen yleiskokouksen rauhanvälityserityisedustajaksi tuki hyvin tätä työtä. Etyjin rauhanvälitystoimintaa kehittämällä voidaan muun muassa pyrkiä löytämään keinoja pitkittyneiden konfliktien ratkaisemisen edistämiseen Vuoristo-Karabahissa, Transnistriassa, Etelä-Osetiassa ja Aasiassa.

Arvoisa puhemies! Yhtenä Etyjin tärkeistä perinteisistä tehtävistä valiokunta painottaa aiempien vuosien tapaan myös vaalitarkkailun merkitystä. Kertomusvuonna yleiskokous tarkkaili useita kansainvälisestikin merkittäviä parlamenttivaaleja, muun muassa Valko-Venäjällä ja Venäjällä, sekä presidentinvaaleja USA:ssa. Suomen Etyj-valtuuskunnan aktiivinen osallistuminen vaalitarkkailumissioihin ja vaalitarkkailun seurantatyön kehittämiseen on tärkeää jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta nostaa esiin myös NB8:n eli Pohjolan maiden ja Baltian maiden yhteistyön sekä Etyjin kohdalla että myös Euroopan neuvoston työskentelyn kohdalla. Tämän yhteistyön vakiintumista Etyjin piirissä tervehditään ilolla. Yhdessä toimien NB8-maat voivat vahvistaa vaikutustaan järjestön laajaan toimintakenttään kuuluvissa kansainvälisissä kysymyksissä.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus tekee osaltaan tunnetuksi neuvoston tärkeää työtä ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Käsitellessään Suomen valtuuskunnan toimintakertomusta viime vuodelta ulkoasiainvaliokunta korosti järjestön merkitystä ja perustehtävien tärkeyttä erityisesti nyt, kun oikeusvaltiokehitys, sananvapaus ja muut järjestön perusarvot ja periaatteet ovat haastettuina myös vakiintuneissa demokratioissa.

Erityisesti Turkin tilanne kehittyi huolestuttavaan suuntaan vuoden 16 aikana. Ulkoasiainvaliokunta yhtyy niihin Euroopan neuvostossa esitettyihin vakaviin huoliin, jotka liittyvät Turkin lisääntyneisiin rajoituksiin sanan- ja kokoontumisvapauksien osalta, oikeuslaitoksen riippumattomuuden vähentymiseen sekä kurdeihin kohdistuneisiin väkivaltaisuuksiin. Ulkoasiainvaliokunta erityisesti painottaa myös parlamentaarikkojen koskemattomuuden poistamista ja heihin kohdistuneita pidätyksiä erittäin ongelmallisina.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Oikeusvaltiokehityksen tukemiseksi Euroopan neuvoston jäsenmaissa valiokunta painottaa järjestön monitorointikomitean työn merkitystä. Kertomusvuonna oikeusvaltiokehitys muun muassa Puolassa johti siihen, että maa nostettiin monitorointikomitean työlistalle. UaV korostaa, että nyt on pyrittävä komitean ja Puolan kuten myös muiden seurannassa olevien jäsenmaiden tiiviillä yhteistyöllä siihen, että oikeusvaltiokehitys saadaan takaisin oikeille raiteille. Valiokunta pitää hyvänä, että Suomen valtuuskunnan jäsenet ovat olleet aktiivisia monitorointikomitean työssä.

Valiokunta pitää huolestuttavana kehityssuuntaa, jossa Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden velvoitteiden täyttäminen on puutteellista yhä useampien jäsenvaltioiden taholta. Järjestön periaatteiden ja päätösten kyseenalaistaminen ja järjestön toiminnan hankaloittaminen vaativat pohtimaan järjestön toimintaedellytyksiä. Tärkeä osa monitorointia ja yli-päätään Euroopan neuvoston työtä on vaalien tarkkailu, ja on hyvä, että tämä työ jatkui myös kertomusvuonna aktiivisesti. Se on harmillista, että yleiskokous ei saanut kutsua tarkkailla Venäjän duuman vaaleja. Tämä on yksi osoitus Euroopan neuvoston ja Venäjän välisten suhteiden lukkiutuneesta tilanteesta, ja on vaikea nähdä suhteiden normalisoitumista niin kauan kuin Ukrainan kriisiin ei löydy poliittista ratkaisua.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta haluaa kiinnittää huomion myös Euroopan neuvoston työhön naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja lopettamiseksi. On hyvä, että tämä tärkeä aihe oli yksi yleiskokouksen vuoden 16 kärkiteema. Erityisesti Istanbulin sopimuksen merkitys on asiassa suuri, ja on tärkeää, että sopimuksen täytäntöönpanoa jatketaan ja laajennetaan.

17.08 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Ukrainan kriisi ja Venäjän toiminnan aiheuttama isku Etyjin periaatteille leimasivat tunnetusti viime vuoden toimintaa. Koska merkittävää myönteistä edistystä ei ole tapahtunut, nämä samat aiheet ovat esillä myös tämän vuoden istunnossa, joka järjestetään muutaman viikon kuluttua Valko-Venäjän pääkaupungissa Minskissä. Päätöslauselmaluonnokset ja jäsenehdotukset lisäaiheeksi antavat jo osviittaa siitä, että keskustelu Ukrainan kriisistä ja Etyj-periaatteiden kunnioittamisesta jatkuu. Samoin Valko-Venäjän demokratian tila ja sen heikkoudet ovat keskustelussa esillä. Samalla kokous Minskissä antaa meille oivallisen tilaisuuden tutustua paikan päällä oloihin Valko-Venäjällä. On hyvä muistaa, että Valko-Venäjä on vain puolentoista tunnin lennon päässä Helsingistä — eli lähialueitamme.

Etyjin eräs erityispiirre on sen ennaltaehkäisevä toiminta ja kriisien rauhanomaisen ratkaisu löytäminen. Konfliktien ja kriisien määrä on lisääntynyt, ja niiden luonne on monimutkaistunut. Kovan turvallisuuden keinot pitkittyneiden kriisien hallinnassa ovat tuottaneet heikosti tuloksia, ja samalla ne ovat aiheuttaneet suurta inhimillistä kärsimystä ja jännitteitä. Tarvitaan siis uudenlaisia keinoja vastata tämän päivän kriiseihin. Tästä syystä Suomen valtuuskunta jo vuonna 2014 teki aloitteen rauhanvälitystoiminnan laajentamisesta parlamentaarisella ulottuvuudella. Tämän aloitteen ja päätöslauselman tuloksena yleiskokouksessa toimii nyt rauhanvälityksen erityisedustaja Ilkka Kanerva. Suomen valtuuskunta luonnollisesti antaa täyden tuen Kanervan toiminnalle. Yhteinen käsityksemme on, että toteutuessaan rauhanvälitys vie kohti vakaampaa ja rauhanomaisempaa kansainvälistä kanssakäymistä.

Rauhanvälitys on sekä ennaltaehkäisevä väline että myös keino löytää ratkaisuehdotuksia meneillään oleviin kriiseihin. Tämän lisäksi tasa-arvo ja naisten osallistaminen ovat teemoja, joita itsekin olen pitänyt esillä omissa puheenvuoroissani eri tilanteissa. Toinen

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

merkittävä asia, jossa todellakin toivon nähtävän edistystä, on naisten osallistuminen rauhanvälitykseen, kuten kyselytunnillakin keskustelimme. Tällä hetkellä naisia on vain viitisen prosenttia rauhanneuvottelijoista, ja naisia tarvitaan ilman muuta enemmän kansainvälisiin rauhanvälitystehtäviin ja itse rauhanneuvotteluihin. Naisilla on osaamista, ja naiset ovat ratkaisijan asemassa monta kertaa myös terrorismin ehkäisyssä, kuten ulkoministeri Soini totesi. Etyjin yleiskokouksen rauhanvälityksen erityisedustaja Ilkka Kanerva on yhdessä yleiskokouksen kanadalaisen tasa-arvon erityisedustajan Hedy Fryn kanssa valmistellut Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen lisäaihe-ehdotuksen osallistavasta naisista huomioivasta rauhanvälityksestä. Tämä on tärkeä askel osallistavan rauhanvälityksen edistämiseksi Etyjissä.

Yleisemmällä tasolla on tärkeitä keskustella siitä, miten naisia voitaisiin rohkaista mukaan politiikkaan. Olen itse aikaisemmin ehdottanut ajatusta, että Etyjin parlamentaariseen yleiskokoukseen perustettaisiin naisverkosto, hieman samaan tyyliin kuin Suomen eduskunnan naisverkosto. Verkoston tavoitteena olisi edistää tasa-arvoa ja tuoda naisnäkökulmaa yleiskokouksen päätöksiin. Verkosto voisi järjestää seminaareja, vierailuja, tapauksia, tehdä ehdotuksia, valmistella kannanottoja ja pitää yhteyttä muiden parlamenttien välisen kansainvälisten järjestöjen naisedustajiin.

Ulkoasiainvaliokunta on todennut Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyön vakiintumisen ja tiivistymisen erittäin myönteisenä asiana. Valtuuskuntamme yhtyy tähän näkemykseen. Lisäyksenä voin todeta, että yhteydenpitoa ja mielipiteidenvaihtoa on tärkeitä käydä käydä myös muiden like-minded-maiden kanssa eli sellaisten maiden kanssa, joiden kanssa Suomella on yhteisiä hankkeita muillakin kansainvälisillä foorumeilla. Tällaisen synergiaedun hakemista on mielestämme syytä harrastaa myös muiden eduskunnassa toimivien kansainvälisten valtuuskuntien kanssa.

Ulkoasiainvaliokunta on mietinnössä nostanut esille vaalitarkkailun. Etyjin Suomen valtuuskunta aikoo myös jatkossa panostaa kansainväliseen vaalitarkkailuun, ja tämä tapahtuu enenevässä määrin yhteistyössä muun muassa Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan kanssa.

Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen merkitys korostuu, kun katsomme maailmantilannetta tällä hetkellä. Parlamentaarinen vuoropuhelu ja diplomatia lisäävät ymmärrystä eri näkökulmia kohtaan ja voivat parhaassa tapauksessa avata diplomaattisia solmuja ja edesauttaa myönteistä kehitystä. Mutta se kuitenkin edellyttää, että pidämme kiinni yhteisesti sovitusta arvopohjasta ja myös toimimme kaikki sen mukaisesti.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän nyt 2 minuutin vastauspuheenvuoron Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtajalle edustaja Guzeninalle.

17.13 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä mahdollisuudesta pitää tämä lyhyt puheenvuoro jo tässä yhteydessä. Sitten seuraavassa asiakohdassa käyn tarkemmin läpi tätä meidän Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomusta.

Todellakin jo tässä yhteydessä suuri kiitos siitä, että ulkoasiainvaliokunta on halunnut uudistaa kansainvälisten valtuuskuntien kertomusten käsittelyä järjestämällä Euroopan neuvoston, Etyjin ja Pohjoismaiden neuvoston kertomusten kuuleminen samanaikaisesti tuolla valiokunnassa. Tämä edistää tiedonvaihtoa valtuuskuntien suunnasta ulkoasiainvaliokunnan suuntaan mutta myöskin valtuuskuntien kesken. Euroopan neuvoston valtuus-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

kunta yhtyy tähän tavoitteeseen ja voi todeta, että tietoa Euroopan neuvoston yleiskokouksen täysistunnoista, jotka ovat neljä kertaa vuodessa, toimitetaan jo nykyisellään ulkoasiainvaliokunnalle sekä ennen että istuntojen jälkeen. Tällainen valiokunnan ja valtuuskuntien välinen dialogi on äärimmäisen tärkeää, jotta me pysymme täällä perillä myöskin ajankohtaisista asioista, joita käsitellään näiden toimintakertomusten yhteydessä.

Euroopan neuvostossa tällä hetkellä puhuttavat, aivan niin kuin Etyjin puolella, Turkin tilanne, eurooppalainen yleistilanne, pakolaiskriisi, tyttöjen ja naisten oikeudet, myöskin Venäjän tilanne. Venäjähän ei ole osallistunut yleiskokouksen istuntoihin tämän Ukrainan kriisin johdosta. Alun perin itse lähtivät pois, ja sen jälkeen myöskin annettiin sanktioita niin, että tällä hetkellä he eivät todellakaan tähän yleiskokouksen istuntoon osallistu, missä siis keskustelua käyvät maiden parlamentaarikot keskenään. Ja on todella tärkeää, että jollain tasolla kuitenkin meillä säilyy tämä dialogi maiden välillä myöskin niiden maiden kohdalla, joissa koemme, että esimerkiksi Euroopan neuvoston arvot ja peruspilarit eivät toteudu täysimääräisenä. Tämä pätee niin ikään Turkkiin ja vaikkapa Unkariin ja Puolaan. On todella tärkeää, että hekin joutuvat kuulemaan, mitä muu Eurooppa on mieltä siitä, mitä heidän maidensa sisällä tapahtuu.

17.16 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön arvoissa ja toiminnassa korostuvat turvallisuus, ihmisoikeudet, demokratia ja sananvapaus. Haluan itse korostaa myös ympäristökysymyksiä, jotka tulevat tässä kertomuksessa jossain määrin näkyviin. Ympäristökysymykset, Pariisin ilmastopöytäkirja ja USA:n rooli ovat nousseet keskusteluun entistä enemmän. Ympäristökysymykset ovat myös yhteydessä pakolaisuuteen ja sitä kautta muun muassa turvallisuuteen ja ihmisoikeuksiin.

Ukrainan kriisi pysyy agendalla edelleen, valitettavasti. Etyj tarjoaa vuoropuhelulle alustan, tekee siinä suhteessa merkittävää työtä.

Vaalitarkkailun merkitys on Etyjin työssä iso. Vapaat vaalit ovat demokratian peruskiivi. Vaaleihin liittyy uhkia, kasvavia uhkia, esimerkiksi disinformaation käyttö, entistä aggressiivisempi puhetapa, viestintävälineitten suoranainen väärinkäyttö, joka myös osittain tässä kertomuksessa näkyy.

Haluan itse kaikissa mahdollisissa tilaisuuksissa, kuten tässäkin, korostaa toimittajien aseman turvaamista. He tekevät tärkeää työtä. Heidän tehtävänsä on välittää oikeaa tietoa kriisipesäkkeistä, ja kaikki se, mikä vaarantaa toimittajan työn, on tuomittavaa.

Naisten roolin edustaja Paloniemi puheenjohtajana toi esille. Meillä on erinomaista työtä rauhanvälityksessä: edustaja Haavisto, presidentti Ahtisaari, muutaman nimen mainitakseni. Mukaan mahtuu tulevaisuudessa myös vahvoja rauhanvälittäjä naisia Suomesta.

17.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Etyjin merkitys korostuu aina erityisesti tällaisina haasteellisina ja vaikeina aikoina. Maallamme on ollut merkittävä rooli rauhan rakentamisessa ja Etyjissä laajemminkin, ja toivottavasti tuo rooli on tulevaisuudessaakin vähintäänkin yhtä vahva kuin nyt ja toivottavasti vahvempikin.

Ukrainan kriisistä on tässä muutamissa puheenvuoroissa todettu, että ulkoasiainvaliokunta piti tärkeänä vuoropuhelua kriisin ratkaisemisessa. Tietysti täytyy todeta, että kyllä sen kriisin ratkaisun avaimet ovat Venäjän käsissä, joka vuonna 2014 valtasi Krimin toiselta itsenäiseltä maalta, ja tämä on tietysti tämän lopullisen ratkaisun avain, että Venäjä kunnioittaa itsenäisen valtion asemaa. Tietysti huolestuttava uutinen Ukrainasta oli sekin,

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

että myös Etyjin amerikkalaistarkkailija kuoli siellä tapahtumissa. Tämäntapaiset uutiset tietysti ovat huolestuttavia.

Arvoisa puhemies! Toinen huoli koskee Turkia. Turkin sisäinen tilanne on ongelmallinen, ja tietysti pitää pystyä tukemaan sitä, että kehitys olisi mieluummin toiseen suuntaan kuin siihen, mihin Erdogan on sitä nyt tällä hetkellä viemässä. Turkilla on kuitenkin myös merkittävä rooli Daeshin näkökulmasta ja pakolaiskriisinkin näkökulmasta, ja sen takia on tärkeää vahvistaa vuoropuhelua Turkin kanssa ja pyrkiä löytämään sellaista tietä, joka vahvistaisi Turkia mieluummin länsimaisena demokratiana kuin sillä tiellä, mihin maa tällä hetkellä valitettavasti on menossa.

17.20 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Suomen rooli Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä on merkittävä. Se on rakentava keskustelija, aktiivinen toimija ja luotettu kumppani, jolla on selkeästi vaikutusta. Jos Euroopan alueella seurattaisiin Suomen tapaa toimia, olisi maailma huomattavasti turvallisempi paikka. Maailma ei tällä hetkellä ole niin vakaa kuin me kaikki haluaisimme. Siksi tarvitsemme suomalaista vaikutusta ja osaamista rauhan rakentajana.

Suomella on etuoikeus, että se on voinut näihin tehtäviin valita ja osoittaa henkilöitä, joilla on pitkä parlamentaarinen kokemus ja kansainvälinen näkemys, niin kuin edustaja Kanervalla ja nyt sitten myös edustaja Paloniemellä.

Ulkoasiainvaliokunta oikein toteaaakin, että rauhanvälityksen merkitys Suomen ulkopolitiikan yhtenä painopistealueena on kasvanut, ja pitää hyvänä, että Suomen valtuuskunta on kertomusvuonna panostanut myös Etyjissä järjestön rauhanvälityskapasiteetin kehittämiseen.

Tulin viime yönä Israelista, missä on edelleen tämä Lähi-idän hyvin merkittävä tulehtunut tilanne, ja näkisin, että Suomella voisi olla merkittävämpi ja painavampi rooli Lähi-idän konflikteissa ja siinä keskustelussa, joka siellä on hyvin tulehtunut. Suomi on tunnetusti ollut Israelin ystävä aina, meillä on valtava kansalaisjärjestöjen verkosto, jotka toimivat aktiivisesti niin täällä Suomessa kuin Israelissakin.

Arvoisa puhemies! Tässä heitänkin vähän palloa Etyjille ja siinä toimijoille miettimään, mikä voisi olla Suomen rakentava rooli Lähi-idässä.

17.22 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Etyjhan on meidän suomalaisten lapsi. Se on ollut kansainvälisessä yhteistyössä ja valtioiden välisessä suhteiden rakentamisessa todella merkittävässä roolissa 70-luvulta eteenpäin. Meillä on kaikki syyt olla tästä ylpeitä ja suomalaisina, niin poliitikkoina kuin kansalaisinakin, satsata tämän yhteistyön tulevaisuuteen.

Etyj edustaa pyrkimystä ratkaista riidat ja erimielisyydet rauhanomaisella tavalla, samalla kun se edustaa myös sitoutumista demokraattisiin arvoihin ja näihin arvoihin kuuluvaan kansanvaltaan, vapaisiin ja rehellisiin vaaleihin. Etyjin toiminta myös vaalitarkkailussa on todella tärkeä asia, jotta ylläpidetään korkeata normistoa ja varmistetaan, että kaikki Etyjin maat käyttäytyvät perusoikeuksia kunnioittaen myös vaaleissa. Samalla kun tiedämme tämän järjestön hienon historian ja myös sen merkittävän työn, jota parlamentaarikot ovat tehneet Etyjin toiminnan hyväksi, joudumme toteamaan, että viime vuodet ovat olleet kyllä aika vaikeita. Etyj on ollut tilanteessa, jossa sen on ollut vaikea toimia konflikteissa ja vaikea tehdä sitä työtään, jota varten se osaltaan perustettiin vuonna 75 täällä Helsingissä — tämä liittyy myös Ukrainan kriisiin ja tämän kriisin ratkaisuun. Ja me

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

olemme nähneet myös vaalitarkkailussa taka-askeleita. Tiedämme, että vuosi sitten pidetty Etyjin parlamentaarinen yleiskokous täällä Helsingissä jäi kovin vajaaksi eikä kyennyt täyttämään tätä todellisen vuoropuhelun välinettä.

Nyt meillä on Suomesta ehdokkaana Etyjin uudeksi pääsihteeriksi meidän kaikkien arvostama kokenut parlamentaarikko — myös Etyj-asioissa — edustaja Kanerva. Täytyy sanoa, että edustaja Kanerva hoiti erinomaisen hyvin Etyjin presidentin tehtäviä vaikeissa oloissa. Pidänkin tärkeänä, että me Suomessa yli puoluerajojen voimme tukea tätä Etyjin pääsihteerihanketta, ja toivon, että tästä olisi laaja yhteisymmärrys eri poliittisissa ryhmissä.

17.24 Susanna Huovinen sd: Arvoisa puhemies! Kun puhemies sallii keskustelun molemmista mietinnöistä tässä samassa yhteydessä, niin haluan puhua hieman molempien valtuuskuntien työstä ja erityisesti näiden kahden yhteistyöstä, enkä niinkään nyt mene näihin asioihin, jotka sinänsä ovat molempien valtuuskuntien työssä erittäin tärkeitä ja keskeisiä.

Haluan minäkin osoittaa kiitokseni kaikille niille tässä eduskunnassa toimiville edustajille, jotka toimivat myöskin näissä kansainvälisissä tehtävissä. Mielestäni tämä on asia, johon meidän pitäisi kiinnittää enenevästi huomiota. Olen hieman huolissani siitä, että monesti kansanedustajat kokevat nämä kansainväliset, välillä hieman reissuamistakin vaativat tehtävät ikään kuin lisätyönä, kun ne ovat pikemminkin sitä ihan oikeaa työtä, jota meidän myös kuuluu täällä tehdä. Koen, että kaikki ne edustajat, jotka omaa aikaansa ja asiantuntemustaan näille asioille antavat, ansaitsevat kyllä kiitokset koko eduskunnan puolesta.

Arvoisa puhemies! Haluaisin todeta myös sen, että tälle kansainväliselle parlamenttien väliselle yhteistyölle on tilausta kyllä nyt enemmän kuin koskaan. Olemme hyvin epävarmassa, epävakaa maailmanpoliittisessakin tilanteessa, ja myös meidän oman maanosamme alueella on lukuisia konflikteja tai erimielisyyksiä käynnissä, ja tähän me tarvitsemme yhteistyötä. On nimittäin paljon helpompi aloittaa riitoja, osoittaa sormella, syyttää toista, kun ei tunne, ei tiedä erilaisten asioiden, erilaisten kulttuurien ja poliitikkojen taustoja. Kun lisäämme tätä ymmärrystä, yhteistyö on helpompaa ja todennäköisesti pystymme ennakoimaan ja ennalta ehkäisemään kriisejä.

Puhemies! Ihan lopuksi haluan vain todeta, että mielestäni valtuuskuntien välistä yhteistyötä tulee edelleenkin tiivistää, ja hyvä että sitä tehdään, mutta myös muuta työtä eduskunnan sisällä. Toivon, että eduskunnan kansainvälisten asioiden foorumi, joka näitä asioita pohtii, ottaa yhteyden myös ministeriöihin päin, jotta myös ministeriöissä nähdään [Puhemies koputtaa] tämä tärkeä työ, jota eduskunnan valtuuskunnissa tehdään.

17.27 Ilkka Kanerva kok: Herra puhemies! Edustaja Heinäluoma taisi omassa puheen-vuorossaan viitata siihen, että Etyj on kohdannut aika vaikean vaiheen, kuten koko kansainvälinen tilanne tietysti kertoo monin eri tavoin. Yhdyn arvioon.

Yhdyn myös siihen arvioon, että päätöksenteon ikään kuin työkalupakki tahtoo valitettavasti osoittautua liian monta kertaa vähän huonosti varustetuksi, ja sen vuoksi pitää miettiä todella aktiivisesti edelleen, eikä pidä antaa periksi, sitä kysymystä, millä tavoin kansainvälisten järjestöjen tehokkuutta päätöksenteossa ja ennen muuta niiden vaikuttavuutta voitaisiin parantaa. Tätä työtä on tehty Etyjissä viime vuosina aika paljon monissa eri yhteyksissä, niin parlamentaarisella tasolla kuin hallitusten väliselläkin tasolla, mutta valitettavasti on todettava, että tulokset eivät juuri tästä kansainvälisen tilanteen jännitteisyydestä

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

johtuen ole sellaisia, mitä voisi kohtuudella toivoa ja odottaa. Mallien puutteesta ei ole kysymys — kysymys on, niin kuin kaikki hyvin ymmärtävät, enemmänkin poliittisen tahdon puuttumisesta, siitä, mikä heijastuu meidän turvallisuusasetelmiimme.

Olemme kuitenkin eräissä suhteessa suomalaisina erityisasemassa. Parhaiten tunnen Etyjin, en niinkään Euroopan neuvostoa ja muita toimielimiä, ja meillä suomalaisilla on erityispiirre, joka selvästikin saa huomiota ja arvostusta osakseen, ja se on ehkä minullekin hiukan yllättäen noussut asiaksi, jota en halua olla tässä yhteydessä eduskunnan edessä korostamatta, ja se on laajan turvallisuuden käsite. Meidän on aika vaikea — jos vähääkään syväanalysoidaan eri kriisejä, konflikteja, ongelmia — väittää, että vain yksi seikka kokonaan selittäisi kansainvälisten ongelmien perusluonteen. Useimmin nämä konfliktit syntyvät valitettavan laajaltakin pohjalta asioiden yhteennivoutumisen kautta. Ja näin muodoin se laajan turvallisuuden filosofia, jota ehkä meidän täällä Suomessakin kannattaisi hieman avata, on sellainen ikään kuin vientituote, joka syntyi — edustaja Heinäluoma taisi siihen viitata — jo vuonna 75 silloisen Etykin syntymisen myötä. Se palveli silloin Suomen kansallistakin etua, mutta se toi sellaiset periaatteet kansainvälisen politiikan näyttämölle, joita on pääsääntöisesti haluttu kunnioittaa, ja nyt ollaan vaiheessa, jossa niitä haastetaan. Aivan vastaavalla tavalla kuin tuolloinen kolmen korin, kymmenen periaatteen kooste siitä, minkälaisia, sanoisiko, liikennesääntöjä kansainvälisessä politiikassa pitää noudattaa, niin aivan vastaavalla tavalla tässä vuosien myötä laajan turvallisuuden käsite voi olla sellainen malli, joka otetaan ikään kuin uuden tason tarkastelukulmana kansainvälisten kriisien ratkaisemisessa.

Nostan tässä yhteydessä Suomen valtuuskunnan toiminnan tuolla parlamentaaraisella puolella esille, ja voin nykyisenä valtuuskunnan jäsenenä sanoa, että edustaja Paloniemen johdolla tapahtuva työ Etyjin PA:ssa ansaitsee kaiken tuen ja kunnioituksen, sillä hän ottaa kantaa hyvin rohkeasti ja aloitteellisesti keskusteluihin ja eri tematiikan selvittelyihin joltamallaan valtuuskunnalla, samoin kuin vaalitarkkailun toteuttamiseen eri puolilla Etyjin toimialuetta.

On tärkeää, että Suomi pitää paikkansa ja on aktiivinen ja aloitteellinen näissä asioissa, sillä tosiasiaissa Etyjkin on, kuten Euroopan neuvostokin, dialogin ja diplomatian foorumi. Me emme ole sotilaallinen toimija, vaan etsimme rauhanomaisia, vuorovaikutukseen yhteistä ymmärrystä etsiviä malleja kansainvälisten ongelmien hoitamiseksi, ja tässä mielessä Etyj, niin kuin Euroopan neuvosto, on tärkeä myöskin vaikeissa sotilaallisissa asioissa, jonka kaltainen on esimerkiksi Ukrainassa tällä haavaa edessämme.

Täällä viitattiin Lähi-itään. Lähi-idän kriisien luonne, jos mahdollista, on vielä vaikeampi ja syvempi kuin mitä me näemme pitkittyneiden konfliktien prosesseissa ympäri Eurooppaa tänä päivänä. Mutta tämä on sellainen alue maantieteellisesti, joka ei suoranaisesti ole Etyjin jäsenvaltioiden aluetta, siitä huolimatta että Lähi-idän maita on tarkkailijoina Etyjissä. Etyj on pohjoisen pallonpuoliskon ylivoimaisesti laajin turvallisuusjärjestö, mutta Lähi-itä ei suoraan ole ikään kuin Etyjin kohteena, ja sen vuoksi tietysti tässä täytyy olla hiukan varovainen ennen kuin ottaa kantaa niin, että "kyllä, kyllä me tulemme tämän asian osalta toimimaan tarkasti".

Eräs yksittäinen seikka, johon haluan tässä... — En tiedä, herra puhemies, kuinka paljon tässä on ylipäätään aikaa käytettävissä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: 10 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Haluan erään seikan tässä tuoda esille sen vuoksi, että vaalitarkkailusta on monissa yhteyksissä puhuttu. Vaalit vaikkapa Yhdysvalloissa ja vaalit vaikkapa Venäjällä eivät ole yksi yhteen verrattavissa. Ei ole olemassa sellaista aivan absoluuttista mittatikkua, joka kertoisi, miten vaalit ovat toisiinsa punnittavissa. On hyvin tärkeää, että kun vaaleja arvioidaan, niitä kyetään kehittämään Etyjin luoman standardin pohjalta ja viemään kehitystä eteenpäin, koska jos Etyj ei kykene vaaleissa tarkkailemaan ja tekemään omia arvioitaan, on luonnollisesti selvä, että houkutus huonoon käyttäytymiseen vaalien yhteydessä selkeästi lisääntyy. Kansainvälisen yhteisön läsnäolo vaaleissa on erittäin tärkeää. Mutta se, minkä huomaamme — ja toivon, että se otettaisiin Suomessakin lukuun — mikä yhdistää tällä hetkellä keskeisiä havaintoja — kahdet viimeiset vaalit, joita olen ollut vetämässä Venäjällä, ja Yhdysvaltain presidentinvaaleja Etyjin puitteissa seuraamassa — yhtä lailla Yhdysvalloissa kuin Venäjällä: varoituksen sana siitä, mihin nettien kautta tapahtuva äänestysprosessi on pahimmillaan johtamassa. Toivon, että Suomessa — vaikka olemme teknologian edistyneimpiä maita maailmassa — vakavasti otetaan huomioon ne riskit, joita sähköinen äänestysjärjestelmä, missä tahansa päin maapalloa ollaankaan, käytännössä demokratian toteutumiseksi merkitsee. Se on jo tänä päivänä konkreettisesti nähtävissä, Etyj kiinnittää siihen valtavasti huomiota. Ja toivon, että tässä suhteessa vanhan koulun oppilaat saavat sanansa kuuluviin niin, että vaalijärjestelmä, jonka demokraattinen pohja tietysti on vaalialaisuudessa ja vaalien oikeellisuudessa, voisi sillä tavalla toteutua, ettei ahmaista sellaista palaa, joka tarjoaa vaalien tuhoamiselle ja niitten periaatteitten vakaville loukkaamisille mahdollisuuden, ettei siihen ikään kuin suuressa innossamme mentäisi, vaan turvauduttaisiin sellaiseen järjestelmään, joka on todettu toimivaksi, kestäväksi ja johon kaikki osapuolet voivat luottaa.

17.36 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kanervan hyvän linjapuheen jälkeen on mahdollista ja ilo tietysti yhtyä hänen sanomaansa. Jos tämä sali yksin päättäisi Etyjin tulevasta pääsihteeristä, niin luulen, että tulos olisi hyvin yksimielinen edustaja Kanervan eduksi. On ilo häntä kannattaa ja kannustaa tähän tärkeään vaaliin.

Olisin muutamaan asiaan kiinnittänyt huomiota tässä kertomuksessa ja sen käsittelyssä — ja ehkä ylipäätään parlamentarismien merkitykseen nyt Euroopassa. Täällä on mainittu ongelmallisia alueita, Turkin tilanne, Venäjän tilanne ja näin edespäin. Minusta on hirveän tärkeää, että sekä Euroopan neuvoston että Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puitteissa me puhumme parlamentarismien puolesta, monipuoluejärjestelmän puolesta, joka yllättäen näyttää meidänkin alueellamme olevan siellä täällä uhattuna. Suomella on tässä paljon tarjottavaa, hyvä suomalainen malli, myöskin tasa-arvon osalta, kuten tässä on aikaisemmin todettu.

Kysymyksessä, millä tavalla parlamentaarikkojen toimintaa sitten pitäisi rajoittaa näissä organisaatioissa tai joskus estää heidän osallistumistaan, olen hyvin konservatiivi. Jos katsoo Suomen perustuslakia jo sieltä Ruotsin vallan ajalta, niin meillä on ollut periaate, että kansanedustajaa ei voi estää osallistumasta valtiopäiville. Luen tähän valtiopäiville osallistumiseen myös tämän yleiskokousten toiminnan, ja siinä mielessä tärkeätä on, että se tarjoaa keskustelufoorumia näille eri toimijoille, aidon keskustelun foorumin myöskin niille toimijoille, joita aika ajoin kritisoidaan. Viittaan tässä edustaja Guzeninan puheenvuoroon.

Olisin sitten, arvoisa puhemies, vielä nostanut esiin yhden alueen, jota tässä ei ole mainittu, ja se on Balkan. Etyjin parlamentaarinen yleiskokous kokoontui Makedoniassa.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Meillä oli siellä hyvä kokous, mutta siellä käsittelyssä nousi kyllä hyvin esiin maan sisäiset ongelmat ja koko Balkanin eräänlainen potentiaalinen konfliktipesäke edelleen. Ottaisin esiin myöskin Kosovon tilanteen ja Kosovon vahvistamisen osaksi kansainvälistä yhteisöä tässä yhteydessä. Se on haaste sekä Etyjille että Euroopan neuvostolle, että voimme tämän hyväksyä.

Tiedän, puhemies, että aika on täältä puhuttuna rajallinen, mutta jos sallitte vielä viimeisen asian, jonka ottaisin tässä yhteydessä esiin. Meillä on ehkä joillakin Etyjistä usein sellainen hyvin vanhanaikainenkin kuva, että se stabiloit jollain tavalla Euroopan kahtiajaon tai kylmän sodan, mutta tosiasiallisesti Etykin kolmas kori silloin vuonna 75 pani liikkeelle Keski- ja Itä-Euroopassa Helsinki-ryhmät, ihmisoikeuskeskustelun ja itse asiassa suuren muutoksen, jonka tulokset sitten näemme tämmöisenä laajemman Euroopan projektina.

17.39 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Kyllä se näin on, että Suomi on ollut eurooppalaisena vaikuttajana kokoaan suurempi niin Etyjissä kuin Euroopan neuvostossa. Euroopan neuvoston monitorointikomiteahan kokoontui pari viikkoa sitten täällä Helsingissä Pikkuparlamentin auditoriossa, ja siinä yhteydessä pidettiin seminaari, jossa presidentti Halonen piti keynote-puheenvuoron. Hän nosti esille sen ison huolen, joka kaikkialla Euroopassa jaetaan ainakin niiden keskuudessa, jotka vielä uskovat oikeusvaltioperiaatteeseen, demokratiaan ja ihmisoikeuksiin. Se hänen huolensa ja kaikkien muiden huoli siinä salissa liittyi siihen, että oikeusvaltioperiaate, demokratia ja ihmisoikeudet käsitetään niin kovin eri tavalla tällä hetkellä esimerkiksi Euroopan neuvoston 47:ssä jäsenmaassa, mistä kertoo paljon se, että nyt kuukausi sitten pidetyssä yleiskokouksen istunnossa Strasbourgissa Euroopan neuvosto päätti äänin 113—45 palauttaa Turkin monitoroinnin kohteeksi. Tämä monitorointijärjestelmähän on itse asiassa presidentti Halosen alulle laittama, sen takia sitä kutsutaankin Halonen Orderiksi, ja tähän viittasin siinäkin, että olemme päässeet vaikuttamaan hyvinkin paljon tähän eurooppalaiseen kehitykseen toimimalla näissä kansainvälisissä yhteistyöelimissä.

Vielä haluan todeta, että edustaja Haavisto nosti erittäin tärkeän kysymyksen. Se on tämä Balkanin tilanne. Vaikka se ei ole tällä hetkellä niin kovasti uutisotsikoissa, siellä tilanne ei ole lainkaan selkeä. Olen itse Serbian maaraportööri ja matkustan sinne heinäkuussa kahdeksi viikoksi. Tässä Kosovon tilanteessa, serbien ja kosovolaisten välisessä konfliktissa, on iso riski, että tilanne siitä kohtuullisen stabiilista, mikä se tällä hetkellä on, tulee heikkenemään. Kun Euroopan rajojen sisällä tapahtuu tällaista kehitystä sen lisäksi, että meillä on Puola, Unkari ja tuolla rajan vieressä vielä Turkki ja Venäjä sitten tässä meidän rajanaapurina ja pakolaiskriisi, joka painaa päälle, [Puhemies koputtaa] ja erilaiset käsitykset oikeusvaltioperiaatteesta, demokratiasta ja ihmisoikeuksista, niin kyllä me olemme aika isojen haasteiden edessä.

17.42 Seppo Kääriäinen kesk: Herra puhemies! Etyj, tuo rauhan ja ihmisoikeuksien ja demokratian järjestö, on tietysti meille suomalaisille likeinen, Etykin 1975 perusteella ja monien siitä johtuvien muistojen ja näyttöjen perusteella erittäin likeinen. Sen vahvuus varmastikin on ollut sen laajapohjaisuudessa, ja se lienee niitä harvoja yhteisöjä, jotka ovat saaneet ja voivat saada jotakin aikaan tämän viheliäisen Ukrainan ongelmankin hallitsemisessa ja kenties joskus myös ratkaisemisessa. Niitä yhteisöjä ei kovin monia tässä maailmassa ole.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Se on ollut hienoa, että suomalainen osaaminen on saanut käyttöä tässä rauhanvälitysprosessissa, joka tulee jatkumaan. Se ei ole mikään helppo prosessi. Se on juuri niin kuin edustaja Kanerva tuossa hyvässä analyysissään kertoi: elämme vaikeita aikoja myös sen takia, että ongelmat ovat tavattoman monimutkaisia ja ne kertyvät historian saatossa, kietoutuvat toisiinsa ja pahenevat. Itse asiassa niitten aukaiseminen vaatii kyllä kärsivällisyyttä ja todella rauhanvälitysosaamista, Etyjin kaltaistakin osaamista.

Täällä on annettu tunnustusta Suomen Etyj-valtuuskunnan toiminnalle, nykyvaltuuskunnalle ja myös valtuuskunnalle varhemmilta ajoilta. Tähän on hyvin helppo yhtyä, ja meidän täytyy yhtyä, ja muutenkin olen sitä mieltä, että meidän eduskunnassa täytyisi näissä asioissa olla vähän tomerampia ja vähän aktiivisempia ja aktivoitua.

Haluan liittyä siihen kööriin, joka haluaa, että Etyj-konkari Ilkka Kanerva voitaisiin saada Etyjin pääsihteerin tehtäviin. Se olisi Etyjille erittäin arvokas valinta.

17.44 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Vaalitarkkailu on oleellinen osa Etyjin yleiskokouksen toimintaa, kuten täällä on moneen kertaan todettu. Tarkkailuraporteista käy ilmi niin myönteinen demokratiakehitys kuin demokratiakäsitteeseen liittyvät laajematkin ongelmat. Vaalitoimituksen merkitys demokratian mittarina on mielestäni sisäistetty hyvin Etyjin jäsenmaissa. Vaalilainsäädäntöä on tarkistettu ja äänestäjillä on valinnanvaraa. Mutta kysymys kuuluu: Onko hyvä vaalilainsäädäntö aina tae siitä, että oikeusvaltioperiaate toteutuu? Onko monipuoluejärjestelmä tae vaihtoehdoista? Miten vallassa olevat tahot ja puolueet toimivat? Entä miten taloudelliset seikat vaikuttavat?

Tällä puheenvuorolla haluan sanoa, että on erittäin paljon avoimia kysymyksiä, joihin pitäisi paneutua. Ja aivan oman haasteensa muodostavat tietenkin kansanäänestykset, kuten viimeksi Turkin kohdalla.

17.45 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kanerva otti kokeneen valtiomiehen jyrkällä puheella kantaa sähköiseen äänestykseen, ja tämä on asia, joka on myös tässä salissa aikaisemmin ollut jonkin verran esillä. Se on ollut esillä kansainvälisillä foorumeilla eri vaaleissa kasvavassa määrin. Digitaalisuus on mahdollisuus, se on mahdollisuus Suomelle, mutta kaikki, mikä on mahdollista, ei ole kuitenkaan aina tarpeellista. Äänestysaktiivisuus ja äänestysaktiivisuuden pieneneminen ei uskoakseni ole etupäässä tekninen kysymys, tekninen ongelma, joka voidaan ratkaista digitaalisin keinoin. Kysymys on jostain syvemmälle menevästä. Sinänsä digitaalista äänestämistä vastaan minulla ei ole mitään, mutta siihen liittyy nähdäkseni niin paljon merkittäviä riskejä, jotka eivät ole tasapainossa mahdolliseen saavutettuun etuun nähden. Pelkkä epäily siitä, että ulkopuolinen on päässyt manipuloimaan vaalitulosta, on niin iso asia, joka aiheuttaa epävarmuutta, että sitä riskiä ei kerta kaikkiaan kannata eikä pidä ottaa. Lisäksi päälle tulevat kysymykset siitä, miten tarkistetaan henkilön identiteetti, onko siellä taustalla muita henkilöitä painostamassa tai vaikuttamassa tavalla, joka ei vastaa sitä näkemystä, mikä vaaleihin meidän näkemysten mukaan pitäisi kuulua. Esimerkiksi otan nyt vaalisalaisuuden.

17.47 Matti Vanhanen kesk: Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Kanervan ja Kiurun esiin nostama sähköinen äänestys, miten siihen suhtaudutaan, sopii myös keskustelunaiheena näitten molempien järjestöjen yleiskokouksiin. Kyllähän on nähtävissä jossain määrin, että on tämmöistä pientä kilpailua valtioiden välillä siitä, kuka on ikään kuin edisty-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

nein ja nykyaikaisin tämän digitaalisuuden esillä pitämisessä, ja sähköinen äänestäminen on välillä symboli tälle.

Puheenvuoron pyysin siihen asiaan, että oikeastaan näitten molempien järjestöjen merkitys syntyy vain siitä, että ne järjestöt ovat tunnustettuja, niille syntyy semmoinen auktoriteetti, että niiden edustamat yhteisesti sovitut ihmisoikeudet Euroopan neuvoston puolella ja erityisesti nämä turvallisuuden peruseriaatteet Etyjin puolella vakiintuvat, ovat niin syvällä, että niitä vastaan toimimisesta tulee yleinen moralisointi vastaan. Suuren yleisön kannalta ehkä molempien järjestöjen kohdalla on vähän se ongelma, että niitä tunnetaan aika heikosti. Niiden välistä suhdetta tai niiden välisiä erojakaan ei oikein kunnolla tunnetta. Yleiskokouksethan eivät ole kauhean operatiivisia, vaan kyllä ne operatiiviset toimet ovat sitten pääasiassa hallitusten välistä toimintaa, eri viranomaisten välistä toimintaa. Mutta ehkä meidän Suomessakin pitäisi pieneltä osaltamme pyrkiä etenkin selkiyttämään näiden tehtäviä, mikä näitten parlamentaaristen yleiskokousten rooli näiden järjestöjen toiminnassa on. Ja tavoitteenhan täytyy niissä järjestöissä olla se, että parlamentaarikkojen pitkäjänteinen, johdonmukainen yhteistyö muodostuu niin vahvaksi, että jos jossain maassa sisäisesti tulee ikään kuin ristivetoa ja painetta sitä kohtaan, että näitten elinten periaatteita vastaan rikotaan, niin syntyy automaattisesti vastavoima ja vastareaktio myös tähän Euroopan neuvoston ja Etyjin toimintaan osallistuvien taholta.

17.49 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Suomihan tunnetaan maailmalla hyvin maltillisena ja kokonaisvaltaisesti ajattelevana toimijana, ja tämä on ehdottomasti meidän etumme. Haluan tässä yhteydessä mainita, että Suomi tulee toimimaan Euroopan neuvoston puheenjohtajana marraskuusta 2018 toukokuuhun 2019. Siinä on ehkä sitten mahdollisuus tehdä tunnetuksi paitsi Euroopan neuvoston toimintaa myöskin Etyjin toimintaa, koska näiden järjestöjen yhteistyö on äärimmäisen tärkeää.

Jo sitä ennen, kun nyt yleiskokouksen kesäkuun istunnossa on jälleen paljon tärkeitä asioita agendalla, haluan nostaa sen, että siellä on yksi päivä kokonaan nimetty pakolaiskriisille ja maahanmuuton haasteille. Silloin käsittelessä on myöskin meidän edustaja Huovisen kotouttamista käsittelevä raportti. Hän on tehnyt aivan valtavan työn, matkustanut ympäri Eurooppaa, ottanut selvää asioista. Hänen raporttinsa on todellakin siellä käsittelessä ja nyt jo etupainotteisesti on saanut paljon kiitosta.

Vielä lopuksi, puhemies, tämä Etyjin pääsihteerin tehtävä: niin kyllä se näin on, uskon, että puhun koko Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puolesta, että edustaja Kanerva olisi siihen ehdottomasti kaikista maailman ihmisistä paras henkilö. [Naurua — Timo Heinonen: Pitäisi valita nyt täällä!]

17.50 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Pyysin vielä toisen puheenvuoron sen jälkeen, kun edustaja Kanerva selvitti näitä omia vaalitarkkailuun liittyviä kokemuksiaan. Kanervan havainto näistä sähköisen äänestämisen mahdollisista ongelmista on kyllä otettava hyvin vakavasti. Meillä oli viime viikolla täällä vieraana Yhdysvalloista useampikin senaattori. Edustaja Vanhasen kanssa saatoimme olla mukana heidän kanssaan keskustelussa. Täytyy sanoa, että oli kyllä aika lailla, etten sanoisi, järkyttävää huomata, että maailman vahvin valtio, Yhdysvallat, joutuu pohtimaan sellaista asiaa kuin ovatko heidän vaalijärjestelmänsä ulkoisille vaikutteille alttiita. Kun kaikki on kuitenkin demokratiassa kiinni luotettavuudesta, siitä uskosta, että ihminen äänestäessään vaikuttaa samalla painoarvolla kuin joku toinen, että sitä järjestelmää ei sisältä eikä ulkoa mitenkään sorkita, tämä ame-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

rikkalaisten huoli ja heidän kertomansa esimerkit siitä, mitä on tapahtunut, laittavat kyllä miettimään. On tavattoman tärkeätä, että meidän vaalimme pidetään järjestäytyneellä tavalla ja säilytetään luottamus kansanvallan toimivuuteen.

Tällä pohdiskelulla on sitten kyllä muitakin seurausvaikutuksia, jos sanotaan, että ensimmäinen on se, että on syytä miettiä, onkoärkeä lähteä kaikkiin innostuksiin. Niin kuin täällä edustaja Kiuru oikein sanoi, niin kaikki se, mikä on mahdollista, ei välttämättä ole tarpeellista tai, lisäksi,ärkevää. Se on yksi asia, mutta sitten on tässä toinenkin asia, että kyllä meidän täytyy vähän katsoa sitä myös, kuinka innokkaasti me näitä valtiollisen elämän kivijalkoja, niiden paikkoja heittelemme. Tämä liittyy esimerkiksi kysymykseen siitä, onkoärkevää ryhtyä siirtämään eduskuntavaalien paikkaa ja yhdistämään niitä väliaikaisesti joihinkin muihin vaaleihin, kuten nyt on ajateltu Eurooppa-vaaleihin. [Puhemies koputtaa]

Jatkan vielä hyvin lyhyesti. Sitten toinen asia, joka liittyy tähän kysymykseen näistä maakuntavaaleista: Kyllä tätäkin näkökohtaa, suositusta Euroopan neuvostolta, että vuosi ennen pitäisi olla uuden lainsäädännön valmis, meidän pitää ehkä ihan aikuisen oikeasti miettiä. Kun näistä standardeista luovutaan, niin meidän puhevaltamme sanoa muille norveja tulee heikkenemään.

17.53 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tuohon vaalitarkkailun osuuteen, jonka edustaja Kanerva esille nosti ja lähinnä tämän sähköisen äänestämisen, halusin sen takia itsekin osallistua, kun muistan tässä salissa itse aikamani kannattaneeni sähköistä äänestämistä. Oma lähestymiskulmani oli silloin nimenomaan huoli siitä, että meillä äänestysaktiivisuus on laskenut, ja oman näkemykseni mukaan äänestäminen pitäisi tehdä entistä helpommaksi. Itse uskon siihen, että on toki erotettava kaksi eri asiaa, sähköinen äänestäminen, jota Suomessa on jo kokeiltukin, missä siis äänestäjän pitää mennä fyysisesti paikalle ja vain nopeutetaan laskemista, ääntenlaskentaa, ja sitten toisena se malli, missä nettissä äänestäminen on mahdollista, jota Viro esimerkiksi on käyttänyt. Nimenomaan tähän nettiäänestämiseen liittyy näitä vaikuttamismahdollisuuksia mutta myös sähköiseen äänestämiseen laajemminkin.

Jos ajattelee sitä huolta, että meillä ääntenlasku kestäisi kauan, jos katsotaan nyt, millä tavalla esimerkiksi viime kunnallisvaaleissa vaalitulokset Suomessa saatiin valmiiksi, niin ei se ole meidän isoin ongelmamme. Ne vaalitulokset saadaan käytännössä kaikki jo sen illan aikana vahvistettua sataprosenttiseen ääntenlaskuun. Isoin haaste meillä on se, millä tavalla saisimme nuoria äänestämään. Sen takia äänestämistä pitää meillä helpottaa, mutta nyt haluan sanoa sen, että olen itse näiden viime vuosien tapahtumien jälkeen tullut siihen johtopäätökseen, että meidän ei ole missään tapauksessa syytä mennä ainakaan tähän nettiäänestämiseen vaan näitä keinoja täytyy etsiä muuta kautta.

17.55 Ilkka Kanerva kok: Arvoisa herra puhemies! Otan esiin kolme ainakin minun asiantuntemukseeni vedoten sellaista asiantuntijaa, joita kuuntelen näissä sähköiseen äänestämiseen liittyvissä yhteyksissä. Ensimmäinen on F-Securen tutkimusjohtaja Hyppönen, toinen on kyberasiantuntemuksellaan paljon julkisuudessa oleva Jarno Limnell, ja kolmas, jonka mielipiteitä olen tottunut kuulemaan ja sitä kautta luottamus on kasvanut, on kansanedustaja Kasvi. He ovat kaikki hyvin kaukana toinen toisistaan sinänsä, mutta heillä on yksi yhteinen piirre, ja se on se, että heillä on poikkeuksellisen voimakas varoitus tästä sähköiseen äänestämiseen siirtymisen järjestelmästä, kaikilla heillä. Ja he ovat kuitenkin

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Suomessa henkilöitä, joita on vaikea ohittaa asiantuntijuudessa, kun puhutaan tämänkaltaisista asioista.

Vaalitarkkailuhan on hyvin laaja käsite. Siinä pitäisi katsoa äänestäjärekisterit, vaalilainsäädäntö kaiken kaikkiaan, vaalirahoitus, ymmärrettävästi median rooli kaikessa tässä. Eli siinä on paljon asioita, jotka muodostavat sen kokonaisuuden, ei itse vaalitapahtuma, ja sen vuoksi tietysti tämä prosessi aina vaalien tarkkailussa on hyvin tärkeä, kuinka sen kanssa eletään ja kuinka sen kanssa toimitaan.

Yhdyn siihen — oliko se edustaja Vanhanen, joka puhui siitä — mikä ero on parlamentarisella toiminnalla ja hallitusten välisellä toiminnalla. Havainto on täysin oikea ja perusteltu, se on luonnollisesti näin. Mutta sitä parlamentaarisen työn vaikuttavuutta lisää se, mikäli sen työskentelyn agenda on koko lailla sama kuin niiden asioiden käsittely, mitä hallitusten välisellä foorumilla kulloinkin läpikäydään. Parlamentaarinen puoli ei voi olla pelkkä draiveri, kuljettajan paikalla toimiva osuus, mutta se voi huomattavasti antaa raameja sille työlle, [Puhemies koputtaa] jota hallitusten välisessä toiminnassa käsitellään.

17.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2016 on todellakin arvokas asiakirja, ja vaikka joku ehkä sitä lukiessaan miettii, että onko se tärkeä paperi, niin minun mielestäni se on äärimmäisen tärkeä paperi.

Muistan, kun vuonna 1975 tuossa Mannerheimintien toisella puolella pidettiin Etykin huippukokousta, jossa maailman johtajat olivat koolla. Kukapa silloin olisi arvannut sen kokouksen seurauksia ja mihin se johtikaan. Mikä tekijä siinä oli tärkeä? Tärkeähän oli tietenkin, että kansakunnat saatetaan yhteen rauhanomaisessa merkityksessä ja tehdään sopimuksia, jotta edistetään rauhaa ja sitä kansojen välistä vuorovaikutusta, jota nyt tällä hetkellä tämä parlamentaarinen valtuuskunta Suomen puolesta tekee.

Olen todella iloinen siitä, että suomalaiset tässä valtuuskunnassa ovat hyvin näkyvissä rooleissa, kuten edustaja Ilkka Kanerva omalta osaltaan vahvasti on tehnyt. Toivotaan, että näissä merkeissä suomalaiset saavat yhä merkittävämpiä asemia, koska ne kokoukset, missä eri maiden parlamentaarikot kohtaavat, keskustelevat keskenään ja vaihtavat mielipiteitä, varmasti edistävät demokratiaa ja varmasti edistävät sitä avoimuutta, mikä kuitenkin sitten loppujen lopuksi murtaa ne tunkkaiset muurit, joita joissakin valtioissa vielä tälläkin mantereella on, sellaisia käytäntöjä, jotka eivät sovi demokratiaan, ja niitä pitää tietenkin aina vastustaa. Tällaiset parlamentaariset yleiskokoukset ja siellä tapahtuva mielipidevaihto ja se julkisuus, minkä se kyseinen toimija siellä kussakin maassa aikanaan aina saa, ovat äärimmäisen arvokkaita, koska ne torjuvat nimenomaan sitä sodan mahdollisuutta, kriisin mahdollisuutta ja edistävät sitä, että ihmisarvosta pidetään aina kiinni.

Demokraattisessa järjestelmässä on tärkeää avoimuus, vapaa tiedonvälitys ja se, että tiedotusvälineet saavat toimia vapaasti niin, että ihmisillä on mahdollisuus muodostaa oma mielipiteensä sen perusteella, että vapaa lehdistö ja vapaa media kertovat tapahtumista sellaisina kuin ne ovat.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 2/2017 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

5. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2016

Kertomus K 5/2017 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2017 vp

Ainoa käsittely

Keskustelu asiasta käytiin päiväjärjestyksen 4. asiakohdassa.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 5/2017 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 13/2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 11/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.00 **Ari Jalonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on siis tuttavallisemmin sanottuna Yle-laki, ja kuten totuttua, Suomen käytännön mukaisesti tämäkin on valmisteltu parlamentaarisesti, parlamentaarisen ryhmän kautta. Valiokunnan keskustelun myötä totesimme tämän parlamentaarisen ryhmän toiminnan ja yksimielisyyden taavoittelun olevan erittäin tärkeä asia Yleisradion toiminnan kannalta. Eli tämän takana on siis parlamentaarinen ryhmä, joka on ollut yksimielinen, ja myös tämä mietintö on yksimielinen, kuten on totuttu.

Valiokunta on roolinsa mukaisesti käsitellyt Yleisradion asioita usein, ja useaan otteeseen, useissa yhteyksissä, valiokunta on pitänyt tärkeänä Yleisradion roolia tässä yhteiskunnassa. Mietintöön on kirjattu muun muassa: "Valiokunta pitää Yleisradio Oy:n merkitystä tasapuoliselle tiedonvälitykselle, sananvapaudelle ja kansanvallan tukemiselle keskeisenä ja toistaa aikaisemmin mainituissa mietinnöissään lausumansa." Elikkä näihin on otettu useaan otteeseen matkan varrella kantaa ja näitä pidetty tärkeinä. Tämän parlamentaarisen ryhmän linjauksissahan on muutakin kuin tämä hallintoneuvoston roolin vahvistaminen. Valiokunta pitää näitä hyvinä, esimerkiksi sitä, että se työnjako on nyt selvä siinänsä, että hallintoneuvosto ohjaa sitä toimintaa ja valiokunta luonnollisesti valvoo hallintoneuvoston toimintaa ja teknisestä valvonnasta vastaa sitten Viestintävirasto.

Tämä yksimielisyys on tosiaan semmoinen kulmakivi, mitä tässä on noudatettu koko ajan. Ja kun keskustelu ohjautui tämän parlamentaarisen ryhmän jälkeisen julkisuuskeskustelun kautta tähän riippumattomuuden vaalimiseen ja korostamiseen, niin totesimme tosiaan, että isompi merkitys ja isompi asia tämän riippumattomuuden takeen kannalta on se, että näitä valmistellaan parlamentaarisesti ja ne ovat yksimielisiä, kuin se, että lakiin

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

kirjoitetaan erilaisia kuvioita. Eli yksimielisyys on koko riippumattomuuden tärkein kulmakivi, näin keskusteluissa on todettu ja asiantuntijakuulemisissa myös.

Toinen asia, mihin ollaan kiinnitetty huomiota tässä mietinnössä, on se, että valiokunnan aikaisempienkin näkemyksien mukaisesti Ylen tulee lisätä niin sanottuja indie-ostoja eli ulkopuolisia riippumattomia tuottajia. Tämän esityksen mukaan näitä ostoja pitää lisätä 30—35 prosentilla vuoteen 2022 mennessä. Tässä yhteydessä niiden ostettujen ohjelmien — tosin luonnollisesti myös Ylen omien ohjelmien — laadullisiin kriteereihin tulee kiinnittää huomiota, ja myös tilaajavastuuta korostetaan näiden ohjelmahankintojen yhteydessä. Elikkä Yle on vastuussa koko tuotannosta, ja tilaajavastuu on tärkeä asia.

Erikseen vielä mainitaan alueellinen toiminta, mitä ollaan usein korostettu — näin teemme tässäkin mietinnössä.

Haluan lopuksi vielä sanoa sen, että parlamentaarinen ryhmä teki hyvää työtä. Sen mietintö on yksimielinen, ja niin on tämäkin.

18.06 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! On miellyttävää todeta, että liikenne- ja viestintävaliokunta on voinut yksimielisesti esittää tämän lakiehdotuksen hyväksyttäväksi. Niin kuin täällä edustaja Jalonen totesi, se perustuu parlamentaarisen työryhmän työhön — aika pitkään, haastavaan työhön — joka tästä aiheesta valmistui vuosi sitten kesäkuussa.

Taustahan tuolle työryhmälle oli se, että Sipilän hallitus oli hallitusneuvottelujen yhteydessä ryhtynyt tekemään Yleisradiota koskevia päätöksiä poiketen siitä periaatteesta, joka Yleisradion asioiden hoidossa on ollut vuodesta 1948, Lex Jahvetiksi kutsutusta lainsäädännöstä lähtien. Silloinhan hyväksyttiin periaatteeksi se, että Yleisradio toimii eduskunnan valvonnassa ja sitä koskevat päätökset tehdään parlamentaarisesti sen estämiseksi, että Yleisradion merkittävää tiedotusvaltaa ei voida käyttää hallituksen tai minkään hallituspuolueen tai ylipäänsä minkään puolueen hyväksi. Näin tällä pitkällä perinteellä, että asioita käsitellään parlamentaarisesti, on haluttu turvata Yleisradion luotettavuus.

Tuo Sipilän hallituksen poikkeama tästä säännöstä oli valitettava, koska kun hallitus teki päätöksen puuttua Yleisradion rahoitukseen, syntyi tietysti epävarmuus siitä, voiko Yleisradio harrastaa riippumatonta journalismia ilman että kriittisistä kommentteista tai uutisoinneista rangaistaan rahoituksen muodossa. Tämähän on sellainen kiristysruuvi, jota maailmalla on käytetty kansallisia radioyhtiöitä kohtaan, mutta sellaisissa maissa, joihin me mitenkään emme halua samaistua. En halua uskoa, että tällaisesta olisi Suomessa ollut kysymys, mutta joka tapauksessa tämä rahoituksen avoimuus aiheutti epävarmuutta, ja tältä kannalta katsoen oli hyvä, että tämän työryhmän kautta palattiin parlamentaarisen valmistelun tielle. Pyydän saada vielä kiittää siinä työssä mukana olleita, aivan erityisesti edustaja Satosta, nykyistä varapuhemiestä, joka teki erinomaisen suuren työn, jotta tuo työryhmä saattoi päätyä yksimieliseen esitykseen aika kaukaisista alkulähtökohdista huolimatta.

Kun tuota Satosen työryhmän työtä tehtiin, siinä mukana olleet — myös hallituspuolueiden edustajat ja ehkä juuri he — sanoivat, että tässä hallituksen liikkeellelähdössä on tapahtunut virhe ja nyt yleisesti ymmärretään, että on tarve palata näihin vuoden 48 Lex Jahvetin periaatteisiin ja siihen, että päätöksiä tehdään niin, että kaikki eduskunnassa edustetuna olevat puolueet voivat olla yhtä aikaa läsnä ja sitä kautta varmistua siitä, että Yleisradion riippumattomuus on jatkossakin turvattu. Tämä riippumattomuus on nyt sitten se avainsana luotettavalle, vapaalle ja menestyvälle tiedonvälitykselle.

Tämän työryhmän ehdotuksen valmistumisen jälkeen on jonkun verran keskusteltu tästä Yleisradion strategiasta ja sen hyväksymisestä hallituneuvostossa, ja myös alan tutki-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

joita on ottanut tähän keskusteluun osaa, joskin vähän myöhäsyntyisesti — eli noin yhdeksän kuukautta sen jälkeen, kun tämä työryhmän ehdotus oli luovutettu, syntyi uusi keskustelu ehkä vähän epäonnistuneista poliittisista puheenvuoroista, jossa tavallaan asetettiin kyseenalaiseksi, miksi tämä muutos tehdään. Näihin liittyi siis se huoli, onko tällä tarkoitus puuttua Yleisradion journalismiin. Niin kuin täällä edustaja Jalosen johtaman liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnössä hyvin todetaan, tällaista tarkoitusta ryhmässä ei ollut. Eli lähtökohta oli se, että hallintoneuvosto voi edustaa omistajaa ja päättää Yleisradion toimintojen suurista linjoista mutta ei puuttua journalismiin, ja on hyvä, että valiokunta on mietintöönsä kirjannut tämän ajatuksen, että kun strategia hyväksytään, sillä ei ole tarkoitus puuttua journalistisiin ratkaisuihin tai journalistisiin linjoihin.

Aikaisemmassa laissahan luki niin, että hallintoneuvosto päättää merkittävistä muutoksista Yleisradion toiminnassa, ja tietysti tämä strategia nyt edustaa sitä samaa ajattelua, joka oli aikaisemmassa laissa. Itse koen, että se, että hallintoneuvosto ottaa tämän strategisen kannan, on ihan perusteltu ratkaisu. Tietysti nyt sitten uudelle hallintoneuvostolle tulee kyllä paljon odotuksia, ja sen täytyy tehdä työnsä hyvin viileästi harkiten, ja kun ensimmäistä kertaa tämä asia hallintoneuvostossa päätetään, on merkittävää, että se tehdään semmoisella tavalla, että se luo lujan, ankkuroidun pohjan tuleville menettelyille. Tämä on tärkeää, että Yleisradion toimittajat voivat luottaa siihen, että he saavat tehdä työnsä vapaasti ja tähän journalismin linjoitukseen ei ulkopuolelta puututa. Se on sitten eri asia, että totta kai Yleisradionkin toimintaa pitää voida arvioida ja saa olla myös kriittisiä arvioita ja ne ovat sallittuja, mutta tärkeätä on, että hallintoneuvosto ei ryhdy tätä työtä tekemään, niin kuin ei myöskään Ylen hallitus. Tämä on siis yksi näkökohta tässä riippumattomuudessa.

Joudun palaamaan tähän kysymykseen, miten tämä parlamentaarinen valmistelu sujuu. Itse oletin, että Satosen työryhmän työssä käyty keskustelu on ollut ilmapiiriä selkeyttävä ja parantava ja että on aito sitoumus tähän yhteiseen valmisteluun. Kuitenkin taas tähän asiaan palattiin kehysriihessä tänä vuonna, ja hallituspuolueet olivatkin yllättäen tehneet päätöksen, että yleisradioveroa ryhdytään järjestelemään uusiksi. Tämä päätös tehtiin jälleen yksipuolisesti ilman että siitä olivat kaikki eduskuntapuolueet tietoisia. Tänäkään päivänä ei tiedetä, minkä kokonaisuuden osana yleisradiomaksuja on pidetty, mitä muuta samassa yhteydessä on sovittu, kuka on saanut ja kuka on antanut ja mikä pelinappula tämä Yle-maksu on tässä yhteydessä ollut.

Se on siis huono menettelytapa periaatteelliselta kannalta, ja jälleen palataan tähän samaan, mistä Sipilän hallitus silloin 2015 kesällä aloitti. En ole kuullut selitystä, miksi tämä otettiin pois tältä sovitulta parlamentaariselta reittivalinnalta ja taas vietiin hallituspuolueiden yksipuoliseen päätöksentekoon. Tämä on ongelmallinen siltäkin kannalta, että Satosen työryhmän työssä Yleisradion rahoituksesta ja rahoitustarpeesta sovittiin vuosille 17 ja 18 mutta vuosi 19 jäi auki. Tuosta vuoden 2019 Yle-indeksistä, joka määrittää Yleisradion saaman rahoituksen, sovittiin, että se arvioidaan vuoden 2018 syksyllä huomioiden muun muassa taloustilanteen kehitys. No, nyt on aika vaikea ajatella, että Yle-veroa voitaisiin ratkaista ilman että tiedetään, kuinka paljon sillä ollaan keräämässä rahaa, ja sen takia olemme esittäneet, että jos halutaan puhua maksuista, se voi tapahtua ihan normaalilla aiemmin sovitulla tavalla, parlamentaarisella tavalla, mutta että sen ehto on, että samassa yhteydessä ratkaistaan tämä vuoden 2019 Yle-indeksin kohtalo. [Pia Viitanen: Varsin järkeenkäypää!] — Järkeenkäypää: jotta tietää, kuinka paljon pitää kerätä varoja, pitää tietää, kuinka paljon ollaan käyttämässä.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Tätä maksun käsittelyä varten liikenne- ja viestintäministeriö asetti työryhmän, joka oli parlamentaarinen, edustaja Turusen johtama. Siellä esitin, kuten oppositio kokonaisuudessaan, että samassa yhteydessä sovitaan sitten vuoden 2019 Yle-indeksin kohtalo, Yleisradion saama rahoitus vuonna 2019. Tässä kävi kuitenkin sillä tavalla, että suureksi yllätyksekseni työryhmän puheenjohtaja ilmoitti, että työtä ei voidakaan jatkaa, jos samaan aikaan pitäisi sopia tämän Ylen tarvitseman rahoituksen taso. Työryhmän puheenjohtaja ilmoitti, että työryhmän työ päättyy tuloksettomana. Näin kerrottiin julkisestikin, eräiden muidenkin tietojen säestämänä, jotka kylläkään eivät olleet sitä, mitä ryhmässä tapahtui, mutta joka tapauksessa kerrottiin, että työryhmän työ on päättynyt.

Suureksi hämmästyksekseni sain tänään sähköpostiin kirjeen, jossa työryhmän puheenjohtaja ilmoittaa — ilmeisesti työryhmä kuitenkin jatkaa työtänsä — että tässä liitteenä onkin uusi esitys tästä Yle-veron suuruudesta, ja pyydetään työryhmän jäseniltä alle vuorokaudessa kannanottoa "kyllä tai ei" tähän työryhmän puheenjohtajan lähettämään kirjeeseen. [Pia Viitanen: Ei voi olla!] — No tämä ikävä kyllä on täysin totta. — Jään nyt kysymään, mikä käsitys meillä on parlamentaarista työskentelystä ja mikä sitoutuminen siihen, jos työryhmän työ ilmoitetaan päättyneeksi, ja se kerrotaan myös julkisesti, ja sitten yhtäkkiä sähköpostiin alkaa ilmestyä kirjeitä, jotka viittaisivat siihen, että työryhmän työ jatkuu, ei kuitenkaan kokouksella vaan ilmoituksella, että pitää ottaa kantaa vajaan vuorokaudessa asiaan, jota työryhmässä on kyllä käsitelty, mutta on jouduttu toteamaan, että nimenomaisesti työryhmän puheenjohtaja on katsonut, että ei ole mahdollista sopia vuoden 2019 rahoituksesta. Tämä jättää kyllä mielestäni vakavan kysymyksen siitä, olemmeko vieläkään ymmärtäneet, miten Yleisradion asioita pitäisi hoitaa jollakin tavalla vakaalla ja arvostettavalla tavalla.

18.17 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tähän alkuun totean, että tämä mietintö on tärkeä ja mietinnön esittelijän puheenvuoro oli tärkeä juuri siksi, että siinä korostettiin tätä parlamentarismia ja yksimielisyyttä ja niiden merkitystä. Yhdyn niihin sanoihin täysin.

Jos puhutaan nyt aluksi tästä mietinnöstä ja tästä kyseisestä esityksestä, niin kaiken kaikkiaan hyvin olennaista on se, että tämä hallituksen esitys on nimenomaan jatkumo ja se perustuu tämän Satosen parlamentaarisen työryhmän ajatuksiin. Tähän asti kaikki on hyvin ja erittäin onnistuneesti tältä osin mennyt. On tärkeää, että vahvistetaan tätä strategista ohjausta, hallintoneuvoston asemaa, mutta on myös hyvä, että mietinnössä korostetaan sitä, että nimenomaisesti tätä ohjausta ei ole tarkoitus ulottaa journalistisiin sisältöihin. On totta, mitä edustaja Heinäluoma edellisessä puheenvuorossaan mainitsi, että välillä keskustelu julkisuudessa tältä osin meni väärille urille epäonnistuneiden ulostulojen vuoksi. Siksi on tärkeää, että tätä riippumattomuutta korostetaan myös tässä valiokunnan mietinnössä.

Myös minulla on ollut iso huoli siitä, mikä edellisessä puheenvuorossa valitettavasti kävi ilmi, että vaikka nyt aina välillä näytetään hallituksenkin puolelta ymmärtävän tämä parlamentarismien periaate, niin nämä toimet tällä kaudella eivät ole aina olleet sen näköisiä, että tämä tosiasiallisesti olisi sisäistetty. Huolta olemme kantaneet täällä näiden parin vuoden aikana useaan otteeseen tämän suhteen. Se alkoi huonosti kaksi vuotta sitten. Onneksi tilanne pelastettiin tällä Satosen hyvää työtä tehneellä työryhmällä, mutta siitä huolimatta kompurointia asian suhteen on ollut. Ja on syytä vielä kerran alleviivata, minkä aika moneen kertaan olen minäkin tässä salissa todennut, että täytyy olla niin, että Yle on riip-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

pumaton. Yle on kansan radio, eduskunnan radio, ei hallituksen radio. Ja se on todella pitkä perinne aina Lex Jahvetista asti, kuten äsken kuulimme.

Tähän tietenkin liittyy se seuraava kysymys, mitä tänä päivänä pohdimme, eli sitä, että jos Yle on riippumaton ja kun sen pitää olla, niin on täysin kohtuullista, että tietynlainen jatkumo ja varmuus Ylen rahoituksesta on ja siitä sovitaan parlamentaarisesti. Siksi tuo äsken kuvattu tilanne, missä nyt elämme, on vähintäänkin hämmentävä. Se on vähintäänkin hämmentävä. Oli hyvin outoa, että hallitus kehysriihessään jälleen kerran yksipuolisesti lähti sopimaan itse itsensä kanssa tästä Yle-veron porrastuksesta. Oli hyvä ja välttämätöntä, että sen jälkeen palattiin parlamentarismiin ja jälleen tämä työryhmä perustettiin. Tietenkin se antoi toivoa siitä, että nyt sitten ollaan tässä asiassa jälleen palattu sille oikealle ladulle. Mutta kuten tässä edustaja Heinäluoma aiemmin totesi, on varsin perusteltua ja täysin järkeenkäypää, että jos lähdetään sitten keskustelemaan tämän Yle-veron sisällöstä ja sen porrastuksesta, niin samaan aikaan päätetään myös Ylen tulevasta rahoituksesta. Ja kuten tässä kävi ilmi, niin sehän on vuoden 2019 osalta vielä auki. Tosi ikävää oli se, että näin sitten kävi, että kun tämä järkeenkäypä ehdotus siitä, että sovitaan näistä kaikista asioista yhdessä parlamentaarisesti, yksimielisesti tässä ja nyt, ei sitten kelvannutkaan, nyt olemme sitten tällaisessa ihmeellisessä tilassa, että asia elää. Minulle tuli täydellisenä yllätyksenä tämä tieto, että nyt sitten seuraava vaihe onkin se, että hallituspuolueiden taholta edellytetään, että tässä parlamentaarisessa ryhmässä toimittaisiin niin, että sitten alle vuorokaudessa aletaan määrittelemään kantoja vain ja ainoastaan nyt taas tähän yhteen asiaan eli tähän porrastukseen. Tämä ei kerta kaikkiaan voi olla totta. Tämä ei voi olla totta, ja minä nyt toivon, että kun tässä salissa on mahdollisuus tänään puhua tämä auki, niin saisimme tähän jonkinlaisia vastauksia, mistä nyt kaiken kaikkiaan on kyse. On hyvä ja viisastakin, että jos niin yhdessä katsotaan, voimme tätä Yle-veroa porrastaa, mutta siinä yhteydessä tietenkin täytyy olla myös varmuus rahoituksesta.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan haluan korostaa myös tämän puheenvuoron ohessa sitä, että on hyvin tärkeää, että meillä on laadukas, meillä on riippumaton, meillä on vapaa ja moniarvoinen mediakenttä kauttaaltaan. Siinä on tärkeää, että meillä on laadukas Yle — nimenomaan kansan Ylenä, ei hallituksen radiona — ja siinä on myös tärkeää, että me voimme huolehtia kaupallisen median olosuhteista, toimintaympäristöstä ja toimintaedellytyksistä. Siinä suhteessa me tarvitsemme myös lisää toimia kaiken kaikkiaan.

Oli tärkeää, että sen Yle-työryhmän jatkumona perustettiin tämä työryhmä, joka taas mietti sitten kaupallisen median tulevaisuutta, sen uutistoiminnan turvaamista, ja oli hyvä, että tämä työryhmä esitti myös sinne lisätukea. Ja nyt tietenkin pääsemme siihen kysymykseen, että lisätalousarviossa tätä tukea on osoitettu toinen määrä kuin mitä tämä työryhmä esitti, eli paljon paljon vähemmän. Tämä on seuraava kysymys, mistä haluan käydä tätä pohdiskelua ääneen.

Meillä on odottamassa myös muita tärkeitä uudistuksia, mitä esimerkiksi me sosiaalidemokraatit olemme halunneet, kuten tämä digialvi — nyt se on mahdollista — ja tämänkaltaisia seikkoja. Eli kaiken kaikkiaan alleviivaisin, että tarvitsemme laajoja toimenpiteitä ylipäätään laajan, hyvän, riippumattoman, laadukkaan mediakentän toimintaympäristön turvaamiseksi.

18.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tässä on käyty hyvää keskustelua tästä asiakokonaisuudesta, joka on käsittelyssä ja joka lähinnä nyt

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

koskee hallintoneuvoston roolin vahvistamista ja näitä, mutta myös Yleisradiosta hivenen laajemminkin. Oma puheenvuoroni ehkä käsittelee Yleä vähän muustakin näkökulmasta.

Ylen riippumattomuus on monella tavalla ollut ihmisten huulilla viimeisen puolen vuoden tai vuodenkin aikana, ja täytyy toivoa, että luottamus Yleisradioon säilyy vahvana tulevaisuudessakin ja esimerkiksi sellaisia puheenvuoroja, että Julkisen sanan neuvostosta erottaisiin, ei jatkossa enää Yleisradion toimijoiden keskuudesta kuultaisi, vaan kunnioitettaisiin sitä yhteistä median omaa elintä, joka valvoo osiltaan uutisointia, ja kunnioitetaan sitä niin kuin muukin media sitä kunnioittaa.

Riippumattomuuskysymykseen kuuluu myös mielestäni merkittävällä tavalla se, joutuuko joku maksamaan Ylelle saadakseen jotain televisiosta näytettäväksi. Lahden MM-hiihdot televisioitiin Yleisradiolla, ja Helsingin Sanomat kertoi, että Hiihtoliitto joutui maksamaan Yleisradiolle suoraa korvausta ja tuotantotukea 1,5 miljoonaa euroa. Summan suuruudesta on Twitter-keskusteluissa käyty myös Ylen toimijoiden toimesta erilaista keskustelua. Hiihtoliiton summat ovat olleet erilaisia kuin Yle Urheilun kertomat summat, mutta kaikki ovat sen myöntäneet, että rahaa tässä on liikkunut. Voi kysyä, onko se Ylen hengen mukaista, että maksamalla saa tiettyjä asioita näkymään Ylen kanavilla. Jos kyse on sitten pelkästään ollut siitä, että urheilukilpailut on televisioitu muuallekin, niin en itse ihan ymmärrä sitä, että meidän Hiihtoliiton tehtävä on maksaa Yleisradiolle siitä, että Yleisradio tekee omaa ohjelmatarjontansa.

Valtioneuvoston asetuksessa todetaan, että Kansainvälisen hiihtoliiton järjestämät pohjoismaisten hiihtolajien MM-kilpailut kuuluvat niihin lajeihin, jotka on näytettävä maksuttomilla kanavilla. En ole itse ymmärtänyt, että tämä tarkoittaa sitä, että maksajaksi joutuu kuitenkin joku toinen taho. Mielestäni tätä riippumattomuutta pitää selvittää, että onko sellaisia ohjelmia urheilussa muitakin, joissa käytetään rahaa sen eteen, että ne näkyvät Yleisradion kanavilla.

Yle-verosta ja Yle-indeksistä on käyty keskustelua. Mielestäni se ratkaisu on ollut oikea aikanaan, että siinä vaiheessa, kun kaikesta on jouduttu säästämään, myöskään Yleisradio ei ole lisää saanut. Siltä ei ole sen sijaan leikattu, vaan Yle-indeksi on jäädytetty. Se on ollut minun mielestäni oikea ratkaisu, ja toivotaan, että parlamentaarisesti siitä ratkaisu saadaan aikaiseksi, mitä tehdään tuon vuoden 2019 osalta. Itse en sen sijaan kannata sellaista mallia, että Yle-veron maksupohjaa kovin merkittävästi kavennettaisiin. En ole ollut mikään Yle-veron suuri rakastaja sen takia, että siinä ei ole katsojalla taikka käyttäjällä mahdollisuutta millään tavalla reagoida sen suhteen, käyttääkö Ylen palveluita, mutta minun mielestäni sekin on yksi ihan oleellinen osa, että kun Yleisradiosta niin sanotusti pakolla maksetaan eli tämä on niin sanottu pakkovero, niin silloin on äärimmäisen tärkeää, että siitä varsin laajasti kannetaan yhdessä vastuuta. Silloin en näe omasta mielestäni — tämä on henkilökohtainen mielipiteeni — merkittäviä mahdollisuuksia siihen, että korotettaisiin esimerkiksi tiettyjen ihmisten, yksittäisten ihmisten maksuja enää nykyisestäään, vaan kyllä se katto on varmasti aika lailla tässä laajuudessa nyt tullut ja ne korotukset tulevat sitten kaikille ihmisille.

Se on toinen asia, jos on mahdollista tehdä niin, että Ylen tehtäviä tarkastellaan uudelleen, julkisen palvelun tehtävää ja sitä kaikkea, mihin sitä rahaa käytetään, ja jos sitä kautta löytyy mahdollisuus esimerkiksi antaa maksuhelpotuksia useammille pienituloisille, niin se on minun mielestäni ok. Mutta itse en ole kannattamassa sitä, että Ylestä maksaa entistä pienempi osa niin sanottua pakkoveroa, vaan kyllä silloin, kun pakkoverosta on puhe, sen täytyy jakaantua varsin laajalle pohjalle. Jos oikein olen ymmärtänyt, niin aikoinaan, kun

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Yle-verosta ratkaisuun päästiin ja tämä malli käyttöön päätettiin ottaa, silloin yhtenä keskeisenä periaatteena, peruseriaatteena oli se, että maksupohja on laaja ja kaikilla varsin kohtuullinen.

18.30 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies ja arvoiset paikallaolijat! Täällä otettiin kovasti puheeksi perussuomalaisten edustaja Turunen, ja oikeastaan siksi otin puheenvuoron, kun hän itse on jossakin estyneenä muissa tehtävissä ja halusin kuitenkin tuoda vähän toisenlaisen näkökulman tähän. Lueskelin tuossa hänen kesäkuun alussa mediassa antamaansa haastattelua Suomen Uutisille. Hän ryhmän puheenjohtajana kertoo, että tämä ryhmä, jota hän johti, ei päässyt hänen näkemyksensä mukaan yhteisymmärrykseen siitä, mikä oli toimeksianto. Edustaja Turusen näkemyksen mukaan toimeksianto ei ollut näin laaja, että olisi voitu lähteä pohtimaan tätä indeksiasiaa, vaan nimenomaan tavoitteena oli se, että katsottaisiin tämä Yle-veroasia.

Täällä edustaja Heinäluoma kyseli vähän sen perään, miksi hallitus lähtee tällaisiin asioita tekemään. En ota kantaa siihen, miten se olisi tullut tehdä, mutta taustallahan on se ajatus, että pienituloiset saisivat enemmän alennusta Yle-verosta elikkä tuloeroja kavennettaisiin ja olisivat sitten suurempituloiset maksaneet enemmän. Kyselitte tämän perään. Ainakin näin minä olen perussuomalaisten eduskuntaryhmän jäsenenä ymmärtänyt, että meillä on vielä ihmisiä, joiden lähes ainoa vero on tämä Yle-vero, ja olisi haluttu näin, että voi työsssänsä ansaita sen 1 000 euroa käteen. Tämä on se selitys, minkä minä olen saanut, ja minusta se on hieno ajatus, että me pääsisimme enemmän siihen, että tämä eriarvoisuuden ja tuloerojen kasvu — tai ero — vähenisi. Minusta se on se peruste, mistä tässä puhuttiin. Näin ymmärrän näistä edustaja Turusen kommentteista, että tämä olisi ollut se syy, minkä takia ei voitu edetä, kun tarvitaan yksimielisyyttä. Tämän mediassa olevan tiedon mukaan hän tosiaan katsoi, että se toimeksianto ei ollut näin laaja, että olisi voitu mennä siihen. Tähän sähköpostiasiaan en osaa ottaa mitään kantaa enkä haluakaan sitä arvioida. En ole itse kyseisen ryhmän jäsen.

Mutta tuosta riippumattomuudesta haluaisin sanoa sen verran, että se on erittäin tärkeä yhteiskunnassamme sellaisille toimijoille, joiden toiminnan edellytetään olevan riippumattonta. Se koskee meitä, syyttäjiä, tuomioistuimia, laillisuusvalvojia ja mediaa. Medialla on tärkeä rooli siinä, että he valvovat meidän riippumattomuuttamme. Me joudumme antamaan sidonnaisuusilmoituksia, ja meitä valvotaan meidän toiminnassamme, ja on erittäin hyvä, että se on mahdollisimman läpinäkyvä. Mutta ehkä siitä olen hieman eri mieltä, että tuntuu joissakin puheissa aivan kuin Yleisradio olisi sellainen instituutio, jonka rahoitukseen ei voida ollenkaan kajota puuttumatta sen riippumattomuuteen. Meidän on hyvä muistaa viime vuosilta useamman vuoden ajalta valtionhallinnon tehokkuusohjelmat, jotka ovat koskeneet itsenäisiä virastoja ja erityisesti myös tuomioistuimia. On ajateltu myös, missä menee raja sille tuomioistuimen riippumattomuudelle, jos ajatellaan ihan sitä toimintaa.

En oikein ihan näe, miksi Yle olisi semmoinen instituutio, missä ei saisi mitään järkeistää tai tehostaa. En tiedä, tarkoititteko puheenvuoroissanne tätä, mutta vähän semmoinen tunne tuli, että se on semmoinen monumentti, johon ei saa koskea. Me joudumme kuitenkin, kuten edustaja Heinonen tuossa puheenvuorossaan kertoi ja totesi, tätä niukkuutta jakamaan. Totta kai kaikkia organisaatioita voidaan katsella esimerkiksi sillä silmällä, voisiko jossakin ohjelmatuotannossa, jos on vaikka kolme kuuluttajaa, olla vain yksi. Tämän-

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

tyyppisiä asioita voidaan aivan hyvin pohtia vaarantamatta riippumattomuutta, joka sinänsä on tärkeää.

18.34 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Joudun kyllä jatkamaan tätä keskustelua, koska ajattelen niin, että tätä ei voi laskea lävitse hiljaisuudella. Nämä ovat isoja asioita, ja erittäin iso asia on myös se, että tehdään niin kuin sovitaan. Kaikki asiointi tällaisessa yhteiskunnassa kuin Suomi perustuu luottamukseen ja siihen, että kun jotain on sovittu, niin sen mukaisesti sitten kaikki osapuolet toimivat. Ja tämän Yleisradio-asian hoidon osalta toistuvasti horjuu tämä usko siihen, että se, mitä on sovittu, toteutuu sovittulla tavalla.

Otan vielä yhden esimerkin näistä ongelmista: Tuossa edustaja Satosen työryhmässä sovittiin myös siitä, että jos puututaan Yleisradion rahoitukseen — jos puututaan Yleisradion rahoitukseen — tai tehdään Yleisradion rahoitusta koskevia päätöksiä, niin valmistelussa pyydetään Yleisradion hallintoneuvoston lausunto — pyydetään Yleisradion hallintoneuvoston lausunto. Nyt kehysriihessä on jälleen siis tehty päätöksiä koskien Ylen rahoitusta, ja jään kysymään, onko pyydetty Ylen hallintoneuvoston lausuntoa sen mukaisesti kuin kaikki kahdeksan puoluetta ovat vain hetki sitten yksimielisesti sopineet. Ja rohkenen vastata, ettei semmoista pyyntöä ole Yleisradion hallintoneuvostolle lähetetty.

Eihän tästä, hyvät kollegat, tule yhtikäs mittään. Että ensin kahdeksan puoluetta, eduskuntaryhmien edustajat, pitkän väännön jälkeen sopivat, miten asioita hoidetaan, ja kaikki vannovat, että tämä oli virhe ja ei tule toistumaan tämä tapa, että hallituspuolueet ryhtyvät keskuudessaan tekemään Yleisradiota koskevia päätöksiä. Ja taas hetken kuluttua tähän palataan. Sitä ennen meillä oli jo ongelma siinä, että tämä sovittu kehyksestä irrottaminen ei tapahtunut silloin vuoden 2016 syksyllä. No hyvä, se on nyt tapahtunut 2017, eli Yleisradion toimintoja ei enää lasketa valtion kehyksen osaksi, mikä osaltaan olisi heikentänyt Yleisradion riippumattomuutta, kun Yleisradiossa tehtävillä ratkaisuuilla — ovat ne sitten plus- tai miinusmerkkisiä — olisi ollut suora vaikutus siihen, mitä rahapäätöksiä hallitus muutoin voi tehdä.

Mutta kyllä kysyn, hyvät kollegat, ihan vakavasti: kannattaako tällaisissa työryhmissä istua, jos siellä tehtyjä ratkaisuja ei oteta tosissaan eikä niihin sitouduta tai sitten kukaan ei lue niitä? Tai jos on lukenut, niin unohtaa. Tämä ei ole sitä parlamentarismia, jota itse arvostan ja johon olen sitoutunut. Jos jotain sovitaan, niin sen mukaan mielestäni pitää mennä. Ja sen täytyisi koskea kaikkia niitä, jotka ovat tässä mukana.

Yleisradion kannalta tämä rahoitusasia on todella tärkeä. Kun on tiedossa etukäteen sekä periaatteet että käytännöt, minkä mukaan rahoituksessa mennään, niin se antaa Yleisradion sekä johdolle että journalisteille tiedon, että tämä asia on kunnossa, eikä ole epävarmuutta, jota sitten mahdollisesti voitaisiin käyttää ruuvina Yleisradion journalistisissa ratkaisuisissa. Palaan vielä siihenkin, että meillä oli syksyllä 2015 ennenkuulumaton tapaus, jota ei ole nykymuotoisen Yleisradion historiassa koskaan ollut, että pääministeri halusi tulla Yleisradion suoraan lähetykseen kertomaan omia kantojaan asiassa — tämä pakkolakeskustelu — joka oli täysin kiistanalainen sekä poliittisesti että myös työmarkkinoiden kanssa, samaan aikaan kun Ylen rahoitus on auki. Tällaiset menettelytavat ovat käytössä lähinnä itäisen Keski-Euroopan maissa, joita emme pidä kovin suurina malleina demokralialle. Näistä on pakko puhua sen takia, että näistä ei vaiettaisi eivätkä ne tulisi yleiseksi ominaisuudeksi.

Suomessa, onneksi, on ollut vuosien varrella käytäntö, että hallituksessa olosta pääsevät vuorollaan nauttimaan, voinee sanoa, kaikki täällä mukana olevat puolueet — siis muutkin

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

kuin ne, jotka ovat paikalla — ja vastaavasti myös oppositiosta pääsevät nauttimaan kaikki. Rohkenen epäillä jo tällä hetkellä, että tämä hallitus ei kokonaisuudessaan tule jatkaamaan seuraavien vaalien jälkeen, niin että jotkut puolueet joutuvat oppositioon, ja oletan, että sitten, kun he ovat oppositiossa, heitä alkaa kiinnostaa se tasapuolinen asioiden hoito ja heitä alkaa kiinnostaa se, että Yleisradiota ei ruveta ahdistamaan sellaisiin ruutuihin, joissa hallitus yrittää käyttää sitä poliittisesti hyväkseen tai syntyy epäily, että hallitus yrittää käyttää Yleisradiota poliittisesti hyväkseen.

Joten tästä nyt täytyy puhua, kun ei tämä tule yhdenkään kerran jälkeen kuntoon, vaikka on sovittu, vaan tämä aukeaa koko ajan.

Sitten suhteessa parlamentaariseen valmisteluun: En tiedä yhtään esimerkkiä mistään parlamentarisesta työryhmästä, että kun työ olisi katsottu päättyneeksi puheenjohtajan ehdotuksesta ja sitten se asia julkistetaan, niin sitten tapahtuukin tällainen ylösnousemus, että yhtäkkiä tämä nousee uudelleen ylös ja todetaankin, että no meillä onkin täällä tällainen ehdotus ja muutama tunti aikaa ja nyt sanotte kyllä tai ei. No, tietysti jos sitten katsoo tätä ajoitusta, niin me emme tiedä, mihin tämä kehyksessä liittyy, mitä kauppaa siellä on tehty, mutta tämä määräaika sattuu kyllä hauskan kummallisesti erään hallituspuolueen puoluekokouksen kanssa yhteen. [Pia Viitanen: Aivan! — Eduskunnasta: Ei Turunen ole ehdolla!] — En tiedä, kuka on ehdolla, mutta jää kyllä erinomaisesti kysymään, mitenkä tämä nyt näin kävi, että halutaan tämä asia ilmeisestikin vielä osaksi yhden hallituspuolueen puoluekokousvääntöjä ja suuria voittoja jollekin tai vähemmän suuria voittoja jollekin. Eihän tällä tavalla voi hoitaa minkään sen paremmin eduskunnan kuin hallituksenkaan alaisuudessa olevan firman asioita: muutama tunti aikaa, sanokaa kyllä tai ei, jotta tämä asia on sitten taas vietävissä uuteen julkiseen keskusteluun.

Yleisradio on ollut kovassa paineessa viime vuosien aikana ja Sipilän hallituksen aikana. Se on pärjännyt journalistisesti sittenkin minusta erittäin hyvin. On sitten kaksi tapaa vakiinnuttaa tätä:

Yleisradion hallituksen pitää tehdä omia ratkaisujaan, joilla se vahvistaa luottamusta siihen, että Yleisradio työskentelee riippumattomalla tavalla. Ylen hallitus on tehnyt tätä koskevia päätöksiä, käynnistänyt uusia prosesseja Ylen sisällä journalismin periaatteiden selkiyttämiseksi.

Toinen tapa on rahoitus. Tämä rahoitus täytyy saada vakaalle pohjalle. Ja sen takia kysymys siitä, että tämä vuoden 2019 Yle-maksuasia ratkaistaan, on erittäin olennainen. Minulle jäi se käsitys, että aika moni tuossa työryhmässä ollut puolue tai eduskuntaryhmä ajatteli samalla tavalla, että on perusteltua sopia tämä vuosi 2019. Sen jälkeenhän sitten on mahdollisuus katsoa tätä Yle-veroa.

Ja mitä tulee tähän Yle-veroon, niin ilman muuta se on oikeudenmukaisuuden kannalta hieno asia, että voidaan tuloeroja kaventaa. Siihen meillä on sitten monta hyvää tietä tehdä. Jos Yle-veron osalta siitä voidaan yksimielisesti sopia, niin se voi olla yksi pieni osa, joskin erittäin pieni, koska sen summa on niin pieni, mutta sitten meillä on suuria asioita tällä ulottuvuudella, jotka liittyvät näihin suuriin tuloihin, joista kyselytunnilla tänään puhuttiin, vaikkapa siihen, että hallituksen pöydällä on virkamies- ja asiantuntijatyöryhmän ehdotus, että näihin verovapaisiin osinkoihin — siellä on vielä pieni osa näitä verovapaita osinkoja — palattaisiin ja tehtäisiin enemmän neutraali järjestelmä, joka olisi talousoppien mukaan järkevä taloudellisen kasvun ja yritysten kasvun kannalta. Sitten meillä on kunnallinen perusvähennys, joka myös helpottaa pienituloisten asemaa. Toivon, että tämä heijastuisi laveammaltikin hallituksessa ja täällä eduskunnassa tehtäviin ratkaisuihin.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Siis lopuksi vielä palaan Yle-veroon: Toivon, että tämä Yle-veroasia nyt saisi asianmukaisen lopputuloksen, että olisi joitakin järkeviä poliitikkoja, jotka ottaisivat ja katsoisivat vähän tätä eestaas-vatkausta, että onko tässä enää mitään järkeä ja herättääkö tämä luottamusta sen paremmin eduskuntaan, hallitukseen kuin Yleisradion päätöksentekijöihinkään, jos tätä vatkausta jatketaan ja näitä ylösnousemuksia alkaa syntyä asiassa kuin asiassa. Tämä on siis vakava vetoamus, että tämä asia otettaisiin ihan asialliseen käsittelyyn ja palautettaisiin normaaliraiteille eikä tällaiselle reitille eestaas, sivuun, toiselle puolelle sivuun, jolla se nyt tällä hetkellä tuntuu olevan. Tämä ei ole kunniaksi myöskään koko tälle talolle.

Enkä erityisesti pidä tästä asiasta puhumisesta, en tähän ilta-aikaan mutta en muutoinkaan, että tällaisia työryhmäasioita joutuu täällä käsittelemään, mutta pakkohan nämä on sanoa, ei näitä myöskään voi salaisiksi julistaa, kun tällaista vatkausta tehdään.

18.44 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! On kyllä todella helppo yhtyä tähän vetoamukseen, minkä edustaja Heinäluoma täällä äsken esitti. Eri puolueista on kuitenkin löytynyt parlamentaarisia työryhmiä, joissa ollaan viisaasti yhdessä nähty tämä vastuu, keskinäinen luottamus ja päästy eteenpäin yhdessä sopien parlamentarisesti.

Minä olen täysin hämmentynyt tästä tilanteesta, mikä on tänään taas täällä meillä edesämme. Olin hämmentynyt jo siitä — en ole työryhmän jäsen — kun rupesin lukemaan yhtäkkiä uutisia, joissa kerrottiin tämän työryhmän työn keskeytymisestä ja annettiin kaikei vähän vääriä todistuksiaikin, mistä itse asiassa siellä oli kysymys, ja nyt sitten tulee näitä ylösnousemuksia ja kuinka ollakaan, todellakin valitettavasti juuri kun eräällä puolueella puoluekokous lähestyy. Eli isolla, vakavalla asialla tällainen leikittely, mikä täällä on nyt käynnissä, tuntuu todella pahalta. Ja samalla tavalla, puhemies, voisin kyllä sanoa, että ei tämä tällainen peli kerta kaikkiaan vetele, että jonain toisena päivänä on toista mieltä ja toisena toista mieltä. Tämä on iso asia, ja tässä pitää tämän yhtenäisen linjan pitää kaiken kaikkiaan.

Puhemies! Vetoan nyt täällä salissa oleviin hallituspuolueiden jäseniin, että viheltäkää tämä peli poikki ja palatkaa normaaliin päiväjärjestykseen. Tällainen asia ei todellakaan ole mitenkään kunniaksi tälle kaikelle. Meidän on pakko tämä täällä nostaa ja nämä asiat puhua, ja toivon, että tätä keskustelua nyt jollain tavalla myös julkisesti seurataan, ettei sitten jälleen kerran tule jotain yllätyksiä ja omituisia tulkintoja kaiken kaikkiaan siitä, mitä tässä on tapahtumassa. Tämä on paljon isompi vaihe tässä asiassa kuin olisin hetki sitten vielä kuvitellut, mutta nyt tässä sitten olemme tämän totuuden edessä kaiken kaikkiaan.

Puhemies! Luulen, että jatkan vielä tätä keskustelua, mutta annan nyt mahdollisuuden hallituspuolueiden edustajille vastata tähän, koska huomaa, että täällä on pyydetty monia puheenvuoroja. Toivon, että nimenomaisesti näihin [Puhemies koputtaa] kysymyksiin saamme nyt vastaukset.

18.46 Ari Jalonen ps: Arvoisa puhemies! Aluksi kommentti valiokunnan puheenjohtajana: Tästä riippumattomuudesta kun ollaan keskusteltu, niin asiantuntijakuulemisessa valiokunta vielä vahvisti sen näkemyksen, että Ylen riippumattomuus on ollut niin itsestään selvä asia, ettei sitä ole edes tarvinnut kirjata mihinkään, koska kaikki ymmärtävät sen merkityksen. Toistan vielä sen, että Ylen riippumattomuuden osalta merkityksellisin asia on se, että asiat käsitellään parlamentarisesti ja ne ovat yksimielisiä.

Tästä eteenpäin puhuu kansanedustaja Jalonen:

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

On totta, että hallitus näki kehysriihessä ja aikaisemminkin jo indeksijäädytyksen yhteydessä tarpeelliseksi, että kotitalouksien ostovoimaa on tasapainotettava ja on järkevää tasapainottaa, niin että yhteiskunnan vähempiosaisilla on enemmän ostovoimaa ja kykyä hallita elämäänsä rahallisesti paremmin. Tästä syystä kehysriihessä hallitus totesi, että tätä Yle-veron sisäistä tasapainottamista, tavallaan progressiivisuutta, on syytä muuttaa. Nyt ihmettelen hieman edustaja Heinäluoman puheita siitä, kun kyse on nimenomaan ollut tästä Yle-veron progressiivisuudesta, siis siitä, että Yle-veroa ei kerätä köyhemmältä kansanosalta ja rikkaampi kansanosa maksaa suhteessa enemmän — eli progressiivisuutta lisätään.

Ylen rahoitukseen, toistan, Ylen rahoitukseen ei olla puuttumassa. Ylen rahoitukseen jos puututtaisiin, niin totta on se, että silloin pitää yhteisesti sovitun mukaan Ylen hallintoneuvostolta pyytää lausunto. Mutta nyt ei oltu puuttumassa Ylen rahoitukseen, ainoastaan veron progressiivisuuteen ja siihen, että köyhä ei joudu maksamaan ja tämä kompensoidaan sillä, että hyväosaiset maksavat. Tämä kuulostaa siltä, että salin toinen puoli riemusta huutaen hyväksyisi tämän asian.

Parlamentaarinen ryhmä kutsuttiin periaatteiden mukaisesti koolle, koska Ylen toimintaa mielestäni kuuluu käsitellä parlamentaarisesti ja yksimielisesti. Toimeksianto oli vain ja ainoastaan se, miten Yle-veron progressiivisuutta muutetaan — ei siis rahoitusta. Jostain ihmeen kumman syystä tämä ei kelvannut yhdelle puolueelle. Yhdelle puolueelle ei kelvannut se, että vähätuloisemman kansanosan tilannetta helpotetaan. No, tunnen edustaja Turusen hyvin, ja hänellä on tämmöinen oikeudenmukaisuus kyllä mukana päätöksenteossa, ja pidän sitä ihan hyvänä, että hän yrittää edelleen koota tätä parlamentaarista ryhmää, jotta saataisiin oikeudenmukaisemmaksi tämä maksuosuus tässä tilanteessa, missä yhteiskunnassa nyt ollaan.

Edelleen tämä asia, mihin viitattiin, eli että 2019 olisi tilanne auki: Eihän se ole auki. Indeksijäädytys on, jollei sitä yksimielisesti päätetä aukaista. [Timo Heinonen: Näin se on, oikein!] Joten se on sovittu, tilanne ei ole auki, ja nyt ihmettelen tosiaan niitä puheenvuoroja, mitkä antavat tästä tilanteesta hieman väärän kuvan. Tilanne on sovittu, tilanne ei ole auki, ja Ylen hallintoneuvostolta ei ole pyydetty lausuntoa, koska Ylen rahoitukseen ei ole oltu puuttumassa — ainoastaan helpottamista köyhemmän kansanosan osalta.

18.52 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On syytä sanoa, että kun olin tämän työnsä jo päättäneen työryhmän jäsen — tai ehkä olen vieläkin tämän työryhmän jäsen, en nyt ihan tiedä, miten se on — niin sanoin siellä selvästi, että tämä pienituloisten maksujen, Yle-veron, helpottaminen hyvin käy ja sopii, kannatettava ajatus, ja jätin yhdessä edustaja Krista Kiurun kanssa tätä asiaa koskevan lausuman, jossa kantamme sanottiin myös kirjallisessa muodossa. Joten kyllä, Yle-veroa voidaan tältä osin porrastaa pienituloisia suosivalla tavalla. Mutta ehtomme oli, että täytyy samalla sopia tämä vuosi 2019, koska Satosen työryhmän päätös oli, että vuoden 2018 syksyllä arvioidaan mahdollisuuksia toteuttaa vuoden 2019 indeksikorotus. [Ari Jalosen välihuuto] — Ei, ei siinä niin lue. Siinä lukee, että arvioidaan mahdollisuuksia toteuttaa vuoden 2019 indeksikorotus vuoden 2018 syksyllä, ja sitten siinä on ensi vaalikauden asioista linjaus, [Puhemies koputtaa] jossa todetaan, että ensi vaalikauden aikana tehtävät Yle-indeksikorotukset tulevat voimaan, ja sitten sanotaan, että poikkeaminen tästä [Puhemies koputtaa] edellyttää yksimielisyyttä.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

18.53 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis tämä on nyt mielestäni kammottavaa. Mitä enemmän tätä keskustelua kuuntelee, sen enemmän tulen huolestuneeksi tästä asian tilasta. Täällä jo valiokunnan puheenjohtajakin, [Ari Jalonen: Ei, ei!] joka äsken käytti aika viisaan esittelypuheenvuoron, missä korostettiin parlamentaarisuutta, korostettiin yksimielisyyttä, alkaa täällä nyt sitten käymään senkaltaista argumentaatiota, että ikään kuin SDP:llä olisi jotain sitä vastaan, että voidaan porrastaa, jos hyviä malleja löytyy. Tässä äsken kuulimme, mikä on totuus: siellä on edustajien Heinäluoma ja Kiuru lausuma, missä tämä kerrotaan. Että ei nyt tässä salissa sentään mennä totuuksien ulkopuolelle tällä tavalla. Nyt on kysymys isosta periaatteesta, siitä, sovitaanko Yle-asioista yhteisesti vai eikö sovita. Ja tällä kaudella me olemme aivan liian monta kertaa nähneet tätä tempuilua, että milloin missäkin kehysriihessä ja milloin missäkin Säätytalon nurkassa hallituspuolueet keskenään sopivat ja sitten yrittävät jollain tavalla paikata, jälleen kerran, niitä virheitään, joilla tätä parlamentarismia periaatetta rikotaan. [Puhemies koputtaa] Meille sosiaalidemokraateille, jos keille, sopii tuloerojen kavennus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Meri ja Jalonen, ja koska täällä paikalla olevat edustajat ovat kaikki pyytäneet varsinaisen puheenvuoron, sitten on paikallaan mennä varsinaisin puheenvuoroin.

18.54 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt minä vähän hämmästelen tätä keskustelua. Täällä nyt on vedottu ensinnäkin johonkin sähköpostiin, jota meistä kukaan ei ole nähnyt, [Pia Viitanen: Työryhmän jäsen on saanut sen!] ja puhuttu siitä, että me täällä salailemme jotakin. Ei, kun nimenomaanhan tässä on käyty julkista keskustelua.

Ja mitähän sanaa nyt käyttäisin, tässä tulee semmoista, melkein sanoisin vähän kiristykseen makua siinä mielessä, että toimeksianto on Yle-vero, Yle-veron oikeudenmukainen jakaminen veronsaajien kesken, eikä puututa eurollakaan siihen, mitä Yle saa, ja tuossa edustaja Heinäluoma otti puheeksi jo osinkoverotuksen. Käydäänkö tässä nyt sitten kauppaa ihan kaikella? Jos te olette siitä samaa mieltä, että pienituloisilta voidaan vähentää Yle-veroa, niin miksi te ette nyt suostu siihen? Rahoitukseen palataan myöhemmin. Nyt kuulen täällä hyvin ristiriitaisia kommentteja siitä, mitä siellä on sovittu. SDP on täällä ilmoittanut, että heille sopii se. Palatkaa huomenna neuvottelupöytään, tehdään pienituloisille se alennus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No myönnänpä vielä edustaja Heinäluomalle tähän vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen valiokunnan puheenjohtaja Jalonen, jonka puheenvuorosta tämä keskustelu äsken käynnistyi.

18.56 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän se niin ole, että jos on parlamentaarinen työ ja on sovittu, että kaikki asiat sovitaan yhteisesti, niin hallituspuolueet antavat jonkun toimeksiannon ja sanovat, että sitten te vain tämän asian teette. Kyllähän se tarkoittaa sitä tietenkin, että jokainen tuo sinne omat näkemyksensä, ja me olemme tuoneet. Tämä Ylen rahoituksen epävarmuuden poistaminen on tärkeä asia. Jos sovitaan muutoksista Yle-veroon ja sitä kautta Yleisradiolle tulossa olevaan rahoitukseen pidemmällä ajalla, täytyy sopia tämä vuoden 2019 Yle-indeksin kohtalo. Se on looginen asia, että täytyy tietää, kuinka paljon vuonna 2019 tarvitaan Ylelle rahaa.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Mitä tulee muutoin tähän tilanteeseen, niin tähän on harvinaisen selvä. Me olemme valmiit jatkamaan tätä työryhmän työtä, mutta tänäkään päivänä ilmeisesti yksikään työryhmän jäsen ei tiedä, vieläkö se työryhmä on olemassa vai ei, koska puheenjohtaja on julistanut sen työn päättyneeksi ja sitten tulee sähköposti, jossa sanotaan, että sähköpostitse pitää ilmoittaa kantoja — ei niin, että työryhmä olisi kokoontumassa, mitä oppositio on toivonut.

18.57 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin tähän kohtaan vastauspuheenvuoron, ettei kenellekään jää väärää mielikuvaa pöytäkirjoista. Ihmiset sitten saavat historiaa tarkistaessaan todeta tämän. Edustaja Viitasen puheenvuorosta voi nyt saada käsityksen, että näitä puheeni loppuosan keskusteluja kävin valiokunnan puheenjohtajana. Kannustan teitä kuuntelemaan puheita täällä salissa. Mainitsin ja korostin erityisesti, että tästä eteenpäin puhuu kansanedustaja Jalonen. Toivon, ettette käytä semmoisia puheenvuoroja täällä salissa, joista voi saada väärän kuvan. [Pia Viitanen: Mikä ero nyt siinä on tässä tilanteessa?]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

18.58 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Vuosi sitten työnsä päättäneen Satosen parlamentaarisen työryhmän sopimat muutokset viedään nyt lakiin, ja yhtenä tärkeänä muutoksena, joka tähän lakiin nyt tulee, haluan nostaa esiin tämän suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimisen. Se on tärkeä ja merkittävä uusi tehtävä, jonka Yleisradio nyt saa, ja siitä kiitoksia.

Tässä on tänään puhuttu paljon tästä Yle-veron profiilin muuttamisesta, millä kehysriihen päätöksen mukaisesti sadattuhannet suomalaiset olisi vapautettu kokonaan Yle-verosta, käytännössä kaikki alle 1 000 euroa kuukaudessa ansaitsevat henkilöt. Tämä Yle-veron alentamisen kautta tapahtuva pienituloisten verotuksen keventäminen ei kuitenkaan jostain syystä sopinut sosiaalidemokraateille, vaikka se olisi käsittääkseni käynyt kaikille muille eduskuntapuolueille ja lisännyt nimenomaan pienituloisten ostovoimaa. Yleensä sosiaalidemokraatit kannattavat progressiivista verotusta mutta eivät näemmä tällä kertaa tässä Yle-verotuksen muutoksen osalta. Syy tähän jää jokaisen arvioitavaksi ja ihmeteltäväksi. Tällä Yle-veron profiilin muuttamisellahan ei ole yhtään mitään tekemistä Ylen kokonaisrahoituksen kanssa.

Tästä kokonaisrahoituksesta voidaan ja siitä tuleekin ilman muuta sopia myöhemmin erikseen parlamentaarisesti, kuten tapana on ollut, mutta se on ensi vuoden asia. Sitä ei ole tarpeen päättää vielä tänä vuonna. Yle-veron laskeminen kaikissa tuloluokissa olisi ollut mahdollista, jos Satosen parlamentaarinen työryhmä olisi päätenyt alentamaan Yleisradion rahoitusta. Siihen ei päädytty vuosi sitten, joten tässä tilanteessa ainakin omasta mielestäni tämä kehysriihen päätös pienituloisempien vapauttamiseksi Yle-verosta on toteuttamisen arvoinen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin vielä sanoa, että en ole salaliittoteorioiden ystävä, [Puhemies koputtaa] kuten edustajat Heinäluoma ja Viitanen näyttävät olevan. Mielestäni Yle-veron muuttaminen on oikeudenmukaisuuskysymys eikä liity millään tavoin puoluepolitiikkaan.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

19.00 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juuri hetki sitten, ihan hetki sitten, edustaja Heinäluoma kertoi lausumasta, minkä sosiaalidemokraatit ovat jättäneet tämän työryhmän työssä, ja siinä nimenomaan sanottiin, että sosiaalidemokraateille käy kyllä tämä, että progressiota lisätään. [Ari Jalonen: Jos!] Mutta se on aivan järkeenkäypää ja loogista, että silloin täytyy tietää kokonaisuuden tilanne. Tämä on yksi kokonaisuus.

Eikä parlamentarismien periaatteeseen toden totta kuulu, että hallituspuolueet keskenään määrittävät, mistä parlamentaarisesti milloinkin tulee sopia. Se pitää sopia yhteisesti, mistä milloinkin sovitaan. Tämä on täysin pätkähullua.

Sen haluan vielä perussuomalaisille sanoa, että kyllä nimenomaan tämä on hallitus, joka on antanut suurituloisille oikein isolla kädellä veronkevennyksiä, keventänyt miljoonaperintöjen verotusta [Timo Heinonen: Ja kääntänyt talouden suunnan!] ja antanut apteekkarivähennyksiä, ja samaan aikaan pienituloisten eläkkeensaajien ostovoimaa on kavennettu, niin älkää te tulko puhumaan sosiaalidemokraateille tuloeroista mitään, koska itse teette valtavan eriarvoistavaa politiikkaa. Me haluamme tehdä toisenlaista politiikkaa.

19.01 **Leena Meri ps**: Arvoisa puhemies! No, talouden suunta on kuitenkin nyt kääntynyt, ja olemme varmaan satoja kertoja täällä todenneet sen, että työllisten määrä on lähtenyt hyvään kasvuun. Viime kaudella, kun se oli teidän tavoitteenne saada talous kuntoon, tuli se satatuhatta työtöntä lisää. [Pia Viitanen välihuuto] Siitä olemme puhuneet monta kertaa. — Äsken juuri kerroitte, edustaja Viitanen, kuinka te hoidatte asioita. Niin te niitä hoidatte.

Mutta nyt pienituloiset joutuvat siis odottamaan, koska SDP on sitä mieltä, että se haluaa kytkeä tähän Ylen rahoituksen. Juuri esimerkiksi edustaja Savio ja edustaja Jalonen kertoivat, että tämä rahoituspohja ei muutu mihinkään ja Yle on saamassa eurolleen saman verran. Oli tarkoitus jakaa veronmaksajien kesken oikeudenmukaisemmin. Elikkä pienituloiset ihmiset joutuvat nyt odottamaan, vaikka te periaatteessa siis suostutte tähän, mutta kun te haluatte kytkeä tähän muita asioita, joita ei tarvitse nyt ratkaista. Se ei heidän arkeaan paljon ilahduta, että te haluatte keskustella asioista, mitkä eivät ole nyt aktuaaleja. Siellä he odottavat.

Tässä jossakin vaiheessa oli puhetta siitä, että ei se nyt niin iso raha ole. Ei vai? Kyllä minun mielestäni jokainen euro on tärkeä pienituloisille. [Pia Viitanen välihuuto] — Minä kiitän teitä kiinnostuksestanne puoluekokoukseemme. Sinne varmaan voi tulla jopa seuraamaan. Ja ihan tässä nyt sanon, että edustaja Turunen ei ole ehdolla, kun siitäkin oli jotakin epäselvyyttä.

Me emme todellakaan ymmärrä tätä koko keskustelua, ja jos ajattelee sitä, mitä edustaja Heinäluoma aikaisemmin puhui — hän rupesi puhumaan osinkoverotuksesta — niin ei tämä työryhmä nyt voi, herra jumala, koko verotusta lähteä selvittämään. Minulla on välillä sellainen tunne, että yritetään sitten kuitenkin vaikuttaa niihin asioihin aivan väärällä tavalla. Tässä minun mielestäni on uskomatonta, että pienituloiset joutuvat nyt odottamaan sen takia. Kun te kerran suostutte, niin miksi te ette suostu? Sehän voidaan vaikka huomenna lähteä sopimaan.

19.03 **Timo Heinonen kok**: Arvoisa herra puhemies! Nyt ei ehkä ole aika käydä laajempaa talouskeskustelua, mutta kun edustaja Viitanen nyt siihen tätä vei jonkin verran, [Pia Viitanen: En minä sitä vienyt vaan perussuomalaiset!] niin täytyy tietysti todeta se, että

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

kyllä työttömyyden paha kasvu on varmasti eriarvoistavinta politiikkaa. Nyt tällä kaudella yhä useampi työtön on päässyt työn syrjään kiinni, ja se pienentää eriarvoistumista. Työ on kyllä parasta sosiaaliturvaa.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan syynä siihen, miksi halusin vielä puheenvuoron ottaa, oli edustaja Heinäluoman puhe, jossa hän viittasi poliitikkojen saamiin suoriin puheenvuoroihin tv:ssä. Kyllä itsekkin sitä hämmästelin, ja itse tietysti toivon, että tämäntyyppiset mallit eivät jatku enää.

Kun Ylen riippumattomuudesta on puhuttu, niin huolestunut olen siitä, että nimenomaan Yleisradion toiminnan takia maamme putosi sananvapauden indeksin ykköspaikalta. Olimme sananvapauden ykköspaikalla — Toimittajat ilman rajoja -järjestön pitämässä sananvapausindeksin listauksissa ykkössijalla — lähes kymmenen vuotta, vuodesta 2009 tähän päivään asti, ja nyt putosimme sieltä pois. Ja kun se tapahtui Yleisradion toimintojen takia, niin tietysti silloin täytyy olla erityisen huolestunut siitä, minkälaisessa tilanteessa on oltu, ja myös siitä, että Julkisen sanan neuvosto on joutunut puuttumaan Yleisradion toimintaan esimerkiksi toteamalla omassa lausunnossaan, että Yle on luovuttanut journalistista päätösvaltaansa toimituksen ulkopuolelle ja rikkonut Journalistin ohjeita, niiden kohta 2 ja 3. Nämä ovat tietysti vakavia viestejä, ja täytyy toivoa, että Yleisradio tekee nyt kaikkensa palauttaakseen tämän uskottavuuden takaisin.

19.05 Ari Jalonen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen, jälleen kerran puhuu kansanedustaja Jalonen, ihan selvyuden vuoksi. — Ylen toimintaa siis käsitellään parlamentarisesti ja yksimielisesti. Riippumattomuutta korostaa myös se, että asioista päätetään yli hallituskausien, mikä korostaa sitä, että tämä on todellakin parlamentaarista työskentelyä.

Te kerroitte äsken, että teille käy tämä progressiivisuuden muutos, ja samaan hengenvetoon kerroitte, että jos tehdään myös rahoitusmuutoksia Yle-indeksiin. [Pia Viitanen: Päätökset tulee tehdä samaan aikaan!] Se tarkoittaa sitä, että aikaisemmin korostamanne lausuntopyyntö Ylen hallintoneuvostolle olisi pitänyt tehdä. Tällä pyynnöllä te rikotte omaa ohjettanne. Toinen, mikä tässä on ihmettelemisen arvoista, niin nyt tämä "jos"-sana asetti sosiaalidemokraatit siihen asemaan, että teille oli tärkeämpää instituution rahoituksen lisääminen kuin köyhän kansan verohelpotukset. Te laitoitte Ylen arvokkaammaksi kuin vähätuloiset perheet.

19.07 Pia Viitanen sd: Puhemies! En tiedä, miten sanoisin tämän näitesti, mutta mielestäni tämä keskustelu tältä osin alkaa olla ala-arvoista. Minusta niin kansanedustaja Jalosta kuin valiokunnan puheenjohtaja Jalosta yhdistää ainakin se, että totuudessa on pysyttävä. Se yhdistää molempia. [Ari Jalonen: Juuri näin!] Ja jos täällä on dokumentoitua faktaa ja asiat on tuotu tässä salissa esiin moneen kertaan, mitä lausumia olemme jättäneet tähän työryhmään — jota nyt emme edes tiedä, onko olemassa vai ei — niin minä en hyväksy enkä suo sitä, että sen jälkeen aletaan vääristellä näitä asioita.

On myöskin hieman tekopyhää alkaa puhua tässä suhteessa yleisestä halusta kaventaa tuloeroja. Erityisesti perussuomalaiset joutaisivat melkein häpeämään sitä politiikkaa, mitä olette koko tämän kauden tältä osin tehneet. Ennen vaaleja lupasitte köyhälle kansalle pelastusta, ja vaalien jälkeen on kyllä riistäjän ruoska roiskunut aika lailla sinne köyhän kansan selkänahkaan. Ja sitten te yritätte jollain tällaisilla kosmeettisilla muutoksilla paikkaila ja muuttaa taas kerran mustan valkoiseksi ja puhua toista ja tehdä toista.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Olemme sanoneet, että meille käy oikein hyvin tuloerojen kaventaminen yleisesti. Meille sopii, että käymme nämä keskustelut parlamentaarisesti yhdessä sopien myös Yle-veron osalta. En salli, että tätä totuutta täällä vääristellään. Tämä on kyllin nolo prosessi hallituspuolueiden osalta ollut, jos vedämme koko historian, mitä kahden vuoden aikana on tapahtunut, alkaen hallitusohjelman laatimisesta siellä rikottujen parlamentaaristen sääntöjen perusteella päätyen tähän kehysriiheen, jossa jälleen kerran palattiin tähän parlamentarismiin yli kävelyyn. Tässä on tapahtunut niin monta kompurointia, etten soisi tämän tasoista keskustelua tässä salissa tästä asiasta.

Puhemies! Vetoan eri puolueiden viisaisiin poliitikkoihin: Palatkaa tässä ladulle, palatkaa arvokkaalle Lex Jahvetin parlamentariselle tielle, tehkää jotakin, jotta tämä asia saadaan rauhoitettua. Ei voi olla niin, [Puhemies koputtaa] että täällä äsken käytti puheenvuoron... — Puhemies, tulen hetkiseksi sinne.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Joo, edustaja voi jatkaa pöntöstä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Puhemies! Olin sanomassa, että ei voi olla niin, että täällä käytti äsken puheenvuoron parlamentaarisen työryhmän jäsen, joka ei tiennyt, onko tämä työryhmä tällä hetkellä edes koossa vai ei. Ensin yksipuolisesti sen puheenjohtaja julistaa, että työryhmän työ on päätynyt, ja sitten pongahtaa sähköposteja, joissa sanotaan, että "voisitteko vuorokauden sisään kommentoida". Tämä ei ole mitenkään oikeudenmukaista eikä mitenkään järkeenkäypää, eivät tällaiset menettelyt tule kyseeseen. Niin kuin tässä on hyvin sanottu, kyseessä on luottamus ja se, että jos yhdessä sovitaan, se sovittu pidetään. Minä arvostin valiokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoroa, jossa alleviivasitte todella voimakkaasti ja minusta oikein parlamentarismia periaatetta.

Puhemies! En toivoisi, että joudun olemaan näin tuohtunut tässä salissa ja tässä pöntössä, mutta minulle tämä on vakava asia. Olen aikamani ollut kymmenen vuotta Ylen hallintoneuvostossa ja pidän arvossa sitä perinnettä, mikä Ylen suhteessa on nimenomaan eduskunnan radiona eikä minään hallituksen äänitorvena. Juuri siksi luulisin näinä päivinä hallituksen olevan erityisen varovainen siinä, ettei se anna sellaista signaalia, että poliittisesti ohjaillaan journalismia tai jotain muuta. Mutta valitettavasti jos hallitus jatkuvasti leikkii yksipuolisesti Ylen rahoituksella ja oppositio on aivan syrjäytetty ja ulkona ja aina välillä teeskennellään parlamentarismia, se ei käy. Nythän te teette juuri toisin kuin te puhutte, ja sen takia minä vetoan vakavasti, yhteistyöhaluisesti nyt eri puolueiden viisaisiin poliitikkoihin, jotka ymmärtävät tämän parlamentarismia periaatteen. Toivon todella, että tähän nyt palataan.

19.11 **Ari Jalonen ps:** Arvoisa puhemies! Parlamentarismi on äärimmäisen tärkeä asia myös kansanedustaja Jaloselle, ja olen täysin samaa mieltä edustaja Viitasen kanssa, että tässä salissa tulee pysyä totuudessa ja vain totuudessa — täysin samaa mieltä — ja se koskee meitä kaikkia.

Tämän jälkeen kehotan katsomaan pöytäkirjoista, mitä edustaja Heinäluoma sanoi tästä lausumasta tai kannanotosta — mikä se sitten onkin, en ole nähnyt tämmöistä — mutta edustaja Heinäluoman puheisiin viitaten tämä progressiivisuus olisi siis sopinut, jos Ylen rahoitus muutetaan. Eli näin ollen olen pysynyt totuudessa.

Parlamentarismi on äärimmäisen tärkeää. Tässä salissa tulee pysyä totuudessa.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

19.12 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Otin tässä vielä puheenvuoron sen takia koska minusta on hieman ristiriitaista, että edustaja Viitanen kovasti vetoaa täällä salissa, että keskustelua käytäisiin asiallisesti, ja itse asiassa, kun kuuntelen hänen adjektiivejaan ja kuvailujaan perussuomalaisista, niin minusta se ei kuulosta kovin arvokkaalta, enkä oikeastaan lähde niitä sen takia toistamaan täällä. Että voisi aina sitten miettiä itsekin. Tulee mieleen, että halutaan ehkä häivyttää sitä, mistä tässä keskustellaan.

Me keskustelimme siitä työryhmästä. Mikä sen toimeksianto oli, miksi se tehtiin, elikkä minkä takia me halusimme, että pienituloiset saavat lisähelpotuksia. Hallitushan on aikaisemminkin jo antanut Yle-veroon alennuksia pienituloisille. Tätä odottaa useampi satatuhatta ihmistä. Meillä on takuueläkkeen korotusta ollut [Pia Viitanen: Paljonko ostovoima eläkkeensaajilla kasvaa? Jää miinukselle!] ja omaishoidon parantamista, mutta kuitenkin halutaan puhua rumilla adjektiiveilla, mitä en oikein itse ymmärrä, jos samaan aikaan toivoo arvokasta parlamentarismia. Ehkä siinä tosiaan näkyy sellainen tilanne, että vähän hermostuu ja että harmittaa se, että keskustelussa otetaan myös esille toistenkin näkökantoja. Totta kai puhumme SDP:n asioista, mutta jos meillä on toisenlaisia tietoja ja toisenlaisia ajatuksia ja haluamme tuoda omia ajatuksiamme esille, niin sallittakoon se myös meille.

Itselläni ei tähän ole enempää kuin että haluan vielä sen sanoa lopuksi, että kun tässä ei tosiaankaan olla puuttumassa Ylen rahoitus pohjaan eurollakaan, niin minkä ihmeen takia tässä pitäisi olla niin kuin joku raskas kuulemismenettely? Minä en ymmärrä sitä yhtään. Se on vähän sama kuin jos meidän pitäisi Autoliitolta tai joltakin kysyä, saammeko me muuttaa autoveroa tai muuta, jos se instituutio ei menetä euroakaan. [Puhemies koputtaa] — Mutta, puhemies, ei minulla tässä vaiheessa muuta.

19.15 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Jatkaisin hieman tästä edustaja Meren käyttämästä puheenvuorosta. Kyllähän täällä edustaja Viitanen on kokoneena parlamentaarikkona oppinut käyttämään, ja hyvin käyttääkin, erittäin värikästä retoriikkaa. Äsken hän muun muassa totesi jotain suurin piirtein niin, kuinka tämä hallitus, ja ilmeisesti juurikin perussuomalaiset, on napsautellut riistäjän ruoskaa köyhän selkärankaan, näin se jotenkin meni. [Pia Viitanen: Kyllähän niin on paukkunut, valitettavasti!] Mutta eivät edellisenkään hallituksen saavutukset esimerkiksi työttömyyden vähentämisen saralla... Jos puhemies sallii tämän mainita, niin tavoitteena oli vähentää työttömyyttä 100 000:lla, no, 100 000 työtöntä tuli lisää sosiaalidemokraattisten valtiovarainministerien ja työministerin aikana. Pikemminkin nyt sitten tällä vaalikaudella on menty oikeaan suuntaan. Meillä on nyt 37 000 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Se on osin seurausta muun muassa mittavista tuloverotuksen keventämisistä, joita tämä hallitus ja eduskunta ovat kohdentaneet erityisesti pieni- ja keskituloisille.

No sitten jos tähän Yleisradioon ja sen rahoitukseen ottaa vielä hiukan kantaa, sehän tässä oli aiheena: Yleisradio on, se on ollut ja se tulee jatkossakin olemaan parlamentin, siis eduskunnan, radio. Siitä me olemme kaikki varmasti samaa mieltä. Ymmärrän hyvin tämän parlamentarismien vaatimuksen Ylen kokonaisrahoituksen kannalta, ja sitähän me olemme tässä puolustaneet. Sitä vastoin en mitenkään ymmärrä sitä — ehkä edustaja Viitanen pystyy meitä perussuomalaisia kansanedustajia täällä nyt valistamaan — millä tavoin se, että Ylen rahoitusta mahdollisesti kerättäisiin eri tuloluokissa hieman eri tavoin kuin nykyisin, vaikuttaisi Ylen parlamentaariseen asemaan tai vaarantaisi sitä.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

19.17 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kysymys: kuka antaa toimeksiannon ryhmälle, mihin hallituspuolueet viittaavat? Sen antaa hallitus yksipuolisesti, kun pitäisi parlamentaarisesti sopia. Aika iso kysymys, mikä tässä on nyt pöydällä — aika iso.

Toinen, mikä tulee tähän Ylen rahoitukseen: Kuten täällä luettiin äsken sitaatit siitä, mitä Ylen parlamentaarinen työryhmä yhdessä sopien on linjannut, se on se, että arvioidaan mahdollisuus toteuttaa vuonna 2019 indeksikorotus. Muistutan, että tämä indeksikorotushan on nimenomaan se, mitä laki sanoo, ja poikkeus siitä on ollut se, että näitä indeksejä on nyt sitten tämän parlamentaarisen sovun seurauksena jäädytetty. Emme olisi tätä halunneet, mutta osana kokonaisuutta ja kompromissia sosiaalidemokraatit ovat tässä mukana. Mutta on vähän vaikeaa olla mukana kaikessa yhdessä sovitussa, kun hallitus koko ajan sitten poikkeaa niille sivupoluille ja menee eestaas ja pelaa tällaista minun mielestäni todella kummallista peliä, ja siksi, puhemies, vielä kerran sanon, että asia on iso, asia on vakava ja asia on hyvin periaatteellinen.

Kun joskus iloitsin siitä, että saatiin aikaiseksi tämä Satosen parlamentaarinen työryhmä, joka teki hyvää työtä, tavallaan vakautti ja pelasti Yle-rahoituksen tulevaisuudessa, ja ajattelin, että tämä jää historiaan, että joskus, kun vuosikymmenien päästä kerrataan Ylen historiaa, niin nämä ovat historiallisia hetkiä, niin vähän kyllä ikävältä näyttää varmasti se, jos esimerkiksi tämän istunnon pöytäkirjaa luetaan silloin ja mietitään, miten tällainen argumentointi täällä esimerkiksi edellisessä puheenvuorossa, sosiaalidemokraattien syyttäminen ja kaikki nämä, liittyy tähän isoon kuvaan Ylestä, sen merkityksestä Suomen kansalle Suomen kansan sivistäjänä ja tasa-arvon perusjalkana. Moni on sanonut, että peruskoulu, kirjastot ja [Puhemies koputtaa] Yleisradio ovat niitä sivistyksen perusjalkoja, ja siksi minusta ei koskaan voi liiaksi käydä tätä keskustelua, miksi tarvitsemme vakaan rahoituksen Yleisradiolle.

Puhemies! Miksi tarvitsemme sen, että Yle voi toimia tulevaisuudessakin [Puhemies koputtaa] tietäen jatkumona oman rahoituksensa tason?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt edustajaa pyydän tulemaan puhujapöytäkirjaan, jos hän aikoo jatkaa. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

[Timo Heinonen: Tätä puhetta ihmettelevät historiankirjoittajat!] Puhemies! Halusin kuitenkin saada tämän ajatuksen loppuun eli sen, että mielestäni on hyvin tärkeää, että nyt ja tulevaisuudessakin pystyttäisiin yhdessä määrittelemään tietynlainen jatkumo Ylen rahoitukselle. Syy on siinä, että kun me kaikki tiedämme tämän toimintaympäristön, missä tänä päivänä elämme, kaikki ne murrokset, mullistukset ja kaikki ne ihmeelliset kysymysmerkit, mitkä eri puolilla maailmaa liittyvät esimerkiksi lehdistönvapauteen, kaikkeen tähän, niin siksi on tärkeää, että meillä on hyvä julkisen palvelun Yleisradio ja että sillä on tietty vakaa käsitys omasta rahoituksestaan. Minusta on ollut hienoa ja tärkeää, että aina aika ajoin siihen on haluttu täälläkin sitten palata, että okei, myönnetään, olemme tehneet vähän virheitä siellä kehyksessä tai hallitusohjelmassa tai muualla, kun yritimme yksipuolisesti hallituksen toimin tehdä. Mutta nyt kun tilanne on jälleen kerran tämä, että tästä ollaan lipeämässä, niin haluan päättää tämän puheenvuoron siihen vetoomukseen, että nyt, viisaat poliitikot eri hallituspuolueissa, tämä asia tulee sopia ja palata normaaliin parlamentaariseen järjestykseen. [Ari Jalonen: Täysin samaa mieltä!]

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 13/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lukiolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2017 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 5/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.21 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Eduskunnassa on käsittelyssä lukiolain muuttaminen. Tämä on pieni osa lukiolakia, ja itse toivon, että tämä isompi uudistus lukiolain uudistamiseksi etenisi nyt määrätietoisesti. Meidän on aika päivittää lukiota vahvemmin 2020-lukua kohden. Se tarkoittaisi sitä, että me vahvistaisimme sen yleissivistävää merkitystä, mutta myös sitä, että se avaisi entistä paremmin yhä useamman nuoren tien jatko-opintoihin niin, että ei pääsykokeisiin valmistautumiseen tarvitsisi enää uhrata satoja taikka jopa tuhansia euroja erilaisten valmennuskurssien kautta ja sitten että jos kerran epäonnistut, niin et enää pääsisikään uudestaan. Eli lukion pitää olla enempi avain ja pääsyportti jatko-opintoihin.

Toinen asia, jonka haluan tässä lukiolain käsittelyn yhteydessä nostaa esille, on lukion koko ajan karkaavat kustannukset. On erittäin huolestuttavaa, että meillä esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto joutuu järjestämään keräyksiä sen takia, että mahdollisuuksien tasa-arvo toteutuisi myös toisen asteen koulutuksessa. Meillä on tilanteita, että ei ole enää mahdollisuutta lähteä jatkamaan opintoja eteenpäin peruskoulun jälkeen, sillä meillä lukiossa on tapahtunut niin, että kirjat maksavat noin 2 000 euroa, tietokone, joka on nyt pakollinen 2019 eteenpäin sähköisten kirjoitusten myötä, noin 300 euroa, muu materiaali vähintään 200 euroa, tutkinto, jos kirjoitat viisi ainetta, 168 euroa, eli yli 2 600 euroa plus matkat ja kaikki muut kustannukset, mitä tulee. Silloin voi kysyä, onko kaikilla suomalaisilla enää mahdollisuutta maksuttomaan lukioon, mitä meillä laissa toisessa kohdassa lukee. Itse toivon, että tämä viesti, mikä nyt on [Puhemies koputtaa] julkisuudessakin ollut, otetaan vakavasti.

19.23 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tästä on kyllä helppo olla samaa mieltä edellisen puhujan, edustaja Heinosen, kanssa, että se on ihan tosiasiallinen ongelma, että kustannukset lukion käymisestä monella tavalla ovat kovin rankkoja monille pienituloisille. Siksi tämä asia on syytä kyllä tässäkin yhteydessä todeta ja nostaa pöydälle.

Puhemies! Tämän kyseisen asian lähetekeskustelussa, kun olimme täällä, korostimme juuri tätä lukion yleissivistävää merkitystä, ja täällä käytettiin hyviä puheenvuoroja siitä. Samoin, puhemies, päädyimme keskustelemaan yleisesti koulutuksen tasa-arvosta tässä yhteydessä, ja haluan siihen sen verran palata, että tietenkin kun puhumme koulutuksen tasa-arvosta, nämä äskeiset lukioihin liittyvät kustannukset ovat osana sitä, mutta osana

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

ovat tietenkin myös hallituksen yleisesti toteuttamat mittavat säästöt koulutukseen tällä hallituskaudella. Ne ovat iso, suuri virhe, [Timo Heinonen: Nyt onneksi suunta on muuttunut!] ja toivon, että tässä suhteessa suunta muuttuisi. Nyt valitettavasti kävi niin, että kehysriihessä nämä koulutusleikkaukset... Okei, niitä jonkin verran peruttiin, mutta jos antaa euron takaisin sen jälkeen, kun kymppin on ottanut, niin kuten kaikki ymmärtävät, valtava lovi täällä koulutusrahoissa on, ja todellakin suunta on silloin kaiken kaikkiaan väärä. Tässä suhteessa hallituksen politiikka ei kiitosta ansaitse.

Puhemies! Ehkä palautan mieliin myös sen lähetekeskustelun. Se jostain syystä — en ymmärrä, miten — päättyi Tampereen pormestariohjelman, ja nyt sitten sen jälkeen on tapahtunut eli pormestariohjelman on tehty — se on muuten yleisesti hyväksytty kaikkien puolueiden kesken, vain yksi valtuutettu on ulkona — ja siellä kyllä, tämänkin salin toiveiden mukaisesti, otettiin tämä koulutusasia hyvin vahvasti esille. Siellä luvataan inhimillisyyttä ryhmäkokoihin ja muuta, ja mielestäni se, että valtio itse tekee viisasta koulutuspolitiikkaa, ei leikkaa koulutuksesta, mahdollistaa sitten myös sen, että kunnissakin on helppompaa tehdä viisaita päätöksiä.

Kaiken kaikkiaan haluan kiinnittää tässä yhteydessä [Puhemies koputtaa] huomiota koulutuksen tasa-arvoon ja sen tärkeyteen.

19.25 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Tässä oli nyt vähän samanlaista sisältöä kuin siinä kuuluisassa Rinteen vappupuheessa, missä hän vaati hallituksen eroa siinä tilanteessa, kun talouden suunta on juuri kääntynyt. Ei paljon hölmömpää puhetta ole voinut kuulla kuin siinä tilanteessa, kun lähes 10 vuotta jatkunut talouden alamäki on saatu kääntymään, kaikki viisarit näyttävät ylöspäin, nyt jopa ohitimme Ruotsin bkt:n kasvussa. Siinä tilanteessa suurimman oppositiopuolueen puheenjohtaja vappupuheessaan vaatii hallituksen eroa.

Tässä nyt edustaja Viitanen edellä sanoi, että suunta on väärä. Kun nyt nimenomaan lisättiin rahaa koulutukseen viimeisessä päätöksessä, minkä hallitus on tehnyt, niin eikö suunta ole silloin oikea? Eli nyt on ne vaikeat säästöt tehty ja nyt on pystytty panostamaan hivenen lisää sinne, ja samaan aikaan tehdään isoja reformeja, joista nyt sitten ammattikoulureformi on käsittelyssä eduskunnassa. Sitäkin on odotettu pitkään. Mutta kyllähän suunta silloin on oikea, kun päästään takaisin sille tielle, että enää ei tarvitse leikata vaan voidaan panostaa.

Se on totta, että emme vielä ole edes pystyneet korjaamaan niitä leikkauksia, mitä, edustaja Viitanen, teidän ollessanne hallituksessa [Pia Viitanen: Ja teidän!] koulutukseen tehtiin. Nyt on kuitenkin suunta kääntynyt ja on pystytty panostamaan lisää koulutukseen ja sivistykseen, ja sillä tiellä pitää jatkaa, eli suunta on, edustaja Viitanen, oikea.

19.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Minusta kyllä, mitä tulee koulutusleikkaukseen, tämän hallituksen suunta on päin seinää. Sanotaan se nyt suoraan ja nostetaan kissa pöydälle: se on päin seinää. [Timo Heinonen: Suunta on nyt oikea!] — Suunta on päin seinää silloin, kun meillä on mittavat koulutusleikkaukset tässä. [Timo Heinonen: Nythän ei leikata!] — Minulla on nyt tässä ihan faktaa: perusopetuksen laaturahat, niistä leikattiin 40 miljoonaa. [Timo Heinonen: Puhutaan tästä hetkestä!] Nyt te palautatte 15 miljoonaa ja sanotte, että hienoa, ei ole enää koulutusleikkauksia. Kyllä niitä sinne jäljelle jää. Te leikkaatte ammatilliselta koulutukselta 190 miljoonaa ihan pokerinaamalla, palautatte 15 miljoonaa ja kerrotte, että hienoa, kaikki hyvin. Ei ole.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Koulutuspoliittisia leikkauksia tällä kaudella on tehty liikaa ja varsinkin, puhemies, sen lupauksen jälkeen, kun kaikki tiesivät, että jo viime kaudella menttiin kipurajoille, silloin kun siellä oli kokoomuslainen pääministeri ja myös sosiaalidemokraatit olivat hallituksessa. Me tunnustimme, että menimme kipurajoille, jonka seurauksena vaalien alla kaikki puheenjohtajat tulivat kuvatuksi niiden lappujen kanssa, joissa sanottiin, että enää ei koulutuksesta leikata. No, mitä teki kokoomus, mitä teki hallitus ensitöikseen? Leikkasi koulutuksesta, vastoin niitä kaikkia lupauksia, mitä tälle kaudelle annettiin, ja siksikin suunta on päin seinää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Pyydän kiinnittää huomiota, että tässä on nyt kysymyksessä lukiolain muutosesitys, ja kun näin on, niin silloin siinä asiayhteydessä mielellään pysyttäisiin: lukiolaissa, ei ammatillisen koulutuksen leikkauksissa eikä puheenjohtaja Rinteen vappupuheissa, kummassakaan. Toivon, että pyytään siinä, mikä on kulloinkin käsittelyssä olevan asian ydin.

19.28 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Noudatan aina puhemiehen ohjetta ja niin tälläkin kertaa.

Pidän myönteisenä sitä, että lukiota nyt uudistetaan. Ja tuossa aiemmin toin esille niitä huolia, mitä minulla on lukiokoulutuksen suhteen ja sitten sitä, mitä uudistustarvetta meillä on. Yksi sellainen tarve, mihin meidän pitää panostaa, on myös meidän vähenevä kielivalikoimamme, eli nuorten kiinnostus eri kieliä kohtaan. Pidän myönteisenä myös sitä, että näissä työryhmätöissä, joita nyt on esitetty lukion uudistamiseksi, on myös kannustimia siihen, että saisimme nuoria yhä enempi vahvistamaan ja monipuolistamaan omaa kielivalikoimaansa.

Tässä esityksessä, joka nyt siis on käsittelyssä, on kyse kansainväliseen tutkintoon johtavasta koulutuksesta, jossa olisi oikeus järjestää tätä koulutusta tilauskoulutuksena Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolisten valtioiden kansalaisille. Tämä muutos ei mahdollistaisi lukukausimaksujen perimistä opiskelijoilta, vaan koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista vastaisi tilaaja. Tämä on yksi hyvä esimerkki siitä, että meidän laadukasta, hyvää sivistysosaamista ja koululaitosta arvostetaan ympäri maailman. Sitä tullaan edelleen katsomaan. Itse toivon, että me huolehdimme tästä kruununjalokivestä niin, että meidän nuoremme ovat maailman osaavinta kansaa tulevaisuudessakin, sillä määrällä me emme pysty kilpailemaan, mutta sillä, että jokaisella nuorella on mahdollisuus esimerkiksi lukioon perhetaustasta ja tulotaustasta riippumatta, me pystymme tulevaisuudessa kilpailemaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 42/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta annetun lain, yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain 29 ja 41 §:n sekä opintotukilain muuttamisesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2017 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 7/2017 vp

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 7/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.31 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässähän oli kysymys näistä Ahvenanmaan tilannetta koskevista muutoksista, jotka ovat lähinnä teknisluonteisia ja liittyvät aiempaan päätöksentekoon.

Tässä on kysymys asumistuesta kaiken kaikkiaan, ja siksi haluan tässä yhteydessä todeta, puhemies, sen, että nythän hiljan ilmestyi uusi tutkimus, jossa osoitettiin, että itse asiasa asumistuet eivät niin merkittävästi vaikuta vuokratasoon kuin ollaan yleisesti luultu. Ja siksi käytän tilaisuutta hyväkseni tässä yhteydessä todeta hallitukselle, että oli väärin, että nyt tässä kehysriihessä päädyttiin asumistuen leikkauksiin. Se ei vuokria alenna. Ongelma on se, että niitä kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ei ole riittävästi. Siksi toivon, puhemies, että hallitus vielä harkitsisi tätä huonoa leikkauspäätöstään, jolla toden totta kaikkein eniten jälleen kerran vaikeutetaan kaikkein heikompiensaisten asemaa. Arvoisat perussuomalaiset, jälleen leikkaatte näiltä pienituloisilta, ja sitten laastarilapuilla yritetään siellä täällä paikkailla. Ei sen ihan näin, puhemies, pidä olla. Toivon, että tämä asumistukeen liittyvä aiottu leikkaus perutaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 53/2017 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn vuoden 1972 yleissopimuksen vuoden 1996 pöytäkirjan sekä siihen vuosina 2009 ja 2013 tehtyjen muutosten hyväksymisestä sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 61/2017 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 8/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 61/2017 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Lakialoite laiksi rikoslain 20 luvun 1 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 19/2017 vp Leena Meri ps ym.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

19.33 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän vuoden maaliskuussa käytiin keskustelua julkisuudessa siinä yhteydessä, kun Pirkanmaan kärjäoikeus tuomitsi 22-vuotiaan henkilön, joka oli ollut sukupuoliyhteydessä 10-vuotiaan lapsen kanssa, että mistä syystä tälle lapsen suostumukselle annettiin merkitystä. Tässä asiassa tiedot ovat hyvin niukkoja, koska asianomistaja on alaikäinen, joten tietoni pohjautuvat julkisuudessa oleviin asioihin ja siihen, että olen tarkastanut, että asia on Turun hovioikeudessa vireillä, mutta en tiedä, milloin sitä käsitellään enkä mitään muuta sen enempää kuin julkisuudessa on ollut tästä tuomiosta.

Tilanne on kuitenkin se, että lähtökohtaisesti nuoriin lapsiin kohdistuneissa seksuaalisissa hyväksikäytöissä pitäisi tekijä aina tuomita törkeästä raiskauksesta eikä vain lapsen törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Tämä johtuu siitä, että törkeän raiskauksen rangaistuksen vankeuden alaraja on ankarampi eli vähintään 2 vuotta vankeutta, kun se taas törkeässä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä on 1 vuosi. Tässä tilanteessa tekijä tuomittiin siis törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä 3 vuodeksi vankeuteen, ei raiskauksesta, vaikka syyttäjä oli vaatinut rangaistusta myös törkeästä raiskauksesta. Mutta kärjäoikeus hylkäsi syytteen. Tämä johtui siitä, että raiskauksen tunnusmerkistön ei katsottu täyttyneen, joten ei voitu tuomita silloin myöskään törkeämmästä tekemuodosta elikkä törkeästä raiskauksesta. Ja kärjäoikeus oli antanut painoarvoa julkisuudessa olleiden tietojen mukaan sille, että ei ollut näytetty tämän sukupuoliyhteyden tapahtuneen vastoin lapsen tahtoa — puhumme siis 10-vuotiaasta henkilöstä. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan tätä tuki myös uhrin ystävien havainnot ja uhrin ystävänsä lähettämät viestit ja kertomukset tapahtuneesta, ja ne eivät kärjäoikeuden mukaan tukeneet sitä, että sukupuoliyhteys olisi tehty pakottamalla, väkivaltaa käyttäen, kuten tunnusmerkistö edellyttää.

Lain pitäisi mielestäni olla ehdottomasti sellainen, että 10-vuotiaan kanssa sukupuoliyhteydessä oleminen täyttää aina, lähtökohtaisesti siis, törkeän raiskauksen tunnusmerkistön. Nuoren lapsen mahdollisuudet ilmaista omaa tahtoaan ovat rajalliset, ja siksi hänen suostumukselleen ei pitäisi antaa liikaa merkitystä. On oikeastaan nurinkurista, että oikeusjärjestelmä tuntee monia erilaisia ikärajoja, joiden jälkeen lapsen kantoja otetaan huomioon häntä koskevassa päätöksenteossa, mutta sukupuoliyhteyden täysi-ikäisen kanssa voisi suostua hyvinkin nuori lapsi. Ajatellaan vaikka lastensuojeluprosessia: siellä ikäraja on 12 — katsotaan, että siinä vaiheessa on monesti kypsä päättämään asioista, toki nuorempiakin voidaan kuulla. Mutta sukupuoliyhteyden voisi suostua 10-vuotias henkilö.

Rikoslain esitöissä todetaan suostumuksesta näissä raiskausrikoksissa ja seksuaalisissa hyväksikäyttörikoksissa, että suostumuksen antajan on oltava suostumuskelpoinen eli ymmärrettävä suostumuksen merkitys ja sisältö ottaen huomioon hänen ikänsä ja terveytensä. Oikeustila ei ole nyt tältä osin selkeä, ja sitä on nyt tarkennettava. Sen takia rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momenttiin, joka koskee raiskauksen perusmuotoista tunnusmerkistöä, tulee lisätä ikää koskeva lisäys.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Raiskauksesta pitää voida siis tuomita tietyissä tapauksissa pelkästään jo sillä perusteella, että uhri on liian nuori ja hänen ei voida katsoa pystyvän antamaan suostumustaan sukupuoliyhteyteen. Ongelmaksi siis jää se, kuten aiemmin mainitsin, että jos perusmuotoinen tunnusmerkistö eli raiskaus ei tekona täyty, ei tietenkään silloin voida lähteä soveltaamaan törkeää tekemuotoa, ja tämän vuoksi joudumme tekemään muutoksen nimenomaan raiskauksen tunnusmerkistöön.

Myös Itä-Suomen yliopiston rikos- ja prosessioikeuden professori Matti Tolvanen on todennut, että kuulostaa hyvin erikoiselta, että joku voi olla 10-vuotiaan lapsen kanssa sukupuoliyhteydessä syyllistymättä raiskaukseen. Hän sanoo, että laissa lähtökohtana on se, ettei lapsi voi antaa suostumustaan sukupuoliyhteyteen. Hän toteaa: ei varsinkaan 10-vuotias.

Meillä on tietysti rikoslaissa myös rajoitussäännös, joka koskee nuorten keskinäisiä seksuaalisuhteita, ja missään tapauksessa tähän ei ole tällä lakiehdotuksella minunkaan tarkoitus puuttua. Rikoslain 20 luvun 7 a §:ssä on säännös sitä varten, jos esimerkiksi 16—17-vuotiaat keskenänsä ovat seksuaalisessa kanssakäymisessä, ja edelleenkin tämä muutos ei koske heitä. Rangaistavuuden rajana olisi siis minunkin lakiehdotukseni jälkeen edelleen merkittävä ikäero ja epäsuhta.

Kuten tuossa aikaisemmin sanoin, olen tarkistanut, että asia on käsitellyssä Turun hovioikeudessa, mutta en tiedä siitä enempää, ja voi olla, että tämä tulkinta muuttuu myös tuossa käsitellyssä, tai ehkä se mahdollisesti menee korkeimpaankin oikeuteen, en tiedä. Mutta sen varmistamiseksi, että lainsäätäjät ohjaa rikosoikeutta — ja tulkinta ei tässä tapauksessa ainakaan käräjäoikeudessa mielestäni mennyt haluttuun suuntaan, ja ei muun muassa äsken mainitsemani professori Matti Tolvasen mukaan — olisi syytä, että lainsäätäjät pitää huolen siitä, että ei jää tämäläisiä tulkinta-aukkoja. Myös rikosoikeuden professori emerita Terttu Utriainen on julkisuudessa esittänyt, että ratkaisu pitäisikin vielä saada ylempiin oikeusasteisiin ennakkoratkaisun saamiseksi. Katsotaan, miten tämä asia siellä etenee.

Joka tapauksessa, vaikka tämä yksittäinen tapaus muuttuisikin, ja yleensä tietysti näillä on ohjaavaa vaikutusta, mutta kun en tiedä, mistä siellä on valitettu ja miten, niin siltä varalta teen ehdotuksen, että rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momenttiin lisätään — eli tämä on raiskausta koskeva pykälä — nuoren iän aiheuttama kehittymättömyys. Tämän muutoksen jälkeen tuo kyseinen pykälä kuuluisi seuraavasti: "1 §, Raiskaus. Raiskauksesta tuomitaan myös se, joka käyttämällä hyväkseen sitä, että toinen tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan" — ja tämä on nyt se lisäys — "nuoren iän aiheuttaman kehittymättömyyden tai muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan, on sukupuoliyhteydessä hänen kanssaan."

Ideana on siis se, että tämä nuori ikä suljetaan pois täältä, jolloin tuomioistuimella ei ole mahdollisuutta mielestäni tulkita enää asiaa niin, että nuorelle lapselle ja hänen suostumukselleen voidaan antaa merkitystä.

19.41 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa tosiaan ehdotetaan lisättäväksi rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momenttiin uhrin nuori ikä yhtenä vaihtoehtoisena raiskauksen tunnusmerkkinä. Ja kuten edustaja Meri edellä hyvin totesi, nykytilanteessa nuoren lapsen jouduttua seksuaalirikoksen uhriksi teko on voitu tuomita vain esimerkiksi törkeänä seksuaalisena hyväksikäyttönä, mikä ei ainakaan oman käsitykseni mukaan todennäköisesti vastaa kansalaisten yleistä oikeustajua.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Tämän hallituksen yleisenä yhtenä suuntaviivana on ollut muuttaa rangaistusasteikkoa tai tarkastaa sitä siten, että kansalaisten yleinen oikeustaju toteutuisi nykyistä paremmin. Yleisesti ottaen olisi tärkeää, että varsinkin seksuaalirikoksista tuomittaisiin tuntuvat ja kovat rangaistukset, ja siihen tämäkin lakialoite tähtää. Edustaja Meren kertoma esimerkki osoittaa, että toisinaan ainakin kärjäoikeuksien tuomiot ovat kuitenkin valitettavasti liian lieviä. Tämä lakialoite ohjaisikin toteutuessaan oikeuskäytäntöä siihen suuntaan, että nuoriin uhreihin kohdistuvat seksuaalirikokset, joihin liittyy sukupuoliyhteys, tuomittaisiin törkeinä raiskauksina ja siten näistä teoista annettaisiin monessa tapauksessa nykyistä selvästikin kovempia tuomioita.

Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Meren tekemä lakialoite on erittäin kannatettava. Uskon suuren enemmistön kansasta sitä kannattavan. Olen sen itsekin allekirjoittanut, ja toivon lakialoitteelle menestystä lakivaliokunnassa.

19.43 Ville Tavio ps: Arvoisa herra puhemies! Minäkin olen täällä tukemassa edustaja Meren tavoitetta ottaa tämä juttu huomioon ja varmistaa, että näissä tulisi oikeita tuomioita. Näin kansanedustajana on tietenkin aika vaikea lähteä tuota yksittäistä juttua perkaamaan, ja se ei ehkä mielestäni oikein olisi soveliastakaan niin kauan kuin se tuomio ei ole vielä lainvoimainen.

Näin kun yksittäisiä oikeudenkäyntiratkaisuja katsotaan, niin siellä on tietenkin monia prosessuaalisia asioita, joita tulee sitten huomioida, kuten meillä noudatettava syytesidonnaisuus eli se, mitä syyttäjä on vaatinut ja mitä on sitten myös siihen vaatimukseen perustuen tuomittu.

Kuitenkin kun tätä asiaa tutkin ja kuuntelin edustaja Meren puheenvuoroa, niin kyllä tässä vielä jää sellainen olo, että tässä voisi olla tarkastamisen paikka, että nuori ikäkin sitten tulisi ehkä siellä mainittua. Eli nyt kun raiskauksen tunnusmerkistöissä on tämä "muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään", niin kyllähän se tällaisen 10-vuotiaan lapsen tapauksessa soveltuisi, mutta ehkä selvyuden vuoksi se voisi olla kyllä ilmaistu muutoinkin. Eli pidän ihan positiivisena, että tätä tarkastellaan sitten myös kaikkien tuomioiden valossa, mitä tiedetään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 60/2017 vp
Lisätalousarvioaloite LTA 1-5/2017 vp

Lähetekeskustelu

Lisätalousarvioaloitteet LTA 1-5/2017 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 9.6.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.46.

Pöytäkirja PTK 66/2017 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen